

El Carbas

núm. 6

DESEMBRE 2008

REVISTA DE L'ARMENTERA

FOTO: MARTÍ PUIG

S u m a r i

Serveis	2
Editorial	3
Informació municipal	4
Activitats	8
Vida social	23
Casal de la gent gran	27
Educació	28
Els nostres establiments	36
Salut	37
Opinió	44
Del passat quan era present	46
Entrevista	52
Història	58
Racó de l'art	67
Racó de les paraules	74
Coneguem la natura	78
Parròquia	82
Gastronomia	84
Armenterencs fent cultura	85
Àlbum de fotos	88

Telèfons d'interès

Ajuntament Tel:..... 972 520 121
Fax: 972 520 554
Pg. web: <http://www.ddgi.es/armentera>
A/e: arment@ddgi.cat
Consell Comarcal de l'Alt
Empordà 972 503 088
Col·legi públic de
l'Armentera 972 520 502
Escola bressol 972 521 768
Dispensari Metge 972 520 206
CAP l'Escala 972 776 060
Llar del Jubilat
de l'Armentera..... 972 550545
Creu Roja, Urgències
i Ambulàncies 061
Farmàcia 972 520 147
Mossos d'Esquadra 088
Bombers 085
Hospital Comarcal
de Figueres..... 972 501 400
Associació Protectora
d'Animals..... 972 502 361
Centre d'Emergències
de Catalunya 112
Informació 012

Horaris de serveis

Deixalleria

Dimecres i dissabtes de 10:00 a 14:00 hores

Ajuntament

Dilluns, dimecres, dijous i divendres de 10:00 a 13:30 hores. Dimarts de 16:00 a 19:00 hores

Dispensari

Metge, Daniel Carmona Guerrero

Dimarts:..... 11:30 h
Dimecres: 09:00 h
Dijous: 09:00 h
Divendres: 11:30 h
Cal demanar visita amb antelació

Infermera, Maria Pilar Badia Puig

Dilluns: de 13:00 a 14:00 h
Dimarts: d'11:30 a 13:30 h
Dimecres: de 09:00 a 11:00 h
Dijous: de 09:00 a 11:00 h
Divendres: d'11:30 a 14:00 h

Pediatría

Dimarts a les 9 hores

Analítiques

Dimecres i dijous a les 8 hores

Assistent social

1r dilluns de cada mes, de 10:00 a 12:00 hores

Editorial

Il·lusió i empenta

Com cada any per aquestes dates, ja torna *El Carbassó* a les nostres mans amb més articles, opinions, col·laboracions... En resum, amb més pàgines fruit de la il·lusió i empenta d'armenterencs i armenterenques de cor.

EDITA:

Ajuntament de l'Armentera

FOTO DE PORTADA:

Autor: Martí Puig

(Argolla per ferar els cavalls al carrer Ginjolers)

FOTO DE CONTRAPORTADA:

Autora: Dolors Gibert

(Balconada de Can Biure al Carrer Nou)

CONSELL DE REDACCIÓ:

Imma Bofill, Jaume Roca, Joan Ferrarós,
Joan Ramon Inglada, Josep Oliveras, Pere Ros,
Carles B. Gorbs

CORDINACIÓ PERIODÍSTICA:

Carles B. Gorbs

REDACCIÓ:

Carles B. Gorbs

MAQUETACIÓ:

Martí Riu

IMPRESSIÓ:

JNP - Arts Gràfiques

EDICIÓ GENERAL:

JJ Comunicació

C/. Balmes, 2 1r 2ª 17002 Girona

Tel: 972 21 30 87

A/e: jjcomunicació@telefonica.net

DIPÒSIT LEGAL: -----

amb la col·laboració de

NOTA: La direcció de la revista no s'identifica necessàriament amb l'opinió dels articles signats, que són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Il·lusió i empenta que es demostren amb la primera Rua de Carnestoltes, que va portar alegria i xerinxola pels carrers del nostre poble; la refundació —ara que esta tant de moda fer servir aquesta paraula— de la Sala de Lectura, un espai per llegir i comentar els llibres; i el Racó de la Rondalla perquè els més menuts es puguin introduir en el meravellós món de la lectura.

Il·lusió i empenta per tenir un grup de teatre que fa temps que assaja, o per l'aparició de noves entitats com el Club Excursionista el Carbassó o l'Associació Cultural el Pont Nou.

Il·lusió i empenta junt amb sentiment d'ajuda i solidaritat per col·laborar amb la Marató de TV3, l'edició passada dedicada a les patologies cardiovasculars, amb un espectacle de playback en el qual varen participar petits i grans.

El Carbassó no és més que el fidel reflex de la vida social i cultural del nostre poble. Si un poble de les característiques del nostre és capaç de consolidar i fer créixer una publicació local és, sens dubte, perquè la vida social i cultural de l'Armentera també es consolida i creix.

Des de l'Ajuntament us donem les gràcies i us encoratgem a seguir tenint aquesta il·lusió i empenta pel bé del nostre poble.

Només ens queda desitjar-vos unes molt bones festes nadalenques i un bon any 2009.

L'Ajuntament

MOCIÓ DE SUPORT AL SECTOR DE LA FRUITA DOLÇA, L'HORTA I L'OLIVERA

La pedregada soferta el passat 11 de setembre ha tingut uns efectes devastadors sobre el sector de la fruita dolça, l'horta i l'olivera a la comarca de l'Alt Empordà. Malgrat tot, la majoria dels fructicultors tenen les collites assegurades.

Els principals termes afectats, segons les dades del Departament d'Agricultura de la Generalitat, són els següents:

- Totalment afectats i amb molts danys: Sant Pere Pescador, l'Armentera, Torroella de Fluvià, Vilamacolum i Garrigàs.
- Parcialment afectats i amb menys danys: Siurana, Riumors i Ventalló.

S'estima que pel que fa a la poma hi ha 750 hectàrees amb el 100% de poma perduda i 150 hectàrees entre el 25% i el 50% de poma tocada. En concret, des de la Cooperativa Frutícola Empordà es calcula que la pèrdua dels seus associats se situa al voltant de les 8.000 tones de poma.

En relació amb l'horta, les plantacions a l'aire lliure han sofert pèrdues que arriben al 100%. La superfície afectada pot estar al voltant de les 15 hectàrees.

Pel que fa a l'olivera, hi ha 112 hectàrees afectades i entre el 10% i el 40% d'oliva perduda, especialment a Siurana d'Empordà i Torroella de Fluvià.

Per tot això, Jordi Martí i Deulofeu, conseller comarcal i portaveu adjunt del grup comarcal d'ERC-AM, Josep Oliveras, Pere Moradell i Narcís Gassull, consellers comarcals del grup comarcal del PSC-PM, així com alcaldes dels municipis de Sant Pere Pescador, l'Armentera, Torroella de Fluvià i Ventalló, respectivament, tots ells en l'àmbit del Baix Fluvià, zona especialment afectada per la pedregada, demanen al Ple l'adopció dels següents acords:

1. El Consell Comarcal se solidaritza amb els sectors agrícoles afectats i sol·licita que es faci un peritatge ràpid i correcte, que permeti als pagesos afectats reprendre la seva activitat com més aviat millor, i amb dades objectives i reals sobre els danys ocasionats per la pedregada.
2. Sol·licitar a la presidència del Consell Comarcal que es realitzin les gestions oportunes davant la Delegació del Govern de la Generalitat i la Subdelegació del Govern de l'Estat per tal de proposar ajuts extraordinaris, subvencions per als productes fitosanitaris o avantatges fiscals per als productors afectats, així com la renegociació dels crèdits atorgats per a la modernització de les instal·lacions agrícoles.
3. Trametre aquest acord a l'empresa Agroseguro, a la Delegació del Govern de la Generalitat a Girona i a la Subdelegació del Govern de l'Estat a Girona.

Josep Carbó Isern
CERELS - FARRATGES
ADOBS - FITOSANITARIS

Pau Casals, 12
Tel. 972 52 01 23 - Fax 972 52 04 16
Mòbil: 639785336
17452 L'ARMENTERA - (Girona)

Pça. Catalunya 1 - Tel. 972 52 01 83
L'ARMENTERA

ACTIVITATS ÀREA DE JOVENTUT

Des de l'Àrea de Joventut volem aprofitar l'edició d'aquesta revista per fer-vos cinc cèntims de totes les activitats que realitzem des de fa temps.

Cada dimarts i dimecres podeu trobar en Dani, el dinamitzador juvenil, a l'Espai Jove del municipi, ubicat a l'ajuntament vell. En Dani és l'encarregat de portar a terme les activitats que programem per als joves del poble. Aquestes activitats solen ser proposades pels mateixos joves del municipi. O sigui que si sou joves, aprofiteu-ho i passeu per l'Espai a fer propostes! Algunes de les activitats que s'han fet enguany són:

- Cinefòrums
- Projectió de fotos de sortides a la muntanya
- Taller de jocs de cartes
- Activitats esportives al poliesportiu
- Iniciació a l'escalada al nou rocòdrom
- Campionat de botifarra
- Partida *Lan Party*
- Partits nocturns de futbol
- La I Mostra de fotografia de viatge
- Taller de dansa del ventre

Per l'Espai Jove hi passen diferents grups de joves i, per tant, s'hi fan activitats per les diferents franges d'edat: des dels 13 anys fins als 15, dels 16 als 18 anys, i també s'hi fan o s'hi organitzen activitats esporàdicament per a majors d'edat (com el taller de dansa del ventre, el proper taller de tast de cervesa i el proper curs d'aeròbic i manteniment).

Des de l'Àrea de Joventut també hem organitzat alguna sortida (a Sadernes, a Girona a veure l'Expojove, a Waterworld...) i juntament amb altres joves de la comarca hem anat a esquiar, a Port Aventura, a Sant Climent a fer unes partides de *Paintball...*, i pròximament anirem a veure un partit de la Selecció Catalana de Futbol contra Colòmbia.

També farem una sortida a Barcelona per anar a patinar sobre gel i aprofitar i anar a veure un partit de la lliga ACB (el Barça contra el TAU). Si t'interessen aquestes properes activitats o en vols proposar de noves, no ho dubtis, passa per l'Espai Jove i informa-te'n!

Properes activitats:

- Iniciació a l'escalada
- Exposició Sex o no Sex (dissabte 29 de novembre)
- Dia mundial de la Sida (diferents activitats durant la primera setmana de desembre)
- Taller de tast de cervesa (majors d'edat). Desembre
- Sortida a Barcelona per veure el partit de la selecció catalana contra la de Colòmbia (diumenge 28 de desembre. No és broma!)
- Sortida a Barcelona a veure un partit de bàsquet (Barça-TAU) + patinar a la pista de gel del Barça + samarreta de regal (diumenge 4 de gener de 2009)
- Inici curs d'aeròbic i manteniment (a partir del dimarts 13 de gener)

L'Espai Jove també funciona com a Infojove, un punt d'informació juvenil on trobar informació sobre aquells temes que preocupen als joves: habitatge, treball, salut, oci i cultura, activitats, educació i formació...

Una de les reunions de l'Espai Jove

L'Espai Jove és obert els dimarts de 6 a 8 de la tarda, els dimecres de 4 a 8 de la tarda i alguns dissabtes. També hi trobareu en Dani el primer i tercer dimarts de cada mes de 10h a 14h.

Si voleu rebre assessorament, informació o simplement voleu fer propostes, també podeu contactar amb l'Anna, la tècnica de joventut al 626 045 665 o a annadejoventut@hotmail.com

ANNA AMER SERRA
TÈCNICA DE JOVENTUT DE L'ARMENTERA,
SANT MIQUEL DE FLUVIÀ I VENTALLÓ
(ALT EMPORDÀ)

Informacions diverses

Carrer de Santa Cristina

Si tot va a l'hora, s'acabaran els serveis i l'asfaltatge d'aquest carrer.

Foto: Gorbs Comunicació

Pintar l'Església

Passat Sant Martí, es pintarà l'Església de l'Armentera.

Arranjament del cementiri municipal

Tal com estava previst, s'ha arranjat i pintat el cementiri municipal.

Llar d'Infants

Al principi de 2009, tal com preveu el Pla d'Obres i Serveis i Ensenyament, es començaran les obres.

Foto: Gorbs Comunicació

Senyalització dels aparcaments de la plaça Catalunya

S'ha portat a terme la senyalització de diversos aparcaments a la plaça de Catalunya. Aquest aparcament ha quedat distribuït de la següent manera: 7 aparcaments normals, 2 per a càrrega i descàrrega, 1 per a persones amb discapacitat i 1 aparcament per a bicicletes.

Foto: Gorbs Comunicació

Felip Borrella Alvaro

Instal.lacions i arranjaments

Aigua - Gas - Electricitat - Calefacció

C/ Tramuntana, 3

Tel.: 972 52 05 66 - Fax: 972 55 03 67

Mòbil 669 89 55 34

17472 L'ARMENTERA

Ferros i alumini

Jaume Baguer Llovera

Av. Pasquers, 10
17472 L'ARMENTERA
Tel/Fax: 972 55 04 00

Vestidors del camp de futbol

Es va aprovar canviar la coberta dels vestidors del camp de futbol i fer el corresponent manteniment de les instal·lacions.

Foto: Gorbs Comunicació

Conveni amb Trànsit

Es va formalitzar el conveni amb Trànsit per tal que els Mossos d'Esquadra tinguin plena competència pel que fa referència a la circulació viària.

Aigua potable

Ja s'ha preparat la xarxa d'aigua potable de la Generalitat per tal de fer-la servir quan sigui necessari. El proper mes de gener de 2009, es connectaran a la xarxa tots els edificis municipals (escoles, dispensari metge, ludoteca i altres habitatges municipals).

Subvenció de les despeses de l'escorxador

Es va aprovar subvencionar les despeses de l'escorxador.

Foto: Gorbs Comunicació

Inauguració del Rocòdrom Municipal (bulder)

Es va inaugurar el nou Rocòdrom Municipal (*bulder*). El bulder és una escalada en bloc, en roques o parets, per fer exercici i, sobretot, per preparar-se o entrenar-se per a l'escalada.

Deixalleria

Ara ja fa més d'un any que funciona el servei de deixalleria municipal a l'Armentera. En un pròxim número d'*El Carbassó*, fetes les pertinents estadístiques, s'exploraran els avantatges d'aquest imprescindible servei. També s'han col·locat més contenidors de recollida selectiva (cartró).

Foto: Dolors Gibert

Senyalització de passos de vianants

S'han pintat diversos passos de vianants a les entrades i sortides del poble.

Foto: Gorbs Comunicació

Potenciació de les entitats municipals

Per tal de potenciar les entitats municipals es va aprovar l'adquisició de 6 nous ordinadors: 3 per al Pla Local de Joventut i 3 per a la Sala de Lectura. També es prepara una obra de teatre organitzada per artistes locals.

Festes Majors i Diada Nacional

S'han celebrat, com cada any, les festes majors de l'Armentera. El 25 de juliol, Santa Cristina, i, l'11 de novembre, Sant Martí. L'11 de setembre, Diada Nacional de Catalunya, es celebrà amb una audició de sardanes.

Reobertura de la Sala de Lectura

Amb motiu de la reobertura de la Sala de Lectura de l'Armentera es van realitzar diversos actes per tal de commemorar aquesta fita. Així, el divendres 7 de novembre, a la Sala d'Actes de l'Ajuntament, es va organitzar la conferència "El valor de la lectura", a càrrec d'Albert Rossich, professor de filologia de la Universitat de Girona.

Presentació d'Albert Rossich, ponent de la conferència "El valor de la lectura"

El dia següent, dissabte, els actes es van iniciar a les 12 del migdia, a la Sala de Lectura de l'Ajuntament, amb una sèrie de contes explicats per la Bel per tal d'inaugurar El Racó de la Rondalla. A la tarda els actes van continuar, a la Sala Nova, amb una sessió de màgia a càrrec de Pepe i, tot seguit, es va realitzar una xocolatada per a tots els nens i nenes.

La Sala Nova es va omplir per veure la sessió de màgia a càrrec del mag Pepe

MARATÓ DE TV3

La Marató de TV3 de 2007 es va dedicar a les malalties cardiovasculars. L'Armentera s'hi va voler solidaritzar amb la realització d'una sessió de playback, en la que es va recaptar 3.758 €.

REIS

Com cada any, els Reis Mags de l'Orient, acompanyats pels seus patges, van ser presents a l'Armentera.

RAMONA DUNÉS
C/Nou nº15
Tel: 972520421

albertgestor
c/llers n.3 baixos 17600 Figueres (Girona)
972 502 509 // 972 509 574 fax jordi@gestoriaalbert.com

CARNAVAL

El Carnaval va vestir l'Armentera amb una gran varietat de disfresses.

LA CALÇOTADA

La Sala Nova va ser el lloc triat per fer una gran calçotada popular.

Terrassa d'estiu

Carns a la brasa

Amanides

Menú diari

LA "SOPA"

Un any més, es va realitzar una nova edició de la ja tradicional i reconeguda Arrossada de l'Armentera.

LA CASTANYADA

La Castanyada també va ser present a l'Armentera. A banda de les diverses activitats portades a terme per entitats i particulars, el diumenge 26 d'octubre es va celebrar la Castanyada al Casal de la Gent Gran, amb l'actuació del pallasso animador Miquelet.

FIRA DE LA POMA

Tot i l'amenaça de mal temps, es va realitzar la XIII Fira de la Poma de l'Armentera. En aquesta festa –que s'ha anat consolidant i creixent– es van realitzar diverses activitats, com un concurs de dibuix, una mostra de puntaires, una exposició de fotos antigues i una altra de pintura, animació infantil, sardanes, amb la presència de l'àvia Remei, que ens va fer el seu "allioli", a més de les diverses parades de diferents i variats productes com mel, nous, olives, joguines de fusta, bijuteria... i, per descomptat, de pomes.

**EMERGÈNCIES,
SANEJAMENT
I DESEMBUSSAR**
24 HORES / 365 DIES
Plaça Bruel, 1 - EMPURIABRAVA
972 45 08 87
www.aqualia.es

Festa Major de Santa Cristina

La Festa Major de Santa Cristina d'enguany es va iniciar el 24 de juliol amb l'Ofici Solemne, a l'església parroquial, amb l'acompanyament de la Coral Armenterenga. A continuació, i com ja és tradicional, es van tocar quatre sardanes a càrrec de la cobla Els Rossinyolets. Ja a la nit es va celebrar el concert i ball amenitzats per l'Orquestra Musicalia.

El dia següent, divendres, el foc va ser el protagonista. A les 10 del vespre, un correfoc portat a terme pels Diables Rojos va omplir de color, foc, llum i alegria els carrers de l'Armentera. Passada la mitjanit, La Salseta del Poble Sec va amenitzar, a la pista poliesportiva, el ball. Tot seguit, va haver-hi una sessió de disco mòbil.

El dissabte a la tarda, a la Sala Nova, es va realitzar la Festa de l'Escuma, tan esperada per, principalment, la mainada. Seguidament, a la plaça Catalunya, es van interpretar tres sardanes a càrrec de la Cobla Cervianenca. Al voltant de la mitjanit es va celebrar el ball de nit, amenitzat pel llegendari conjunt Setson. En acabar, la festa va continuar amb el grup Los Hermanos de Rocco.

Diumenge, l'últim dia de festa, la mainada va poder gaudir de nou amb una trencada d'olles i amb l'actuació dels Grans Pallassos Dandy Clown. Una cantada d'havaneres a càrrec del grup Peix Fregit va posar el punt i final a la Festa Major de Santa Cristina d'aquest any 2008.

Una de les activitats més esperada per nens i joves és la Festa de l'Escuma

lloguer / compra-venta / reparacions / pàrking

www.carvaninn.net
Tel.: 972 520 468
17473 l'Arbre Sec - Ventalló

David Molins Alabau

C/ Ventalló, 4 - 17472 L'ARMENTERA
Telf: 655 551 671

Festa Major de Sant Martí

El dissabte 8 de novembre es van encetar les Festes de Sant Martí amb un ball de nit, a la Sala Nova, amb el grup Prèmi-um. En aquest ball va haver-hi, també, una sessió de mini disc per a la mainada.

L'endemà, a les 4 de la tarda, es va celebrar un partit de futbol de lliga entre el CF L'Armentera i el CF Medes l'Estartit.

Més tard, a la Sala Nova, es va realitzar l'espectacle infantil "La gresca m'engresca", a càrrec de Singlot. Tot seguit, també a la Sala Nova, va haver-hi una audició de sardanes a càrrec de la cobla Cervianenca.

L'últim dia de la festa, dimarts 11 de novembre, al migdia, es va celebrar una missa cantada per la Coral Armenterenga. A la sortida de missa, a la mateixa plaça de l'església, unes sardanes van concloure les activitats del matí.

A la tarda, a la Sala Nova, es van fer sardanes, concert i ball de vetlla, tots aquests actes amenitzats per l'Orquestra Gironina.

Carrer dels Horts, 10
Viladamat - Girona
GPS: Lat 42.1344 Lon 3.0766

972 788 367

PERE JOAN TORRENT

ELECTRODOMÈSTICS

Instal.lacions d'aigua, gas, electricitat,
calefacció, aire condicionat

Pompeu Fabra, 6 - Tel. 972 52 02 13
17452 L'ARMENTERA

Comerç de l'Armentera

Gastronomia de l'Armentera

"Gastronomia de l'Armentera", impulsat pel Comerç de l'Armentera, neix l'any 2007 amb l'objectiu d'oferir unes jornades per donar a conèixer els productes que es cultiven, elaboren, comercialitzen i es cuinen a l'Armentera i les seves rodalies.

Els seus productes són ben variats: botifarra dolça, peres, nous... i, evidentment, el producte estel·lar, la poma i les seves varietats, com a ingredient en diversos aliments.

Enguany, els comerços del municipi han ofert als veïns i visitants uns lots d'especialitats de cada establiment.

Així doncs, Comerç de l'Armentera, com a col·lectiu d'establiments gastronòmics, sense cap altra vinculació jurídica i legal, vol potenciar tots aquells productes relacionats amb l'alimentació i la gastronomia que, d'una manera o altra, "surten diàriament de terres armenterenques", tal com es diu en el full de presentació de les jornades 2008.

Foto: Dolors Gibert

**NOVA
CUINA**

JOAN MARAGALL, 24
TEL./ FAX 972 20 42 58
17002 GIRONA
NOVACUINA@YA.COM
WWW.NOVACUINA.COM

**SAFONT
PERFORACIONS**

Des de 1976

JORDI SAFONT
SAFONT PERFORACIONS, S.L.
Barri Molinet, 12
17256 Pals - Girona - Espanya
T/F: 00 34 972 636 972
Mob: 00 34 609 636 972
www.safontperforacions.cat
info@safontperforacions.cat

Associació Cultural Pont Nou

Benvinguts a l'Associació Cultural el Pont Nou

Cap al principi de 2007, unes quantes persones tenien la inquietud de crear un club de lectura. Una vegada es va reunir la gent interessada es va pensar en la possibilitat de reobrir la biblioteca.

Vam creure oportú crear una associació cultural que donés aixopluc tant al club de lectura com a la possibilitat d'obrir la biblioteca i a qualsevol altra activitat cultural que es proposés.

Es van suggerir diferents noms per donar a l'Associació i entre tots vam escollir el de Pont Nou; un lloc espontani de reunió on tots hem passat estones i que és ben a prop de la biblioteca. Així doncs, ara tenim en marxa el club de lectura.

Entre totes les persones que hi formem part es tria un llibre que ens proporciona el Servei Cen-

tral de Préstecs a través de la biblioteca de Figueres i se'n lliura un exemplar a cada lector. Al cap d'aproximadament un mes ens trobem per parlar-ne. Es crea una tertúlia on sorgeixen pensaments, comentaris i emocions sobre l'obra llegida i sobre la vida mateixa. És el pas de la lectura solitària a la compartida, que ajuda a aprofundir en les obres que anem llegint.

El nostre club ha tingut una gran acceptació. Actualment som uns 23 lectors i està obert a tots els qui s'hi vulguin apuntar. Fins avui hem llegit:

- *Encara no sé com sóc*, de M. Àngels Vayreda
- *Si manges una llimona sense fer ganyotes*, de Sergi Pàmies
- *El nen del pijama de ratlles*, de John Boyne
- *T'imagines la vida sense ell?*, d'Isabel-Clara Simó
- *El hijo del acordeonista*, de Bernardo Atxaga

Ara estem llegint *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders, i pròximament llegirem Mercè Rodoreda per celebrar el centenari del seu naixement.

Per una altra banda, hi ha el grup de teatre, que està treballant en una representació. Poc podem explicar d'aquesta activitat, només que assagen cada setmana per poder sorprendre'ns a tots quan arribi el moment.

Pel que fa a la reobertura de la biblioteca, ens hem proposat tornar-li la vida. Per això l'hem dotada de més mobiliari, llibres i mitjans, com ara ordinadors amb connexió a internet.

A la biblioteca, a part de sala de lectura i préstec de llibres, es faran periòdicament activitats: conta contes per als infants, conferències..., i amb la intenció d'obrir-la al públic a partir de les festes de Sant Martí.

En resum, l'esperit de l'Associació Cultural el Pont Nou és que sigui oberta a tothom i que hi tingui cabuda qualsevol inquietud cultural. Tots i totes hi sou benvinguts per proposar activitats i participar en la modalitat que més us interessi.

Hem d'agrair des d'aquí la col·laboració i ajuda a l'Ajuntament de l'Armentera, Caixa Girona, a l'Elena Redò (Coor-

dinadora de les Biblioteques Públiques de Catalunya), a l'Esther Suriñach (bibliotecària) i a la Lluïsa Vidal (Directora de la Biblioteca Fages de Climent de Figueres).

I també a aquelles persones que han col·laborat amb llibres al fons de la biblioteca i a tothom que treballa de forma voluntària per portar endavant aquesta proposta.

TAPISSERIA QUER®

Especialitat en embarcacions
Reparació de veles - Tendals

c/ Tramuntana, 6 17472 L'ARMENTERA
Tel. 972 52 01 59 - Fax 972 52 07 61 Girona

CONTRACTISTA D'OBRES

Fills de Claudi Barbosa, s.l.

Av. Santa Cristina, 8 - Tel. 972 55 03 99
17472 L'ARMENTERA (Girona)

**FORN DE PA
PASTISSERIA**

Sancho

C/ DEL MAR, 8
972 52 01 82
L'ARMENTERA

GARATGE COSTA ☎ 972 520 146

**REPARACIÓ
D'AUTOMÒVILS
I TRACTORS**

Carrer Nou, 33
17472 L'Armentera
(Girona)

CLÍNICA DENTAL

ODONTOLOGIA GENERAL
ENDODÒNCIA - ORTODÒNCIA
ODONTOPEDIATRIA - PRÒTESIS

Dilluns de 10 a 13h.
Dimecres de 10 a 13 i de 16 a 20h.
Dissabtes de 10 a 13h.

Pça. Catalunya 15, B - 17452 L'ARMENTERA
Tel. 972 520 829 - Mòbil: 639 287 143

Centre d'estètica

ESPERANÇA PASSOLAS

- Tractaments facials
- depilacions
- tractaments d'aprimament

Tel. 972 52 02 49

Ginjolers, 2 - 17472 L'ARMENTERA (Girona)

Inauguració de la Sala de Lectura

Avui pot ser un bon dia

Bona nit i benvinguts,

Avui pot ser un bon dia per fer la reobertura de la Sala de Lectura (biblioteca) i el Racó de la Rondalla, també per donar a conèixer l'Associació Cultural el Pont Nou, que de moment la formen el Club de Lectura i el Grup de Teatre.

Avui pot ser un bon dia per agrair a tots aquells que han aportat temps, esforços, idees i dedicació per tirar endavant uns pensaments i una forma de ser. Així va sortir la Sala de Lectura (biblioteca), l'Associació Cultural, el teatre i el Racó de la Rondalla.

Avui pot ser un bon dia per donar les gràcies a tots aquells que des de l'Ajuntament ens han fet costat i ens han aportat ajuts, siguin tant subvencions, aportacions econòmiques, com mobiliari i material personal; a entitats com Caixa de Girona i la Caixa de Pensions; i també a d'altres com biblioteques,

bibliotecàries, particulars...; a la gent del Club de Lectura, a la junta de l'Associació Cultural el Pont Nou i els del grup de teatre per la seva meravellosa feina. Gràcies al senyor Albert Rossich per fer-nos costat, gràcies a tothom en general.

Avui pot ser un bon dia per sentir-se orgullós de la gent d'aquest poble que tenen ganes de fer activitats culturals i que col·laboren desinteressadament en actes, deixant-hi molts esforços i temps. Això fa que el poble se senti viu i amb ganes per afrontar el futur amb una certa tranquil·litat.

Avui pot ser un bon dia per dir que pot ser el començament d'un llarg camí de la cultura del municipi de l'Armentera

Una bona xocolatada per festejar la inauguració

i posar la primera pedra per a generacions que vindran, i l'empenta per a tota la gent amb visió de futur.

Avui pot ser un bon dia i el de demà també.

Reproducció de la introducció del president de l'Associació Cultural Pont Nou, Josep Palou, de la conferència duta a terme amb motiu de la reobertura de la Sala de Lectura, i en la qual també van participar Albert Rossich, Marta Ros i Josep Oliveras.

La Sala de Lectura, el dia de la seva inauguració, també va recordar els més petits amb un conta contes

La nova Sala de Lectura

CF L'ARMENTERA

Una nova temporada força esperançadora

Enguany el CF l'Armentera, fundat el 1922, participa en el campionat de Tercera Territorial, en el grup 31, amb els clubs de localitats a cavall de l'Alt i el Baix Empordà. Després d'unes temporades irregulars, tot fa pensar que, en l'actual, el club armenterenc ocuparà una de les places de privilegi de la classificació.

La plantilla de jugadors s'ha renovat força per qüestions familiars, d'edat i de feina. En dos anys han quedat només sis jugadors dels més de vint que n'hi havia i se n'han integrat catorze de nous; d'aquests, vuit en la present temporada. La renovació també ha arribat al cos tècnic. En Pablo Muñoz, entrenador del club durant moltes campanyes, s'ha pres un any sabàtic, i el seu lloc ha estat ocupat pel jove Josep Maria Sabadé "Pitu", exjugador del club, lesionat de llarga durada durant la campanya passada. De segon entrenador, en Marc Casadevall, i, de preparador físic, en Jordi Port, també joves i exjugadors. En Benet entrena el porter i en Jordi Isern ajuda en tot allò que pot.

Dels deu partits que fins a l'hora de fer l'escrit ha disputat l'equip

(cinc de pretemporada i cinc de campionat), no n'ha perdut cap. Ha aconseguit set victòries i tres empats, vint-i-cinc gols a favor i nou en contra. Són uns bons números. El setmanari Empordà, de Figueres, el dimarts abans de començar el campionat oficial, va posar el nostre club com un dels favorits del grup 31, juntament amb el Sant Pere, el Jafre i el Sant Jordi. En el moment de fer l'escrit el CF l'Armentera ocupa el segon lloc de la classificació, a un punt del primer, el Sant Pere Pescador.

La directiva, encapçalada per Joana Barbosa, presidenta, amb l'ajuda i la col·laboració dels altres membres de la junta (Elena Bardera, vicepresiden-

ta; Marc Casadevall, secretari; Jordi Isern, tresorer; Maria Rosa Vilarrodona, Julià Masmartí, Juancho Madrid i Josep Pujol "Marru", vocals), porten a terme una bona tasca en la direcció del club, molt sacrificada i altruista, cercant les ajudes necessàries (les econòmiques, molt importants), treballant en equip en tot allò que es necessita i col·laborant a què hi hagi un bon ambient i molta alegria entre els diversos estaments del club, una de les bases de tota la història del CF l'Armentera a través dels anys.

El club disposa d'una pàgina web molt completa:

<http://cflarmentera08.iespana.es>

En la qual, a més a més de les cròniques de cada jornada, amb les seves fotografies i vídeos, s'hi poden trobar els resultats i la classificació del grup, una breu (però no tant) història del club (des dels seus inicis, i ja s'ha arribat als anys setanta) i nombrosos enllaços a altres webs, alguns molt interessants. A més, disposa d'un **blog**, molt útil per a la comunicació i relació dels jugadors, directiva, cos tècnic i seguidors. Compta també amb un **xat** propi, que, a l'estiu, va tenir molta vida.

JOSEP M. SABADÉ

SOCIETAT DE CAÇADORS DE L'ARMENTERA

La caça i la gastronomia

La caça, a banda de la seva vessant esportiva, també té una importància en la gastronomia, ja que temps enrere significava una aportació de carn important per a les famílies en temps en què la carn escassejava. Actualment, en canvi, la carn de caça ha esdevingut més un plat lligat a la restauració o als cercles de caçadors.

Durant tota l'època de caça (d'octubre a febrer) podem trobar restaurants que ofereixen peces de caça a la seva carta, des de tords i guatlles fins a caça

major (senglar, daina...). Us animem a tots a tastar aquests menjars tan bons i tan oblidats avui dia.

Podem trobar tords i guatlles a la brasa, que es cuinen amb 5 o 10 minuts de foc i llestos. I amb una mica més d'elaboració podem cuinar plats de renom com perdius a la col, conill a les fines herbes, becada i fins i tot civet de senglar o cérvol.

A continuació us mostrem algunes receptes perquè us animeu a provar aquestes peces de caça.

Perdius amb farcellets de col

Ingredients:

- 2 perdius
- 4 talls de cansalada
- 2 botifarres crues
- 1 ceba
- 2 pastanagues
- 1 cabeça d'alls
- 1 copa de vi ranci
- Llorer i timó
- 1 clau (espècie)
- Oli
- Llard
- 1 col (per als farcells)
- 20 grams de pinyons (per als farcells)
- Farina (per als farcells)
- Ou (per als farcells)

Preparació:

Netegeu, buideu i lligueu les perdius. Després, saleu-les, empebreu-les i unteu-les amb llard per dins i per fora. Poseu-les en una cassola amb oli, la cansalada, la botifarra, les pastanagues, la cabeça d'alls, les herbes i la ceba, amb el clavell d'espècie clavat.

Cobriu-ho amb un paper d'estrassa untat amb llard i deixeu-ho al forn; gireu les perdius de tant en tant perquè agafin color. Mentrestant, bulliu les fulles de col amb aigua i sal.

Feu els farcellets amb les fulles de col farcint-les amb els pinyons i trossos de fulles petites.

Enfarineu-los, passeu-los per ou batut, fregiu-los i reserveu-los. Quan les perdius siguin cuites, deslligueu-les, partiu-les per la meitat i poseu-les en una altra cassola amb els farcellets, la cansalada i la botifarra trossegada.

Mulleu-ho amb el vi ranci i deixeu-ho reduir.

A la cassola on heu rostit les perdius afegiu-hi una mica d'aigua, deixeu-la bullir, coleu la salsa sobre les perdius i deixeu que segueixi coent 10 minuts més tot junt.

Conill amb aromes de farigola

Tant el conill com la seva parenta, la llebre, són dues espècies de caça menor que es crien amb facilitat. Els conills de camp, amagats entre estepes i timons, tenen una carn fosca i atapeïda, i solen ser més petits que els exemplars criats en captivitat. Habitualment, els exemplars que es venen en els establiments comercials provenen de granges i solen ser una mica menys saborosos, a més de tenir la pell més blanca.

Igual que la resta de la caça, aquests animals poden conservar-se uns dies a la nevera encara que estiguin sense pelar, però sí que es recomana treure'ls les vísceres. A l'hora de cuinar-los, poden preparar-se tant estofats com farcits o fregits i, en el cas d'exemplars adults, agraeixen l'amaniment en vi barrejat amb oli, perquè els seus teixits s'ablaneixin i se suavitzin.

Preparar la peça

Quan cuinem els lloms, per evitar que s'obrin durant la cocció convé doblegar cap al centre els dos laterals de carn que pengen per cada costat i subjectar-los amb un escuradents. En el cas dels lloms farcits, cal procurar no perforar la carn quan es retirin els ossos de l'esquena i les costelles. Després, s'estén la carn ben oberta, s'unta amb el farciment i es tanca, enrotllant-la sobre si mateixa i lligant-la amb fil de cuina. Aquesta recepta és molt calòrica, més pel farciment que per la carn, fet a base de cansalada, oli i castanyes en conserva. A més, sol servir-se acompanyada de guarnicions de verdura.

Una altra guarnició que casa amb la carn de conill és el puré de poma barrejat amb mantega i salpebrat.

Es trosseja l'animal en unes quantes parts i es col·loca en una cassola, s'hi afegeixen a continuació alls sencers, ceba en cèrcols, porros a la juliana, pastanaga a rodanxes, timó i llorer, sense oblidar uns grans de pebre, sal, oli i vinagre. Es deixa tot a coure, tapat amb paper d'alumini uns 40 minuts, i se serveix acompanyat de pebrots vermells en tires, amb oli, all i sal. Cuinat d'aquesta manera però en fred també resulta deliciós.

A foc lent

El conill a la caçadora és un dels clàssics elaborats amb aquest tipus de carn. Fàcil de preparar, tan sols requereix deixar les peces en adob de vespre, cobertes amb vi, oli, ceba tallada en cèrcols, pastanagues a rodanxes, alls sencers i sense pelar, herbes i espècies. Abans de preparar-lo, convé eixugar-lo bé. S'ofega pernil i cansalada en daus i quan estan rossejats s'hi afegeixen dos tomàquets pelats i sense llavors. Després de fregir-ho uns minuts, es reserva. D'altra banda, es rossegen els trossos de carn, s'hi afegeixen el líquid de l'adob que s'havia reservat prèviament i una copa de brandi i es deixa coure. S'hi afegeix després el sofregit i les espècies. Uns quinze minuts abans de servir, s'hi posen uns xampinyons.

Quan la ceba està quasi transparent, s'hi afegeix la tercera part d'una albergínia i mitja carabasseta, dos tomàquets pelats i tallats en cubs i dues cullerades de concentrat de tomàquet i una d'oli d'oliva. Sobre aquesta barreja es col·loca el conill trossejat, es tapa i es deixa coure a foc lent durant uns 40 minuts.

Si es prefereix cuinar simplement adobat, es neteja i trosseja bé, se salpebra i es col·loca en una olla amb tres parts d'oli d'oliva i una de vinagre. En la mateixa olla s'hi afegeix ceba picada, orenga, quatre alls, llorer, pebre negre i una mica de sal. Es posa tot a bullir, ben tapat i a foc lent uns 30 minuts.

Becades a la francesa

Ingredients:

- 4 becades
- 4 llesques de gorgil (cansalada del coll molt grassa)
- 8 porros
- 8 pastanagues
- 4 cebes grosses
- 2 mates d'api
- Oli d'oliva
- Sal i pebre
- 2 quadradets de xocolata negra
- 1 llauna de foie gras de porc
- Mantega
- Torrades

Preparació:

Reservem les tripes, el cor i el fetge de les becades, un cop netes. Salpebrem les becades i les emboliquem amb el gorgil, procurant lligar-ho perquè no es desfaci. Posem a rossejar les becades amb oli d'oliva. Mentrestant, tallem totes les verdures a la juliana.

Quan les becades són rosses, hi posem dos quadradets de xocolata negra ratllada i hi tirem les verdures tallades al damunt, posem el foc baix i deixem coure una bona estona, una hora i mitja com a màxim.

Quan falti un quart per treure les becades del foc, anirem a preparar el paté. Comencem fregint les tripes, cor i fetge de les becades, que hem reservat abans, amb la mantega. Quan sigui ben fregit, però sense torrar, ho traiem del foc i ho passem per la mà de morter. Un cop picat ho tornem a posar a la paella junt amb la mateixa quantitat de foie gras de porc, i ho barregem bé. Un cop barrejat ho traiem del foc i ho reservem en un bol tapat perquè no es refredi.

Quan les becades siguin cuites traiem la cassola del foc i separem les becades per un costat, i per l'altre les verdures i el gorgil que embolica les becades, que passarem per la batedora fins a obtenir un puré de verdures.

Muntem el plat posant una torrada acabada de fer, en la qual untarem el paté de becada. Al damunt, hi col·loquem mitja becada i ho cobrim tot amb el paté de verdures.

INSTAL·LACIONS i MANTENIMENT D'ENLLUMENAT PÚBLIC
INDUSTRIALS i DOMÈSTIQUES
ELECTRICITAT - AIGUA - GAS
CALEFACCIÓ i AIRE CONDICIONAT

C/ Vescomtat de Bas, 1- Tel/Fax 972 26 57 86 · Tel. 977 27 01 10
17800 - OLOT e-mail: elec_jomi@movistar.es

L'Armentera

Ajuntament, 3
17472 L'Armentera

Tel. 972 55 71 00 - 686 550 420
Fax 972 52 17 20

Club Excursionista el Carbassó

El Club Excursionista el Carbassó neix de l'afició que fa cosa de quatre anys va començar a aparèixer a l'Armentera, l'afició d'estar en contacte amb la natura, de buscar sensacions fortes, de fer esport, de conèixer gent nova. La modalitat esportiva que va aglutinar tots aquests conceptes va ser la de l'escalada. Des de les primeres vies de la cala Montgó, on es van estrenar la majoria dels membres que avui constitueixen el club, fins a tenir els papers en regla i la cessió d'unes instal·lacions d'entrenament per part de l'Ajuntament de l'Armentera, molta gent s'ha anat afegint a aquest projecte que té per finalitat última la promoció dels esports de muntanya entre el jovent de la localitat i de la resta de la zona.

Des d'un primer moment l'Ajuntament va donar suport a la iniciativa, aportant al poble les instal·lacions esportives d'entrenament abans esmentades.

Escalada al sector Castell s'Espasa de Sadernes, zona habitual d'escalada de la gent de l'entitat

Pas de plafó suau a plafó desplomat del boulder de l'Armentera

Aquestes instal·lacions consten d'un *boulder* (estructura artificial on practicar l'escalada *indoor*) i la caseta on està tancat i protegit de les inclemències del temps, que els membres de l'entitat han anat adequant a les necessitats que anaven sorgint. Així, hi ha en marxa la construcció d'uns bancs de fusta, una corda d'equilibris o unes vies artificials d'escalada en què la gent podrà provar les sensacions de l'altura sota els peus.

La gestió d'aquesta entitat sense ànim de lucre és absolutament assembleària, de manera que tothom major d'edat que en formi part té veu i vot en les decisions estratègiques que es prenguin per tal de definir el rumb que ha de prendre aquesta entitat. Tant des de la junta directiva que gestiona el dia a dia com des de l'assemblea es convida a qualsevol interessat, curiós o enamorat de la muntanya i la natura a prendre part d'aquest projecte i a gaudir de les sensacions que ens varen portar a emprendre aquesta aventura.

Casaments

Laura Mañas i Jordi Oliveras es varen casar a l'Armentera el 9 de febrer de 2008.

Irene Noguera i Josep Vilarrodona es varen casar a L'Armentera el 6 d'abril de 2008.

Montserrat Fernández Vieitez i Jaume Palou Salleras es varen casar a Galícia el 17 d'agost del 2008.

Aniversaris Casaments

Noces d'or

Mª Àngela Riera Accensi i Miquel Aulet Bolasell es varen casar el 8 de maig de 1958.

Rosenda Badruna Quer i Jaume Bofill Palou es varen casar el 27 de setembre de 1958.

Joaquina Vila Ros i Salvador Testart Plaja es varen casar el 15 d'octubre de 1958.

Naixements

Adrià Ros i Alvarado

"Hola carbassons!

Sóc l'Adrià Ros i Alvarado i vaig néixer el 24 de gener de 2008. Els meus pares són en Jordi i la Maria Àngels. També tinc un germà, un xic més gran que jo, que es diu Arnau, amb qui passo molt bones estones rient i jugant. Ens veurem molt aviat".

Marina Paniagua de Prado

"Hola! Sóc la Marina! Vaig arribar el dia 6 de març de 2008 per formar part de L'Armentera!!! Els meus pares són en Loren Paniagua i la Sònia de Prado".

Luisa Galtés i Galtés

"Hola! Em dic Luisa Galtés i Galtés. Vaig néixer el dia 7 de març de 2008. Els meus pares són en Constantino i la Luisa. Estan molt orgullosos que sigui armenterenga i jo també. Petons a tothom".

Miquel Punset i Albert

"Hola a tothom! Em dic Miquel Punset i Albert. Vaig néixer el 29 de març. Els meus pares són en Xavi i la Núria i m'ho passo molt bé jugant amb la meva germana gran, la Martina, que ja ha fet 2 anys!".

Umayma Zeghaf Raissouni

"Hola! Sóc la Umayma Zeghaf Raissouni. He nascut a L'Armentera el 9 d'abril de 2008. Els meus pares són l'Ahmed i la Zohra. Estem Molt contents i vull tenir molts amics i amigues".

Esa Kajakeh Jaiteh

"Hola! Sóc l'Esa Kajakeh Jaiteh, filla de l'Ousman i la Julla. Vaig néixer el 12 d'abril del 2008".

Maria Planas Perich

Hola! Sóc la Maria Planas Perich. Vaig néixer el dia de Sant Jordi. Sóc molt simpàtica i riallera, sobretot amb el meu germà Jacint.

Sergi Molins i Baix

"Hola! Sóc en Sergi Molins i Baix. Vaig néixer el dia 8 de maig de 2008 i sóc molt simpàtic i rialler. El pare i la mare són en Marc i la Mireia i de moment no es poden queixar perquè em porto molt bé".

Jana Planas Martínez

"Hola a tots! Sóc la Jana Planas Martínez, vaig néixer el 8 d'octubre i ja sóc una carbassona més. Els meus pares són en Miquel i l'Anabel i diuen que em porto molt bé".

L'ÀVIA DE L'ARMENTERA

Cristina Costal Tarrés és la persona de més edat nascuda al nostre poble

Foto: Gorbs Comunicació

TROBADA D'ARMENTERENCS NASCUTS EL 1942

Com molt be deveu saber, aquest any hem celebrat el nostre 65 aniversari. És una data important a les nostres vides. No som ni massa joves ni massa grans; encara no hem de dir allò de: "si no fos ..." i tenim molts projectes de futur que anirem portant a terme. Ens agradaria poder-los compartir tots plegats. Això ens ha mogut a convocar una trobada el 16 de desembre de 2007.

Els convocats han estat els següents:

Jaume Juny i Serra	Carmen Quer i Mitjavila
Núria Gatiellas i Puig	Esteban Guerra i Ferrer
Quiteria Saliner i Pla	Joana Aulet i Bolasell
Dolors Sastre i Franquesa	Joan Sampol i Batlle
Rosa Maria Ros i Puig	Maria Coll i Adroher
Nieves Aulet i Dalfó	Concepció Tarrés i Vicens

DOMÈNEC FERNANDEZ PATO
GUIXAIRE

*Decoració en guix i escaiola
Planxa decorada (pladur)*

c/. Requesens, 8 / 17740 VILAFANT
Telèfon 972 54 61 04
Mòbil 647535591

ALLOTJAMENT RURAL
APARTAMENT TURÍSTIC

Paratge Camp del Molí,sn
17472 l'Armentera
Girona
+34 600 22 44 40
www.elmolidelarmentera.com

CONSTRUCCIONS

J. MASMARTÍ, S.L.
972 520 299

Ronda d'Empúries, 13 A - L'ARMENTERA (Girona)

organitzacions artístiques

972 50 61 36 - 609 30 76 51
972 50 55 60 - 609 31 04 31

c/ Sant Pau, 157
c/ Roca i Bros,4 - àtic A
Fax 972 51 01 55 - Apt. Correus, 197 - 17600 Figueres

Iniciativa i progrés

Enguany, el Casal de la Gent Gran ja suma vint anys de vida i, fidel als seus principis de servei al poble, procura millorar i no estalviar esforços en la mesura de les seves possibilitats per assolir un nivell més alt de benestar i concòrdia.

Grup que va anar a l'excursió a les Gorges de la Fou

En l'assemblea anual reglamentària s'ha efectuat un canvi en la presidència, de la qual s'ha fet càrrec en Jaume Roca i Soler.

En Pere Ros i Aulet ha estat rellevat després d'haver estat vuit anys al capdavant i anteriorment quatre anys més de vicepresident del Casal. En agraïment a la seva abnegada dedicació i meritòria tasca, el dia 28 de maig se li va dedicar una festa d'homenatge, a la qual s'adheriren les autoritats locals, amigues i amics, nombros públic i socis, tant de l'Armentera com de pobles veïns com Torroella, Ventalló, Viladamat, l'Escala, Vallveralla... D'altra banda, el Casal també ha anat celebrant les festes tradicionals de cada any. La Torronada, al captard del dia 31 de desembre, per acomiadar l'any 2007 amb música i felicitacions. Dijous Llarder, dia 31 de gener de 2008. El diumenge 26 d'octubre la Castanyada, amb l'actuació del pallasso i animador Miquelet.

En totes aquestes diades comptem amb l'acompanyament de les amigues alemanyes Iris, Gertie i Katte, que ens delecten amb música i cançons. També amb socis artistes com Pere Ribes, Pere Vilardell, Joan Falgàs, Teresa Batlle, Quimeta Badruna, Martí Torrent, Piti Massafont, Joaquim Armengol, Teo Hofmann... que ens ofereixen poesies, narracions, acudits i vivències.

El 23 de febrer, a la Sala Nova, el Casal va convidar tothom amb l'entrada gratuïta a la gran funció del Grup de Teatre Musical dels jubilats d'Esparreguera, esdeveniment que constituí un èxit notable tant de públic com des del punt de vista artístic.

Pere Ros i Jaume Roca durant l'assemblea en què es va produir el canvi en la presidència del Casal

Quant a excursions, ens hem mogut força:

30 DE GENER

Barcelona, Museu Marítim i Castell de Montjuïc.
11 de març, Barcelona, teatre musical
"Mamma Mia".

20 D'ABRIL

La Passió d'Esparreguera.

11 DE JUNY

Reus, la ciutat d'en Gaudí.

9 DE JULIOL

Marítima, Palamós – Tossa de Mar.

17 DE SETEMBRE

Vall de Núria.

15 D'OCTUBRE

les Gorges de la Fou (França).

Tot un conjunt de sortides culturals altament interessants i molt ben aprofitades.

Igualment cal esmentar i enaltir l'important treball de labors que per tercer any consecutiu porten a cap un nombros grup de senyores, les tardes de tots els dimarts.

Com bé sabeu, ara i sempre, el Casal és la casa de tots.

Per a tothom, la més afectuosa salutació.

CASAL DE LA GENT GRAN

Festa d'homenatge a **Maria Aurora Casademont**

El dia 14 de juny de 2008 es va celebrar una festa amb motiu de la jubilació de la mestra Maria Aurora Casademont de l'escola de l'Armentera.

Hi varen acudir alumnes, exalumnes, pares, mestres i amics. Es van portar a terme diversos actes, entre els quals hi hagué una cantada dels alumnes del CEIP Fluvianets, dedicatòries i un berenar.

Volem agrair-li la seva dedicació com a mestra al llarg de tots aquests anys i la relació humana que ha donat als nostres fills.

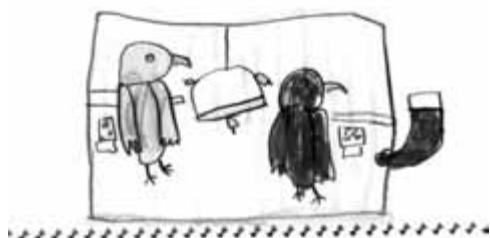
Tots els que van participar en aquest homenatge li desitgen molta felicitat en aquest nou curs de la seva vida.

A la festa d'homenatge a Maria Aurora Casademont hi van acudir una nombrosa assistència de persones entre exalumnes, mestres, familiars pares i amics

La Fira de la Poma 2008

El diumenge vaig fer parada i em van comprar un collaret i dos ocells.

El cap de setmana he anat a la fira de la poma i he fet una parada i amb els diners que he guanyat m'he comprat un arc.

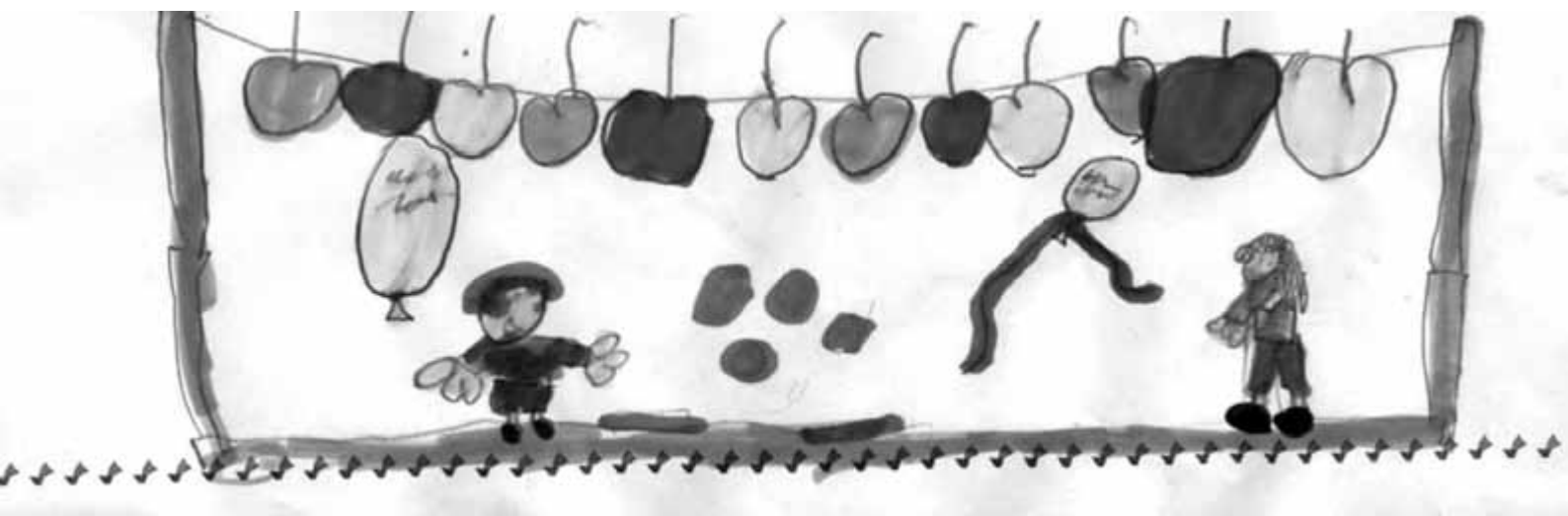
El diumenge vaig anar a la fira de la poma: amb la Clàudia i en Joel vàrem fer una parada i a la parada veníem joguines i punts de llibre i la Clàudia venia sobres que a dins hi havia uns cromos.

Vaig anar la fira de la poma: vaig anar a veure les parades i després vaig jugar amb l'Arnau i vaig comprar una serp.

La meva germana va fer una parada, es diu Joana. Vaig veure unes noies que ballaven i et donaven una poma.

Vaig anar als inflables i m'ho vaig passar molt bé.

ALUMNES DE CICLE INICIAL (1R I 2N)

Recull d'activitats curs 2007-2008

NADAL

Quan les festes ja s'acostaven
l'Ajuntament ens va demanar
si quan els llums de Nadal il·luminaven
cantant cançons els volíem acompanyar.

I de tan bé que ens ho vam passar
pocs dies més tard ho vam repetir
i per tot el poble vam anar
cantant nades per a qui ens volgués sentir.

"Caga tió" cantàvem tots
molt contents i il·lusionats,
i emocionats li vam donar tants cops
que de regals vam marxar ben carregats!!!

CARNAVAL

De personatges d'en Tintín per
Carnaval ens vam disfressar i
tot cantant "taxin-taxin" pels
carrers del poble vam desfilar.

BARCELONA

Al Palau de la Música de Barcelona
moltes danses i cançons ens van
ensenyari perquè la sortida fos ben
rodona a veure una impressionant
pel·lícula a l'Imax vam anar.

DIADA DE LA ZER

La Diada de la ZER a Garrigàs aquest any vam celebrar: vam cantar i ballar moltes cançonetes, divertits jocs esportius vam practicar, i per acabar vam fer unes mones de Pasqua molt bufonetes.

COLÒNIES

Els alumnes de CM i CS de l'escola vam anar a una casa de colònies de Tamarit.

Des d'allà Tarragona i Port Aventura vam visitar, que en va ésser de divertit!!!!

I els més petits de colònies vam anar a Palamós, del mar vam aprendre tantes coses que semblàvem uns grans pescadors!!!

FI DE CURS

Per als alumnes de 6è era el darrer dia, un bon acomiadament els vam preparar, vam fer guerra d'aigua amb molta energia i molt bé ens ho vam passar!!!

M. AURORA JUBILACIÓ

Quan a fi de curs la M. Aurora es va jubilar li vam voler donar una gran alegria, una cançó i rams de flors fets per nosaltres li vam regalar, i molt contents i emocionats vam celebrar aquest dia.

CICLE MITJÀ I SUPERIOR
CEIP FLUVIANETS

I la cançó que entre tots vàrem fer per a la M. Aurora diu així:

Avui tots aquí
el que et volem dir
que siguis molt feliç
en aquest nou camí.

I aquí a l'Armentera
un petó tots t'enviem (Tornada)
i amb veu cridanera:
Segur no t'oblidarem!!!

Ai M. Aurora,
que bé que t'ho muntés
quan vénis a la classe
i ens expliques molt contes.

(Tornada)

Tu ets la millor
ens has agradat tant
que et volem regalar roses.

(Tornada)

Alguns també marxem
com tu M. Aurora,
nosaltres et diem
ets la millor professora!!!

(Tornada)

Avui tots aquí
el que et volem dir
que siguis molt feliç
en aquest nou camí.

(Tornada)

RESTAURANT
"Ca la Gemma"

Dimarts tancat
(excepte festius)
Carretera de Roses, 15
Tel. 972 52 17 03
17472 L'ARMENTERA

carnisseria

L'Armentera

c/ Major, 26
972 55 04 22
Alt Empordà
www.carnisseriasart.com

La Castanyada

El dijous 30 d'octubre, a la tarda, vam fer la castanyada.

Van venir uns castanyers i unes castanyeres que ens ho van fer passar molt bé. N'hi havia un de molt i molt baixet, i un altre que no podia caminar i que tota l'estona queia però que no es feia mal, també hi havia una castanyera que era tan gran que no sabia ni quants anys tenia! Va ser molt divertit.

La classe de cicle mitjà ens vam posar tots amb una corona de castanyes, altres classes duïen un cinturó, una corbata, una paperina al cap...

Els castanyers i les castanyeres ens van repartir castanyes molt calentetes i moniats que feien goig de veure'ls.

Quan va ser l'hora de començar la festa tots vam sortir al pati amb moltes ganes de divertir-nos.

En acabar vam fer unes danses i vam cantar unes cançons per dir-los adéu i així van marxar molt contents.

Ens ho vam passar molt bé i tot era molt bo.

ALUMNES DE CICLE MITJÀ

Anem a collir pomes

Vam anar al camp de pomes passant pel mig del poble.

Vam posar les pomes bones a una bossa i les dolentes a una caixa.

Vam collir pomes grans i petites i vam ajudar el pagès.

Vam menjar les pomes i algunes les vam portar a casa.

NENS I NENES DE P 5

L'Escola de Bressol de l'Armentera

L'Escola Bressol de l'Armentera és, a més d'un espai de joc per als infants, un espai on treballem educant els nens i nenes, un espai on convivim realitzant tasques lúdiques, educatives i socials. M'agradaria mostrar-vos algunes de les activitats que realitzem a l'Escola Bressol.

Berenar de pares i mares

Cada any a l'estiu organitzem un berenar per a tots els pares i mares, una bonica activitat en la qual els pares poden gaudir d'un bon diàleg amb les monitores. A més, les monitores preparen una aula en què s'ex-

posen tots els treballs que els nens han fet al llarg del tercer trimestre i durant les vacances d'estiu.

Amb l'arribada de la tardor anem a collir fulles a la part de darre-

Exposició de treballs fi de curs

re de l'escola dels Fluvianets, una de les activitats que més agrada als nens. Collim fulles, branquetes, cargols..., un munt d'elements de la tardor que després ens serveixen per treballar a l'aula.

Fanny Mas Llanes, Mon Planes Maspons, Carlota Vilaseca Kravel, Martina Guday Moradell, Júlia Alsina Figueres, Abril Carbonés Godó, Adrià Saldaña Bosch, Júlia Morales Pifarré, Laia Gómez Llach, Laia Campos Aulet.

el roser
hostel
restaurant

Hostal El Roser
Carrer Església, 7
17130 L'Esca
(Costa Brava - Girona)
Tel: 972 770 219
Fax: 972 770 159
mail: restaurant@elroserhostal.com
http: www.elroserhostal.com

EMPURIES OILS

GASOILS A DOMICILI
CALEFACCIÓ · AGRÍCOLA · AUTOMOCIÓ

972 770 274
www.empuriesoils.com

Altres activitats

Activitats en grup

El racó de planxar

El racó de cuina

La festa del color groc

Murals de plàstica

Al pati del casalet: Mon, Josep i Susanna

VILA ESPECTACLES

CONTRACTACIONS D'ORQUESTRES I GRUPS
LLOGUER D'EQUIPS PROFESSIONALS DE SO I LLUM
TOT AL SERVEI DE L'ESPECTACLE

Tel. 972.530.573 – Fax. 972.530.695
Mòbil . 628.708.706
C/ Bon Jesús, N° 6 –
17781 VILAMANISCLE (Girona)

SUSANNA CALDERÓN I GÁLVEZ

Can Carbó

Amb aquest nom és conegut un establiment comercial dedicat a la compravenda de cereals, adobs i farratges.

La bàscula de Can Carbó / Foto: Dolors Gibert

L'inici de la nissaga Carbó, el trobem a Casavells, on aproximadament l'any 1830 va néixer en Pere Carbó, que després va residir a Ultramort i finalment a Verges. El 1865 es va casar amb Rosa Rovira, natural de Cruïlles. El matrimoni va infantar quatre fills, que portaren els noms de Joan, Julià, Narcís i Martí.

En Martí es casà amb na Perpètua i s'establí de flequer a l'Armentera, al carrer de l'Ajuntament número 15. Posteriorment vengué la fleca a Tomàs Roura.

En Narcís, nascut el 1868 a Verges, va anar a viure a Bellcaire i quan tenia 22 anys es va casar amb Dolors Oller i Vilà, natural de Flaçà, filla de Josep Oller i Francesca Vilà, ambdós de la mateixa vila. El mateix any del casament va arrendar als marquesos de Sentmenat el molí de Sant Mori per dedicar-lo a la "mòlta de cereals i derivats per al bestiar". L'any 1894 arrendà també el molí de l'Arbre Sec, que pertanyia llavors al terme

municipal de Valveralla. En aquella etapa començà un important intercanvi comercial amb l'Armentera, que era la vila veïna amb major activitat comercial.

El seu fill Josep, nascut el 1891 a Sant Mori, dedicà la seva activitat també a l'ofici de moliner,

però el seu esperit emprenedor l'impulsà a no conformar-se de quedar-se al costat dels pares, i de molt jovenet primer anà a fer d'aprenent al molí de Banyoles i després a la farinera de Pont de Molins. Aproximadament l'any 1913, en Josep Carbó i Oller, llavors un jove de 22 anys, s'establí a l'Armentera, on obrí una botiga de queviures, cereals, adobs i farratges al carrer Milícies (avui Pompeu Fabra) número 17.

El 1917 es casà amb Maria Ferrer i Isern, d'aquesta vila, filla d'en Jaume Ferrer i Dalmau, de l'Armentera, i de Teresa Isern i Johé, de Montiró. El matrimoni va tenir dos fills, als quals posaren els noms de Dolors i Jaume. La Dolors es casà amb Narcís Poch i Isern, de Montiró (Can Font). En Jaume Carbó i Ferrer, nat a l'Armentera el 17 de març de 1919, continuà el negoci familiar al costat del seu pare. L'any 1945 es casà amb Francesca Isern i Planas, filla d'en Josep Isern i Gener i d'Anna Planas i Salleras, tots dos armenterencs.

El 1956 heretà el negoci familiar i n'inicià la renovació i ampliació.

L'1 de febrer de 1952 neix l'actual titular del negoci, en Josep Carbó Isern, el qual, casat amb Assumpció Pagès i Noguera, heretà l'empresa l'any 1984 i en continuà l'expansió comercial a nous mercats.

Jaume Carbó Pagès i Josep Carbó Isern (fill i pare) a la porta del magatzem del seu centenari establiment

Foto: Gorbs Comunicació

La persistència en el temps de la nissaga és a les mans d'en Jaume Carbó i Pagès, nascut el 1975 i que molt probablement serà el continuador d'una activitat que, l'any 2003, va complir els primers cent anys a l'Armentera. Per aquest motiu, doncs, la Cambra de Comerç ha concedit a la família Carbó el guardó que la distingeix com una de les empreses centenàries de Catalunya.

JOAN RAMON INGLADA

El mosquit tigre

El mosquit tigre ha arribat a Espanya el 2004 i ha començat a afectar el Baix Llobregat el 2005.

Aquest és un problema força diferent dels mosquits tradicionals, perquè les larves d'*Aedes albopictus* es desenvolupen en aigües que estan en petits recipients, dins dels habitatges. Això les deixa fora de l'abast del control per part de l'Administració, que, des de fa anys, s'ocupa eficaçment dels mosquits autòctons.

Origen

El mosquit tigre és originari de l'Àsia, però en les darreres dècades s'ha expandit per Europa i Amèrica. Pel que fa a la població espanyola d'aquest tipus de mosquit, se'n desconeix l'origen, tot i que s'assumeix que va arribar a Espanya procedent d'Itàlia. Es va detectar per primer cop l'agost de 2004 a Sant Cugat del Vallès, a prop de Barcelona, i s'ha estès a la ciutat de Barcelona i les seves rodalies durant el 2005 i el 2006. Aparentment, s'ha disseminat a l'interior de vehicles que n'han fet de transport.

Als Estats Units, el mosquit tigre es va trobar per primer cop en un dipòsit de pneumàtics usats a la rodalia de Houston l'any 1985 i, posteriorment, en el cas de Califòrnia, s'ha detectat també en partides de bambú de la sort. Des d'aleshores s'ha estès pel

sud dels Estats Units i per la costa est fins al sud de Nova Jersey. Una vintena de països centreamericans i sud-americans han estat colonitzats igualment. L'espècie també és a Hawaii, però ha estat allí des d'abans de 1896.

Via d'expansió i transmissió de malalties

La seva via d'expansió es realitza, principalment, a través de mercaderies provinents de països asiàtics, que ha fet que s'hagi estès per diversos països europeus i americans. Pel que fa al risc de transmissió de malalties, actualment, a Catalunya, no és vector de cap malaltia, i el seu reservori són els objectes i llocs on s'acumula l'aigua.

El mosquit tigre és un vector de malalties com el dengue a Amèrica Central, Sud-amèrica i la zona del Pacífic, la febre groga i, encara que amb menor freqüència que l'*Aedes aegypti*, pot ser vector en la transmissió de la febre del Nil. Estudis americans han evidenciat la presència de virus a l'insecte, dels quals almenys dos són causants de malalties als humans com l'encefalitis equina de l'est.

Ni a Catalunya ni a Europa no s'ha detectat que hagi actuat com a vector de cap malaltia, ja que no tenim les malalties que pot transmetre.

Què és? Característiques

És un mosquit de color molt fosc, quasi negre, amb unes bandes de color blanc platejat a les potes i una ratlla blanca al dors que baixa des del cap fins al tòrax. És de mida petita.

El seu hàbitat original són els forats dels arbres de les selves del sud-est asiàtic. Des d'allà van sortir accidentalment ous i larves i han arribat a casa nostra. Fan niu en masses d'aigua artificials petites i estancades que els recorden el seu hàbitat original, com bidons, gerros, plats de testos, cubells o altres tipus de recipients.

El seu comportament

És un mosquit àgil que s'amaga típicament a les parts ombrívols de bardisses. És actiu sobretot de dia, a primera hora del matí i abans de fer-se de nit; la seva activitat és principalment a l'exterior de les cases, tot i que també hi entra. Tenen un radi de vol i d'acció relativament curt (uns 400 metres del lloc de cria, com a màxim).

Les femelles d'aquesta espècie produeixen molèsties provocades per l'elevat nombre de picades que fan, les quals els proporcionen aliments per al desenvolupament dels ous.

És, per tant, simple trobar i eliminar els llocs de cria, que mai no es troben lluny dels llocs on es produeixen les picades. Cal buidar els tolls de més de tres dies, les deixalles, testos de plantes i pneumàtics vells que tinguin aigua acumulada, els banys d'ocells, piscines infantils i en general els possibles contenidors d'aigua estancada. L'aigua corrent (rierols, rieres...) no en permet la cria, i l'aigua que conté peixos no acostuma a ésser un problema, ja que els peixos es mengen les larves de mosquit.

Com prevenir-ne la presència

A causa del seu comportament i tenint en compte els seus hàbitats preferits, el millor sistema per prevenir-ne la presència és evitar-ne la nidificació i el desenvolupament de les larves, eliminant els reservoris d'aigua que es troben als jardins, terrasses o balcons.

Per eliminar els punts d'aigua susceptibles a la cria d'aquests mosquits cal:

- Cobrir, buidar o posar boca avall qualsevol recipient que estigui a l'exterior que pugui acumular aigua: joguines, cendrers, gerros, galledes, etc.
- Buidar els safareigs exteriors i els receptacles d'aigua de pluja setmanalment.
- Tapar o cobrir amb tela mosquitera espessa els recipients d'aigua que no es puguin treure, de forma que els mosquits adults no hi puguin pondre els ous.
- Treure els plats de sota els testos i, si això no és possible, buidar-los quan l'aigua s'hi acumuli.

- Canviar l'aigua setmanalment a les plantes que viuen en aigua acumulada per evitar que hi creixin larves.

- Evitar acumulacions d'aigua en zones de drenatge o canals de desguassos, eliminant qualsevol obstrucció al flux d'aigua.

- Buidar les piscines de plàstic, inflables o similars cada 3 o 4 dies i, si no s'han d'utilitzar, retirar-les.

- Vigilar els abeuradors d'animals: canviar l'aigua dels plats d'animals domèstics sovint i vigilar els abeuradors per tal que no s'hi desenvolupin larves.

- Assegurar que pous, cisternes, tancs o barrils d'aigua estiguin degudament coberts.

- Evitar la presència continuada d'altres objectes que en general puguin acumular aigua de pluja, com ara joguines sense utilitzar.

L'acció més eficaç és la preventiva, que tots nosaltres hem de fer al nostre propi habitatge.

Quan sigui possible, s'haurien de buidar totes les acumulacions d'aigua estancada cada tres dies, encara que només tinguin un quart de litre d'aigua, o menys. Les deixalles, especialment els contenidors en rases, poden tenir aigua després que la rasa s'eixugui i, per tant, s'han de netejar. Els llocs que poden acumular aigua de pluja com ara banys d'ocells o piscines infantils s'han de buidar regularment. Els contenidors que no es puguin buidar representen un problema que caldrà comunicar als serveis de control de mosquits, ja que només es poden neutralitzar tapant-los amb tela mosquitera, fent-hi córrer l'aigua, posant-hi peixos o bé procurant

l'aplicació tècnica de plaguicides de tipus biològic.

Solucions casolanes com ara buidar-hi lleixiu o bé usar una cullerada d'oli vegetal són ineficaces. Mai no s'ha demostrat que els aparells que emeten ultrasons, que teòricament provocarien la fugida dels mosquits, funcionin. Si observem mosquits adults al nostre edifici o als voltants cal fer una revisió dels possibles punts on pugui haver-hi ous o larves i seguir les pautes recomanades per prevenir-ne la presència.

Si es troben larves en algun punt revisat només cal abocar l'aigua i fer una vigilància continuada per tal que no es torni a omplir.

Les accions contra els adults no són eficaces per controlar la plaga, per això no estan indicats els tractaments amb insecticides.

Si a causa de l'aparició d'una plaga els adults penetren als habitatges o altres edificis, és aconsellable adoptar mesures que evitin l'entrada de nous individus, instal·lar teles mosquiteres o altres sistemes que n'impedeixin el pas per les finestres, portes i altres possibles obertures a l'exterior.

Si produeixen molèsties importants i podem veure on són es pot optar per eliminar-los, si pot ser de forma mecànica i, sinó, utilitzant algun insecticida "autoritzat per a ús domèstic" de forma puntual. Tanmateix, cal tenir en compte que la majoria d'insecticides són compostos químics, amb capacitat biocida, que no són innocus per a la salut. Per això no s'han de fer tractaments generalitzats, ni de forma contínua ni sistemàtics. També cal recordar que si en algun moment determinat s'utilitza un producte insecticida cal seguir estrictament les condicions d'ús.

Que cal fer en cas de picades?

En cas de picada, renteu i desinfecteu bé la zona. El tractament és simptomàtic. L'amoníac o altres bases són molt útils. En cas de persistència de les molèsties, consulteu el vostre metge.

Per evitar les picades del mosquit es recomana roba de màniga llarga i pantalons llargs (preferiblement de color clar), així com mitjons.

Si s'utilitzen repel·lents, cal tenir en compte que són productes químics: tan sols utilitzeu-los a l'exterior, complint estrictament les condicions d'ús, sobretot pel que fa al nombre d'aplicacions diàries indicades.

No s'han d'aplicar a nens menors de 2 anys, en nens més grans s'evitarà en la mesura que sigui possible, i s'evitarà sempre l'aplicació a

les mans, ja que se les poden ficar a la boca o als ulls.

No és recomanable aplicar a la roba.

Quan no sigui necessari el repel·lent, cal netejar la pell amb aigua i sabó.

Si presenteu qualsevol tipus de reacció a la pell, renteu bé la zona.

Aquesta espècie és capaç de sobreviure en un ampli rang d'hàbitats i condicions. El mosquit tigre té una picada ràpida que li permet escapar a la majoria d'intents de matar-lo mentre s'alimenta.

El mosquit tigre, doncs, ha esdevingut una molèstia significativa a moltes comunitats pel fet que s'associa fortament amb els humans, en comptes de viure en aiguamolls o zones rurals sense habitants, i és actiu habitual-

ment durant tot el dia, a més de ser-ho a la nit o en fer-se fosc. Les libèl·lules també són un mètode excel·lent de control.

Les larves de libèl·lula mengen larves de mosquit a l'aigua, i els adults cacen els mosquits adults al vol. L'aplicació d'insecticides, que també matarà les libèl·lules, no és efectiva, ja que només eliminarà breument els adults, la qual cosa anirà seguida d'un increment a llarg termini de la població.

DANIEL CARMONA

METGE DE FAMÍLIA DE L'ARMENTERA,
VENTALLÓ I VILADAMAT

Bibliografia:

Gencat: Departament de Medi Ambient i Habitatge.

El mosquit tigre a la web del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Wikipedia.

Què farà l'ajuntament

Col·laborarà en el finançament del programa de seguiment del mosquit tigre a la demarcació.

- En el cas de no tenir establerta l'espècie (mosquit tigre), amb l'objectiu d'evitar-ne l'establiment s'aplicaran totes les mesures possibles que figuren en el programa abans esmentat; a més, es rebrà suport per poder endegar un pla de control en l'àmbit municipal en el cas de l'establiment de l'espècie.
- Posarà sota control tots els punts situats en la via pública i que són susceptibles de generar poblacions de mosquit tigre mitjançant l'aplicació de mesures de control antilarval, les quals està àmpliament demostrat que són les més eficients, ja que se n'obté un resultat eficaç, respectuós amb el medi ambient i econòmicament viable.
- Proposarà l'aprovació d'un Ban Municipal que tingui com a finalitat l'ordenament i regulació de les mesures preventives que cal prendre per controlar el desenvolupament de l'espècie dins del terme municipal.

Donants de sang de l'Armentera

La donació de sang és un acte desinteressat, generós, solidari i altruista que qualsevol ciutadà pot fer al llarg de la seva vida per atendre les necessitats més elementals de les persones.

En nom de l'Associació de Donants de Sang, dono les gràcies a tota la gent de l'Armentera que, any rere any, s'acosta a la llar dels jubilats a fer la seva donació. A l'Armentera anualment la mitjana de donacions de sang és de 70, aproximadament.

Vull aprofitar la revista *El Carbassó* per convidar tot el jovent, nois i noies majors de 18 anys, a venir a visitar-nos en alguna de les donacions que s'organitzen cada sis mesos a l'Armentera.

També volem agrair a la Fleca i Pastisseria Sancho la seva aportació desinteressada a l'Associació de Donants de Sang.

Moltes gràcies a tots.

*Fes-te donant!
Donar sang és donar vida!*

DOLORS RODÓ DANÉS
DELEGADA DE L'ASSOCIACIÓ DE DONANTS DE SANG

Odontologia preventiva

Per què dediquem aquest espai a l'odontologia preventiva?

Perquè avui, al segle XXI, no hi ha major satisfacció per al pacient, sigui nen, jove o adult, que la que li proporciona el seu odontòleg quan li comunica, després d'una exploració bucal, que el seu estat és òptim i sa.

Ara com ara, no hem de deixar de banda l'odontologia curativa, restauradora i implantològica que moltes vegades ens commou amb tanta publicitat, però hem de tenir en compte que la salut bucal comença amb uns bons hàbits d'higiene i amb les visites periòdiques

al nostre odontòleg, on trobarem el seu fidel consell i, per tant, estalviarem infinitat de malalties a la nostra boca i, per què no dir-ho, en la nostra economia.

Per tant, el nostre lema és: comencem per l'odontologia preventiva, la qual, al cap i a la fi, és la millor odontologia del present i del futur.

CLÍNICA DENTAL L'ARMENTERA
DR. DANIEL O. LAMON MARTIN
DR. OSVALDO A. RAGUSA FELICE

Dieta i fragilitat òssia

Aportar una nutrició òptima per arribar a una edat adulta amb una bona salut òssia és una obligació, ara que se sap que el desenvolupament d'algunes malalties de l'os, en especial l'osteoporosi, té una relació directa amb l'alimentació.

Hi ha components de la dieta que són fonamentals per evitar problemes ossis. Les persones amb ossos poc mineralitzats tenen més tendència a desenvolupar osteoporosi. L'osteoporosi empitjora la qualitat de vida de la persona i comporta una major probabilitat de fractures, de les quals hem de destacar la fractura de maluc, que en les dones té una prevalença del 12-20%, la qual és molt elevada.

Hàbits nutricionals

La pèrdua òssia es manifesta de manera diferent a cada persona. Hi ha una predisposició genètica, però també hi ha factors modificables com són: l'estil de vida, el tipus d'alimentació, el pes corporal i l'exercici físic.

Són molt importants els hàbits nutricionals i l'estil de vida, sobretot durant l'adolescència i a l'inici de la vida adulta, ja que és quan es forma la quantitat màxima d'os.

D'entre els factors dietètics, el calci i la vitamina D són els que més afecten la formació de la massa òssia, però també hi intervenen altres minerals com el magnesi, el potassi, el coure, el zinc o el sodi, i les vitamines A, C, K o B12, i també altres macronutrients.

Factors de risc d'osteoporosi

Baixa ingesta de calci i vitamina D.
Dones d'edat avançada.
Tenir una estructura corporal petita i prima.
Antecedents familiars d'osteoporosi.
Menopausa natural abans dels 45 anys.
Extirpació dels ovaris abans dels 50 anys.
Absència de menstruació durant uns mesos.
Fractura òssia després dels 50 anys.
Sedentarisme.
Immobilització prolongada.
Fumar, beure alcohol i cafè en excés.

Calci

S'ha demostrat que el consum de calci està directament relacionat amb la formació òssia, i, un consum inadequat durant tota la vida, amb la disminució òssia. L'aportació de calci adequat abans de la quarta dècada de la vida proporciona la màxima massa òssia. També s'ha de tenir en compte casos especials com els de l'embaràs o la lactància, en els quals augmenta la demanda.

És difícil determinar la quantitat de calci diària necessària, però es pot establir:

Lactants menors de 6 mesos	500 mg
Lactants de 6-12 mesos	600 mg
Nens fins a 9 anys.....	800 mg
Escolars de més de 9 anys.....	800 - 1.000 mg
Adolescents	1.000 mg
Adults	800 mg
Embaràs.....	1.400 - 1.600 mg
Lactància.....	1.500 - 1.700 mg
Majors de 60 anys.....	800 mg

Aliments rics en calci

La millor font de calci és una dieta variada i equilibrada. En general la llet, productes làctics, tofu, batuts de soja, peixos enters (amb espines com les anxoves), fruites seques i verdures de fulla verda (bledes i espinacs) són els més rics en calci.

Aliments

(mg CALCI/ 100 g de producte comestible)

Formatge Emmental.....	1.185
Formatge manxego	765
Peixos blaus:	
Seitons, sardines a la llauna, anxoves amb oli	500 – 407 - 261
Formatge tipus Burgos.....	338
Fruits secs: ametlles, avellanes, figues seques.....	248 - 194 - 160
Xocolata amb llet.....	164
logurts, petit suisse	140 - 120
Espinacs, bledes	112 - 110
Llet.....	115

Suplements de calci

Els pacients amb osteoporosi necessiten un suplement de calci i vitamina D, ja que s'ha demostrat que redueixen la pèrdua òssia i les fractures, principalment en persones majors de 50 anys.

Cal tenir en compte que un excés de calci dietètic, més de 2,5 grams diaris, pot provocar problemes en la seva eliminació amb la conseqüent producció de càlculs al ronyó o còlics nefrítics.

En el cas dels nens que portin una alimentació sana i equilibrada juntament amb exercici físic adequat, no es recomana cap suplement.

Assimilació del calci

L'assimilació del calci té una gran variabilitat, és major quan l'aportació dietètica és baixa i quan s'ingereix en petites dosis repetides durant el dia (aportacions màximes de 500 mg). A la nit s'elimina més el calci i, per tant, és aconsellable una dosi extra abans d'anar a dormir, com pot ser el tradicional got de llet.

Encara que la ingesta de calci sigui correcta en la dieta, no és suficient perquè es dipositi correctament als ossos, ja que també interfereixen altres factors.

J. Bardera

PINTURES I REVESTIMENTS DECORATIUS

Tel. 972 55 00 18
Mòbil 647 43 09 40 - 17470 St. Pere Pescador

Vitamina D

La vitamina D estimula l'absorció intestinal del calci protegint la massa òssia i ajudant així a assimilar-lo. Aquesta vitamina és present en els làctics, sempre que no siguin desnatats o semidesnatats.

Els dolors osteoarticulars inespecífics solen ser un signe clínic de manca de vitamina D. La millor font de vitamina D és el sol, ja que es forma en les cèl·lules de la pell. Prendre deu minuts el sol cada dia ens permet sintetitzar la dosi recomanada diària de vitamina D, sempre amb protecció solar.

Les fonts alimentàries més importants de vitamina D són els peixos blaus (sardines, arengada, salmó, seitó, verat) i en menor quantitat ous, llet, formatges i xampinyons.

Proteïnes

Un excés de proteïnes animals en la dieta augmentaria l'excreció de calci, però això només passa quan hi ha mancança de calci en la dieta. Un excés de proteïnes animals, cafè i sal en la dieta provoquen una pèrdua de calci.

Però un consum baix de proteïnes, com passa en moltes persones grans, disminueix la concentració d'albúmina a la sang afectant negativament al calci. Per tant, s'ha de seguir una dieta equilibrada sense excés ni defecte proteic i millor si les proteïnes són d'origen vegetal.

Lactosa

L'absorció de calci és màxima quan la relació lactosa/calci és de 8,9/1, quan és superior ja no augmenta l'absorció de calci.

Fòsfor

Els fosfats es combinen amb el calci per formar hidroxiapatita, la principal molècula inorgànica dels ossos i dents. Els aliments rics en proteïnes també ho són en fòsfor i no hi sol haver problemes per consumir la quantitat necessària, tot i que un excés també pot ser negatiu, perquè provoca un augment de l'excreció de calci.

Elements traça

Manganès, coure, zinc, bor i silici també intervenen en la formació òssia.

Vitamines

Vitamina K: fixa el calci als ossos i evita que s'uneixi a les artèries. Les verdures de fulla verda i una bona salut intestinal són bàsiques per tenir-ne la quantitat suficient.

Vitamina A: participa en el creixement ossi. La trobem al fetge, llet, ous, pastanagues i verdures de fulla verda.

Fibra

Un consum excessiu de fibra, superior a 30 grams diaris, limita la disponibilitat del calci i fòsfor.

Sal

La ingesta elevada de sal provoca un excés d'eliminació per l'orina del calci quan aquest i la vitamina D falten a la persona.

Cafeïna

S'haurien de prendre més de cinc tasses de cafè o de té al dia per provocar una disminució d'absorció de calci i encara només en aquelles dietes que en siguin deficitàries.

Alcohol

L'excés d'alcohol redueix l'absorció de calci intestinal, a més de produir deficiències de vitamina D i magnesi.

Tabac

El tabac redueix la concentració de calci sèric. Fumar un paquet de tabac diari s'associa a una deficiència òssia del 5-10%. En dones fumadores provoca l'arribada de la menopausa abans que les no fumadores i, per tant, més probabilitat de patir osteoporesi.

Exercici físic

La immobilitat és una causa important de la pèrdua de la densitat òssia. L'activitat física regular en la infància i adolescència afavoreix l'augment de densitat òssia. En adults els exercicis aeròbics, de resistència, i amb càrrega augmenten la densitat òssia de la columna lumbar, també en dones postmenopàusiques. Caminar també és efectiu, sobretot per al maluc, i senzill de fer.

CRISTINA LUCAS FALGUERA

FARMACÈUTICA DE L'ARMENTERA

Dia contra el càncer

En la Fira de la Poma es va fer la campanya contra el càncer.

L'associació Catalunya Contra el Càncer de l'Armentera vol agrair les vostres aportacions.

Postulació:..... 1.386 €
La Caixa 150 €
Caixa Girona 95 €
Banc Popular 30 €

Total..... 1.661 €

Amb les aportacions, amb el que donem, ajudem als altres i, alhora, creixem nosaltres com a persones i també com a ciutadans, perquè, entre tots, uns amb el donatiu, d'altres posant-hi el seu temps i el seu esforç, fem possible la lluita contra aquest mal. Entre tots construïm un projecte comú.

Moltes gràcies

FUSTERIA ISERN, S.C.
G - 17.385.865

c/ Fluvianets - Tel. 972 55 01 37
17472 L'ARMENTERA (Girona)

imago3

c/Est,22_Vilacolum
17474 Torroella de Fluvià
972 52 09 95

info@imago3disseny.com
www.imago3disseny.com

L'estiuet de Sant Martí

S'escau fa molts anys que la nostra festa major es veu afavorida per uns dies jolius i agradables a causa de la temperatura que regna tot i que és impròpia del temps. Sembla com si el sol ens volgués compensar un xic de la recança que ens produeix l'esguard de l'hivern i que s'apropi obsequiant-nos amb aquesta escalfor tardana que no és d'esperar, ja tan entrada la tardor.

Aquest temps càlid en ple novembre pren caràcter d'un fet en ser captat al llarg dels segles per l'experiència, que li donà el nom de l'estiuet de Sant Martí. I és que realment el petit estiuet existeix. Les generacions passades no s'erraren en fer esment i transmetre el fet observat, com tants d'altres que més tard han tingut plena comprovació i justificació a càrrec de la ciència. L'origen de l'estiuet de Sant Martí no està ben aclarit. Les investigacions científiques no ens poden explicar encara amb seguretat el fenomen, però hi ha hipòtesis força acceptables i curioses, com la del fonament astronòmic que en aquest petit treball ens proposem divulgar.

Per començar farem un elemental estudi dels elements que suposem que intervenen per produir l'estiuet:

Estels fugaços

Tots hem vist durant les nits serenes com, de tant en tant, travessa l'espai un punt lluminós a gran velocitat que deixa el rastre d'una ratlla brillant que s'extingeix ràpidament. Són el que se'n diuen estels fugaços o volants, no perquè siguin estels, sinó perquè en fan l'efecte movent-se per l'espai, i com que apareixen i desapareixen

en breus instants se'ls aplica el qualificatiu de fugaços i també el de volants. La seva naturalesa, en realitat, sembla ser de restes d'antics cossos celestes reduïts a petits fragments que poblen l'espai interplanetari en gran nombre i en moltes diverses mides, des del granet microscòpic fins a un d'uns quilograms. Així mateix, n'hi ha de molt més grossos, però aquests, que reben el nom de bòlids, no ens interessen ara. Doncs en trobar-se aquests astres minúsculs al pas de la Terra penetren dins les capes altes de l'atmosfera a tal velocitat que la fricció produïda és prou per originar calor suficient i posar-les incandescentes. Uns traspassen l'atmosfera i segueixen llur camí, altres es fonen i cauen sobre nostre en forma de pols. En els pols de la terra hom ha trobat sobre la neu mostres d'aquest polsim còsmic. Hi ha càlculs que assenyalen que el terme mitjà d'aquests meteors absorbits pel nostre planeta és de 10.000 l'hora, o sigui, 4.000.000.000 l'any.

Agrupacions o eixams d'estels fugaços

En la grandiositat de l'Univers fins i tot els cossos ínfims estan sotmesos a unes lleis ordenadores, i així tenim que aquests corpuscles estan organitzats en famílies, cadascuna de les quals

recorre un camí fixat: la seva òrbita. A aquestes famílies o nuclis, se'ls ha donat el nom d'eixams meteòrics.

És molt fàcil distingir-los a simple vista. Quan ens trobem amb un d'aquests eixams comptarem generalment un major nombre d'estels fugaços que d'ordinari. Per comprovar els de la mateixa família, fixem-nos en la seva trajectòria, prolongant-la mentalment pel seu extrem superior. Veurem que totes les estrelles volants semblen procedir d'un punt determinat del cel. O sigui, com si d'un centre donat en partissin una sèrie de raigs —figurem-nos una roda. Aquest centre s'anomena el punt radial.

Tots els eixams tenen llur radial. És de molt bon observar pels volts del 10 d'agost, per exemple, la caiguda de Perseides, anomenades així perquè el seu punt radial es troba en la constel·lació de Perseo i també conegudes vulgarment com "llàgrimes de Sant Llorenç" per escaure's el 10 d'agost, dia del sant.

El nombre d'eixams catalogat és considerable. Cada any en trobar-se les òrbites de la Terra i d'un eixam es produeix una caiguda d'estrelles des del punt radial respectiu, més o menys intens, segons la importància de

l'eixam i que el seu nucli sigui poc o molt condensat. Quan ens trobem amb un nucli molt gros i compacte pot donar lloc a una caiguda nombrosa d'estrelles, que és el que es coneix per pluja d'estrelles. Així tothom recorda el bell espectacle de la nit del 9 d'octubre de 1933, originat per l'eixam de les Dracònides.

Les Lleònides

Un eixam d'estels fugaços molt important és el de les Lleònides –amb el radial en la constel·lació de Lleó. Inverteix 33 anys a recórrer la seva òrbita al voltant del Sol. Durant les nits de la primera quinzena de novembre podem observar la seva manifestació en forma de caiguda d'estrelles del seu nucli. Fa molt temps que són conegudes. La primera observació interessant de les Lleònides és deguda a Humboldt durant la nit de l'11 al 12 de novembre de 1799, però hom ja sap que han estat observades des de molt antic i que ens podem referir ja a l'any 845. El gran matemàtic Le Verrier calculà que venint de l'infinit aquest eixam meteòric s'acostà al planeta Urà, el qual el capturà incorporant-lo al nostre sistema l'any 126.

L'estiuet de Sant Martí

Pels volts de Sant Martí les Lleònides es troben a l'altre costat de la Terra en relació al Sol. Segons la teoria provisional de què partim, el seu gran nombre de partícules fa el paper d'un mirall que reflecteix la calor del Sol sobre nostre, i així el planeta en rep més gran quantitat. Així doncs, s'explicaria aquest endolciment de la temperatura tan notable conegut com l'estiuet de Sant Martí.

Ara bé, pels volts del 10 de maig s'esdevé que tornem a trobar les Lleònides –però aleshores entre el Sol i la Terra– i resulta que si pel novembre ens reenvien calor solar ara ens la intercepten i originen les temudes gelades de maig que en països més freds que el nostre es donen amb més intensitat i es coneixen pels sants de glaç.

Si aquest eixam és el provocador real dels fenòmens explicats, vindrà un dia en què els nostres llunyans descendents no podran constatar ja aquests períodes d'escalfor al novembre i refredament al maig. I el motiu és bàsicament el següent: l'eixam que quan fou llançat dins el nostre

sistema solar era una massa gairebé compacta es va esparpillant al llarg de la seva òrbita de dia en dia i, d'aquí alguns segles, s'hauran escampat tant llurs partícules que ja no es distingirà ni l'agradable augment de temperatura als voltants de Sant Martí ni l'enutjós refredament del maig. L'estiuet de Sant Martí haurà desaparegut.

És clar que molts lectors deuen pensar que tot el que hem dit no deu ser veritat, car hi ha anys en què no es coneix res de l'estiuet, fins i tot se'n troben de temps força dolents. Cal tenir en compte, però, que no tots els anys es poden trobar concentracions de Lleònides que tinguin una influència prou eficaç.

La qüestió és que per la Festa podem gaudir d'un bon estiuet. El Grup Astronòmic de l'Armentera, després de les observacions a la recerca de Lleònides i estudis pertinents, fa un pronòstic augurant molt bon temps. Tothom podrà lluir el vestit bo i sortir a disfrutar de les sardanes i altres espectacles sense cap por...

Sempre amb els paraigües i l'abric a l'abast de la mà.

GRUP D'AFICIONATS A L'ASTRONOMIA DE L'ARMENTERA

ANADES
ENTRADES
ESPERAR
SOMRIURE
MORTS
AJUDA
METGES
AMABILITAT

VINGUDES
SORTIDES
DESESPERAR
PLORAR
NAIXEMENTS
GRATITUD
INFERMERES
DILIGÈNCIA

H O S P I T A L

LAURA QUER

FUSTERIA ANDREU

**Fusta, alumini i curbats
finestres tipu europeu**

**distribuidor oficial
d'ESPAI SISTEMES**

C/Ample Nº19 Vilamacolum 17474 (GIRONA)

Tel. Fax : 972520493
Mobils : Ventura 610611154
Pere 615541727

www.fusteriaandreu.com
info@fusteriaandreu.com
www.alnroles.com

Joan Duran i Deulofeu, el mestre

Se l'identificava amb altres noms: "l'avi Duran", "Duran barber", "Duran de la barba" i "el Rei".

Del seu pare rebé les primeres lliçons de música i, després, del mestre Mundí de l'Escala on, a la vegada que aprenia l'ofici de barber a Can Vilabrú, féu els primers passos musicals tocant a "La Cargolera" d'aquesta població.

La família vivia i l'actual encara hi viu al carrer Major, gairebé tocant a la plaça Catalunya; en la façana de la casa hi llua el distintiu de la barberia (el típic bací quixotesc). Per accedir-hi es baixaven dos graons, i en la planta superior hi instal·laren un cafè que funcionà fins al 1930.

Ben jove, en Joan s'incorporà al grup dels "Reis", feia de barber i al mateix temps començà la tasca que el féu més popular a l'Armentera, el mestratge de música que durant més de 50 anys formà una gran quantitat d'instrumentistes i compositors, un erol de músics en el qual les cobles de més renom hi trobaven l'element que els feia falta.

El sistema per ensenyar als alumnes consistia a complementar les lliçons pràctiques de l'instrument escollit per cadascú amb classes teòriques de còpia a mà de les partitures de "l'Eslava" mentre a qui li tocava la cantava. El mestre Duran deia que reproduir la partitura ajudava a saber llegir-la, a la vegada que n'estalviava la compra.

Els elements que destacaven de l'aspecte de l'avi Duran eren, sens dubte, les seves ulleres rodones amb muntura de filferro,

que li donaven un cert aire de mestre, complementades perfectament amb una barba molt polida i arreglada, com es podia esperar del seu ofici de barber.

En desaparèixer la cobla Els Reis, l'avi Duran continuà l'ensenyament, tasca per la qual sentia una veritable vocació. El seu mestratge ultrapassava l'estricta formació musical i es preocupava per l'esdevenidor dels seus deixebles. El cas d'en Josep Coll ens il·lustra sobre el particular: com era costum, quan tingué la preparació suficient entrà a formar part d'una cobla major, però sembla que va caure de mal ull al director, que no parava de dir-li que tenia un defecte i que no seria mai res.

El xicot s'ho va prendre tan a la valenta que decidí abandonar l'ofici i ja s'havia mig venut la tenora; fou l'avi Duran qui l'encoratjà i l'obligà a continuar essent així, de manera que no es frustrà la carrera d'un gran instrumentista i compositor. Tampoc no s'estroncava la de qui estava faltat de recursos si d'en Duran depenia. Cobrava una misèria, però si no el pagaven no abandonava mai ningú sense prestar-li la mateixa sol·licitud.

Als anys quaranta, acabada la Guerra Civil, percebia de cada educand un duro al mes i, en opinió d'un dels darrers, en Narcís Casanovas, l'havia posat més que com a preu de la seva feina pel compromís que representava per a l'alumne de no faltar a la lliçó.

Per la seva natural bonhomia i altruista dedicació a tothom, es guanyà un alt grau de prestigi i estimació de la gent que el va conèixer, molt especialment dels alumnes i l'estament musical.

Quan a l'Armentera actuava una cobla, tant si eren exalumnes seus com si no, tots anaven a saludar-lo a casa seva. I mai no es perdia cap audició de sardanes a la plaça, escoltant atentament la interpretació des del cantó de la bomba, la qual cosa esperonava els músics a superar-se.

L'avi Duran exercí l'activitat docent fins als anys cinquanta i, quan ja era pels volts del vuitanta, l'Armentera li reconegué la labor, no tan sols artística sinó també social, dedicant-li un carrer amb el seu nom.

Nosaltres, més modestament, li servim memòria, igual que a la cobla dels Reis, amb aquestes ratlles.

JOAQUIM ARMENGOL

Records d'un bonic carrer

Em refereixo al carrer de l'Arn, per tots vosaltres conegut i per a mi molt enyorat. Encara que hi continuo tenint casa, des dels catorze anys visc en un altre indret.

Allà va viure el meu besavi, els meus avis, la meva mare hi va néixer i jo també. Un carrer estret, al vell mig del poble, molts anys enrere empedrat i habitat per uns veïns molt alegres i peculiars. D'algunes d'aquestes famílies recordo petites anècdotes.

Començant per la botigueta, que es trobava al mateix carrer,

a ca la Maria Juny amb el seu marit, en Pepet Serra, i el fill Lluís. Allà hi podies comprar de tot: carbó, vi, bacallà remullat, xampú "sindo" i per rentar "la-valotodo".

Pel sant de la Maria acostu-maven a venir una família de la vall de Sant Daniel, els senyors Coquard. Ell era el professor de batxillerat d'en Lluís Serra.

Actualment el fill d'aquest matrimoni és el secretari del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

En una d'aquestes diades el senyor Coquard va fer una poesia a la Maria, que la meva mare encara té a la memòria i me l'ha dictada.

M. TERESA AYACH

Carrer de l'Arn. A l'esquerra, Maria Juny, i, a la dreta, Teresa Bronsoms

A la Maria Juny

A la botiga de can Pepet
és diada senyalada,
l'aviram tota esverada
ja n'espera el ganivet,
fins i tot ben espantat
l'ànec ja no fa fressa
perquè és el sant de la mestressa
i tem ésser degollat.

En Lluïset xiula que xiula
esperant una cuixeta,
l'ànec, de por, ni tan sols piula,
i li escapa la merdeta,
amb un "mac, mac" escandalós
que sembla un "timòbil" de carrera,
fuig molt de pressa i corrent
quan veu el ganivet lluent
que li corre pel darrera.

En veure's tan perseguit
es fica dins d'un forat,
i amb panteix desesperat
demana inútil clemència;
en Lluïset perd la paciència,
perquè no vol ésser vençut,
s'estira tant com pot
i l'agafa pel ganyot,
però l'ànec d'una extremitud
el bateja d'essència.

Per fi el primer part de guerra,
n'és cantada la victòria;
s'ha acabat la llarga història
del pobre ànec sobre la terra.

La casa és un mirall,
tot llueix com un estel,
el vi s'ha tornat de mel
i l'aigua de cristall;
totes les bótes canten
al compàs de la diada,
totes les aixetes dansen
a cada rajada.

Els fregadors en fan sardana
tot festejant el sant
de la mestressa riallera,
i els ventalls tot ventant
en treuen la polseguera
arrecerats a la paret,

i és tanta l'alegria
que fins les ampolles de *lejia*
s'han agafat pel collet.

El carbó es mira el blau,
el vi negre el moscatell,
i veient-ne el dia bell
la vedella a l'euga crida
una cançó de pau
a la mestressa eixerida
que s'aixeca d'un sol crit,
la vedella li diu,
"mu, mu" mestressa trempada
vós senyora d'aquest niu,
"coc, coc" fan les gallines,
tu ens dónes granes fines;
i a mi "miau, miau" diu el gatet
em toquen les espines,
però si et descuides el bon tallet.
Els tocinets i l'euga lluent
hi afegeixen el seu taral·là,
lloant la mestressa amatent
que no es cansa de treballar.

Afegim-hi tots plegats
la nostra veu enfervorida,
que per molts anys ajuntats
puguem fer-ne bona crida
dels nostres desigs amarat.

Que del cel ploquin bitllets,
i el blat a sarronats,
que creixin força els porquets,
que es faci gran la vedella,
que no faltin talls a la paella,
que plogui quan convingui
per al blat de moro i els mongets;
que els negocis siguin bons
i feu els duros a milions,
que els pares tinguin salut
i passin força vi per l'embut,
i que per a ell duri força el batxillerat,
amb l'esquena dreta vestit i ben calçat.

I ara tots plegats amb mi
amb veu forta de romaní,

plegats com els dits en el puny,
cridem fort i ben fet
!visca la Maria Juny;
la mare d'en Lluïset.

SANTIAGO COQUARD SALA

Els primers conreus de pomeres a l'Armentera (II)

L'any passat, en El Carbassó del desembre, vàrem encetar la col·laboració a la revista amb la secció que vàrem titular "Del passat quan era present".

Quadros

La voluntat era aportar fets, esdeveniments, que d'una manera o altra havien configurat, anys enrere, el viure diari en el poble.

Tot fent memòria, fem present el nostre passat i en deixem un testimoni escrit. Enguany hi tornem amb una segona part. Serà la continuació dels records dels primers conreus de pomeres que vàrem deixar estroncats.

Joan.- Ens vàrem aturar al final de l'etapa del conreu que se'n deia del sistema "drapó". I ens vàrem comprometre a continuar i completar el cicle, no és cert Miquel?

I com que també és ben cert el refrany que diu "A sants i minyons, no els prometis si no els dons", ens cal complir la promesa.

Miquel.- Totalment d'acord, Joan.

J.- Doncs, anem per feina?

M.- Anem-hi!

J.- Bé, abans de continuar la narració voldria recordar que en el Post Scriptum de l'anterior "Carbassó" es demanaven excuses, per endavant, si el lector trobava alguna mancança o algun error en la conversa transcrita. Posteriorment a la publicació em vas manifestar que hi faltava un nom entre els pioners del conreu de la poma al poble.

M.- Sí, senyor! I molt ben fet de recordar-m'ho: era la família d'en Josep Salleras i la Palomia Isern, que també varen ser dels que van començar anys abans que nosaltres. I, a més a més,

voldria afegir que en saben un niu, de tot allò relacionat amb les pomeres.

J.- Molt bé, Miquel, reparat l'oblit, comencem, si et sembla, amb el conreu.

M.- Som-hi! Havíem explicat les diferents operacions que comportava el sistema dit de "drapó", segons els consells i les orientacions que ens anaven donant els experts, els tècnics professionals. Aquesta mateixa gent, que sempre estava al corrent de com anaven evolucionant a molts altres països els conreus de les pomeres, ens van aconsellar canviar a un altre sistema conegut com "intensiu". No eren pas grans canvis, però sí que s'aconseguia un millor rendiment, varen venir uns anys d'esplets.

J.- De quins anys estem parlant?

M.- Doncs, si fa no fa, a partir de l'any 1994. Però la implantació d'aquest nou sistema no va pas ser d'un dia per l'altre, sinó que va durar uns quants anys.

J.- Molt bé. I en què consistia el canvi?

M.- Doncs mira, d'entrada la pomera era plantada amb el tronc recte, al contrari que el sistema "drapó" que ja vàrem deixar clar que era inclinat. Aquest fet pressuposava que les branques de l'arbre s'estenguessin en horitzontal.

Un altre fet important era que la distància entre pomera i pomera passava dels 2 metres que es deixaven amb el "drapó" a, únicament, 1,10 o 1,20 metres.

Com pots imaginar, s'incrementava la quantitat d'arbres per vessana d'una manera considerable. I, certament, més pomeres pel mateix terreny, més quilos de pomes per vessana.

J.- Podries quantificar aquestes dades?

M.- I tant! Amb el sistema "drapó" se solien obtenir entre 8.000 i 9.000 kg. per vessana. A vegades fins a 10.000 i tot. Amb l'"intensiu" més de 10.000 kg. sempre.

J.- Déu n'hi do! Bé, suposo que aquesta producció no s'obtenia pas el primer any?

M.- Home, què més hauríem volgut! Ja estàvem ben contents si a la tercera fulla donava 4 o 5.000 kg. la vessana.

J.- Què vols dir amb la tercera fulla?

M.- Bé, és la manera que tenim de dir-ho. El primer any, després de plantar, en diem primera fulla, el segon, segona fulla, i així successivament.

J.- A veure si ho entenc: no és que al primer any l'arbre faci una sola fulla, sinó que fa les primeres fulles, el segon, les segones, etc. O sigui que és el mateix dir "primer any de plantat, segon any de plantat" que "primera fulla, segona fulla". És el parlar especialitzat del cultiu dels arbres fruiters. És l'argot del sector de la fruita, vaja.

M.- Exacte, molt ben interpretat.

J.- Doncs, ho trobo molt més adient, més agradable, dir-ho així.

M.- Bé, anem a pams amb això de la producció: cal dir que aquestes quantitats que t'he donat, són amb el benentès que la terra sigui bona, que la pomera s'hagi plantat bé, que s'hagi podat bé i que s'hagi aplanat bé.

J.- Sí, és clar. I d'on us proveïeu d'aquest planter?

M.- Nosaltres ja fa anys que l'anem a comprar a França, a uns viveristes que estan per la zona de Montpeller. Sempre ens ha donat molt bon resultat. Allà trobes totes les varietats de pomes; pots escollir, és com si anessis a comprar a un mercat. Nosaltres hem fet sempre la "Golden", però hi pots trobar Fuji, Gala, etc.

Últimament solem agafar planter de segon any o, si vols, com dèiem abans, de segona fulla. La planta ja està més ramificada i, encara que et costa un preu més elevat, avances la producció. A més a més, si la compres de primer any tampoc en treus massa profit perquè, encara que al segon any et fa pomes, les has de llençar totes a terra.

J.- Comprar el planter i fer la plantada deu ser la inversió més forta que heu de fer, no?

M.- Pas poc, si s'ha de fer inversió. Mira, en números rodons, et diré que plantar una vessana no et baixa pas de mig milió de pessetes, no sé quants euros deuen ser.

J.- Jo tampoc. Encara no m'hi he acostumat a valorar les coses en euros, de manera que ja m'està bé parlar en pessetes, ja ens entenem.

M.- Doncs t'afegiré que si la plantada la vols completar amb el cobert de xarxa, te'ns vas a més d'un milió.

J.- Déu n'hi do, noi, ja cal que després es treballi bé i fort i que no vingui cap pedregada, que bé prou que ho saps tu, no?

M.- Ja ho pots ben dir!

Perruqueria
PURA

C/ POMPEU FABRA, 20 - Tel. 972 52 06 33
L'ARMENTERA

**VIVERS
GARDEN**

SANT PERE

Jaume Lloch Carbó

CERÀMICA - SOUVENIRS

Ctra. de Castelló, s/n.
Tel./Fax 972 5505 35

SANT PERE PESCADOR
(Girona)

J.- De tota manera, si més no, em sembla que les condicions de treball han canviat molt, no?

M.- Ah! Això sí. Els anys que vàrem començar, la majoria de les feines no estaven tan mecanitzades com actualment. Per exemple, les pomes es collien i es dipositaven en unes caixes de fusta que en dèiem "quadros". S'havien d'anar arrossegant com si fos un trineu, i a pes de braços, naturalment. La caixa buida ja pesava uns 2 quilos i hi cabien ben bé uns 20 quilos de pomes, de manera que ja ho veus.

Aquests "quadros" es deixaven al costat de les pomeres, tot al llarg del rem, i després, amb el toro, s'apilaven per portar-les al magatzem.

Més tard ja vàrem començar a fer servir unes caixes, també de fusta però molt més grans, que en diem "palots". Aquí ja va entrar de ple la mecanització amb el tractor.

J.- I això devia pressuposar una millora important, no fa?

M.- Tu diràs!

J.- I quan vàreu començar amb les cambres frigorífiques?

M.- Nosaltres ben aviat. De seguida ens vàrem adonar de la seva importància. Ja hi havia qui tenia cambres, diguem de fred normal. Nosaltres vam optar directament per les cambres d'atmosfera controlada.

Més inversió –ja tornem a ser amb el tema de les inversions– i més manteniment; has de tenir l'atmosfera regulada i, per tant, fer controls i anàlisis cada dia.

Palots

Per contra, pots mantenir una qualitat de la poma, fins a tal punt que, quan la treus de la cambra, està amb les mateixes condicions del dia de la collita, com si l'acabessis d'abastar de la pomera.

J.- Així ja tenim l'explicació del perquè les pomes de Girona tenen la fama de ser de les de millor qualitat del mercat.

És una fama guanyada a pols: anys i anys d'esforç, de treball eficient, de voluntat, de superació. A fi de compres, de feina ben feta.

La poma, una fruita completa, sana, digestiva i lleugera que té un poder de prevenció contra problemes com l'artritis, el

reumatisme i la gota. La saviesa popular ens ho avala amb el refrany, que temps enrere, la gent aconsellava: "Amb una poma cada dia, el metge s'estalviaria".

Més de 9.000 vessanes, curulles de pomeres, esteses per les comarques de l'Alt Empordà, el Baix Empordà, el Gironès i la Selva garanteixen la denominació d'origen "POMA DE GIRO-NA", una de les més valorades del mercat.

I, d'aquesta marca, la millor: la de l'ARMENTERA.

Narració:
Miquel Planas i Batlle
Transcripció:
Joan Saliner i Colls

Entrevista

Otília Quer, el somriure de la supervivència

El que queda després d'haver parlat amb l'Otília Quer és el seu somriure mentre explica la seva vida. Aquesta armeniterenca nascuda l'any 1927 resumeix les seves experiències com el que considera la vida mateixa: "Tot això són coses que vas passant, bé, tot són experiències que fan vivències molt maques i saludables perquè són vida, tot és vida".

Entrevista

L'Otília Quer és viuda des de fa 10 anys, sense fills però amb molts nebots, i viu a cavall entre el seu pis de Figueres i la seva casa de l'Armentera. Amb ella es pot repassar gran part de la història del segle XX, com la Guerra Civil espanyola, la Segona Guerra Mundial o les experiències dels emigrants a l'Amèrica Llatina. I també l'evolució de l'Armentera, el seu poble, que sempre ha tingut present en les seves anades i vingudes per l'emocionant aventura que és viure.

El Carrer Pompeu Fabra l'any 1956, davant la casa de la Sra. Quer. El seu oncle, la seva mare i la seva àvia, per aquest ordre (Fotografia cedida per Otília Quer)

Quan va començar la Guerra Civil (1936-1939) vostè tenia uns 9 anys. Com recorda aquella etapa?

Els tres anys de la guerra, la meva mare, el meu germà i jo vam estar a l'Armentera, amb els meus avis. Allà estàvem més segurs... El meu pare es va quedar a Barcelona. El meu germà i jo vam ser molt feliços allà, perquè érem petits i estàvem al poble, i estar a l'Armentera era el més gran que hi havia en aquells moments. Ui, el poble!!! Amb els avis, i amb els nens i nenes de l'Armentera!!! Vam passar totes les peripecies que ens podien passar: vam sentir bombardejar Roses, també vam patir dificultats per menjar perquè no en teníem gaire, i cada vegada menys, i menys... Després també calia afegir-hi la inestabilitat de l'entorn i, sobretot, de la meva família: el pare a Barcelona amb unes certes dificultats polítiques (el meu pare era socialista), la meva mare que anava i venia, els meus avis que patien per tot plegat... Arriba el final de la guerra i el gener del 1939 el pare li va dir a la mare: "Agafa els nens i una miqueta de cosa i ves-te'n cap a França". Perquè la situació ja es veia que s'estava acabant...

I van anar a França...

La meva mare, el meu germà i jo, i una amiga de Barcelona amb una nineta petita, finalment vam arribar

al Pertús després de passar tres dies i tres nits a la muntanya amb fred, gana i veient el sofriment de la mare. Havíem de trobar-nos amb el meu pare a Perpinyà, però al Pertús ens van posar a un autobús fins a Le Boulou i després en un tren on vam estar dos dies i nits fins arribar a un poble de la Bretanya anomenat Roscanvel.

El meu record és només el record del sofriment de la mare. Veia la mare patint i li sentia dir que no es trobava bé, que se li inflaven les cames... Jo tenia gairebé 12 anys, ja començava a entendre una mica la situació. A Roscanvel hi havia una caserna abandonada i en molt males condicions. Allí vam estar fins que el meu pare ens va poder venir a buscar, al cap d'un mes i mig aproximadament.

Com van sobreviure en la França d'entreguerres?

Tan bon punt ens vam retrobar amb el pare vam saber que ens havíem de tornar a separar. Això, al meu germà i a mi, ens va sobtar molt. Vam poder sortir de Roscanvel perquè el meu pare, a través de companys del Partit Socialista a França, va trobar tres famílies d'acollida (una per al meu germà, una altra per als meus pares i una per a mi). Vam estar tots quatre a París, però separats. Aleshores van co-

L'Otília Quer, al seu pis de Figueres, mentre repassa la seva vida per a El Carbassó (Fotografia: Meritxell Planas)

mençar uns mesos de molta enyorança dels pares, molta... Jo vaig ser més forta, no sé si per l'edat o per la forma de ser, però el meu germà es va posar molt malalt, amb febre alta. No es va guarir fins que la meva mare hi va poder anar a passar uns dies. Jo, de dies, era feliç, perquè vaig anar a escola de seguida i vaig fer amics, però a les nits plorava molt... El temps va passar fins al setembre de 1939, en què es va declarar la Segona Guerra Mundial. Aleshores, molts homes francesos van ser mobilitzats de cop, perquè l'ocupació alemanya va ser molt ràpida. Per això van quedar lliures molts llocs de treball i el meu pare va tenir l'oportunitat de trobar una feina. Amb la feina també va obtenir la carta de treball i així va poder fer-se càrrec de nosaltres. Gràcies a això ens vam tornar a reunir.

Però un altre cop en circumstàncies adverses...

La feina del meu pare ens va portar a un poble als afores d'Orleans, Fleury-les-Aubrais, on vam estar durant l'ocupació alemanya. Teníem molta por de l'arribada dels alemanys, i la mare volia marxar, però el pare deia que no teníem temps perquè anava tot molt ràpid. Finalment la mare el va convèncer i ens vam preparar per marxar. Quan érem a l'estació de trens de Fleury-les-Aubrais esperant que passés algun tren, els alemanys la van bombardejar. D'allà vam sortir vius de miracle. Vam tornar a casa. Al cap d'una setmana van arribar els alemanys. Mentrestant, el meu pare va trobar

feina en una empresa civil alemanya que continuava les obres d'un aeroport al costat d'Orleans. Com que el meu pare sabia d'administració, a poc a poc va ser considerat a l'empresa i el van destinar a París. Allà vam viure un dia molt maco, el dia de l'Alliberació.

Què va suposar el final de la guerra per la seva família?

Malgrat la inseguretat de la feina, els meus pares tenien una il·lusió molt gran. Això sí que ho recordo bé, perquè tenia 17 anys. Creien que ja podrien tornar a casa, perquè la il·lusió nostra, el convenciment que tenia la gent gran refugiada era que en el moment en què guanyessin els aliats la guerra el franquisme també cauria. Però el franquisme no es va acabar, al contrari... Allò s'anava allargant... En fi, ens vam quedar a París, treballant en el que es podia. Com que la meva mare sabia brodar, va aconseguir vendre dissenys seus de vestits infantils i gràcies a això amb el temps va poder tenir un taller propi on donava feina a altres refugiades. Jo també l'ajudava. Fins que vaig conèixer el que seria el meu marit i vaig marxar cap a Veneçuela.

Veneçuela ens va acollir amb molt de "carinyo"

Per què Veneçuela?

Com que tots els refugiats republicans s'adonaven que el franquisme durava perquè ningú no feia res de res, també s'adonaven que no podrien tornar. Aleshores va ser el moment de les grans emigracions cap a l'Amèrica Llatina. La família del meu marit va decidir emigrar. Quan vaig conèixer en Joaquim Portas (el meu marit) ja tenien els passatges. Ells van marxar l'any 1946, i jo hi vaig anar l'any 1948. Quan vaig arribar vaig passar dos mesos a casa dels sogres esperant que arribessin els papers necessaris per casar-me. Estava sense els pares, en un país completament diferent... Tot era nou. El record que tinc d'aquells temps es correspon a una sensació d'irrealitat... Viure a Veneçuela no era com pensa molta gent, a "l'americana"... I allí vam començar el nostre matrimoni, molt senzillament... Vam passar 3 anys a Maracaibo i 26 a Caracas. El meu marit va fer carrera dins del sector farmacèutic. Fins que l'any 1973 vam tornar a Espanya, a Madrid.

Què li suggereix pensar en aquest país?

Veneçuela, per a nosaltres, ha estat un país molt bo. Ens va acollir amb molt de "carinyo", ens va donar

Entrevista

moltes facilitats en tots els aspectes, i jo personalment, i tota la meva família, li estem reconeguts. Vam poder estar en un país on no ens vam sentir estrangers, com sí que ens ho vam sentir a França, i que ens va donar totes les facilitats per desenvolupar-nos duent una vida normal. Fins i tot vam prendre la nacionalitat veneçolana! Nosaltres vam ser refugiats polítics, i és diferent... Vam plantejar la nostra vida allà i vam voler participar del país. En canvi, les onades migratòries posteriors eren diferents. Van venir gallecs, andalusos... només per treballar, fer diners i tornar-se'n a casa. M'he trobat amb gent, catalans fins i tot, i espanyols, que en parlen malament, de Veneçuela. Potser sí que en aquell moment ens vam trobar gent amb un nivell cultural i cívic més baix que el nostre, però, caram, aquesta gent ens va acollir!! I això és de respectar. No és just que hi hagi gent que s'hi va estar només per fer diners i en parli malament. Aquest país va obrir les portes a tothom, ens va donar per poder viure (amb treball i esforç, però podíem viure) i, sobretot, viure amb tranquil·litat i llibertat, cosa que aquí no es podia.

Va tenir notícies de l'Armentera durant aquest temps?

Sí, de fet vaig venir diverses vegades. La primera va ser l'any 1956, amb la meva mare. Acabava de morir el meu avi i volíem aprofitar per veure tota la meva família. Venia amb molta il·lusió. Pensava en l'Armentera com el meu poble, el poble de la meva infància, on només recordava que hi jugava i que hi tenia amics, que s'hi estava tan bé, que anava a ballar al ball... Ho recordava amb els meus ulls de petita. Quan vam arribar a Barcelona ja vaig notar diferències. Abans de marxar, el meu home i el meu pare em van avisar perquè anés amb compte amb el que deia, però no ho volia entendre... En canvi, en arribar, de seguida vaig adonar-me de l'ambient enrarit i de les restriccions de llibertat de pensament... Arribo a l'Armentera, la meva Armentera vista des dels ulls d'una nena, i em trobo un poble tan petit, amb els carrers que encara eren de terra... A Veneçuela hi havia riquesa, amb el tema del petroli i la influència dels Estats Units, i nosaltres ja havíem treballat i havíem fet un pas endavant. El contrast amb l'Armentera va ser molt gran. I

*El Puig de l'Armentera, l'any 1956, amb gent fent vida al carrer
(Fotografia cedida per Otilia Quer)*

després la gent, la vaig trobar com trista. Vaig trobar una Catalunya i una Espanya tristes, pobres, i amb la restricció horrorosa de no poder tenir, de no poder parlar com estava acostumada a sentir parlar. Perquè a Veneçuela, malgrat haver viscut també sota el règim dictatorial de Pérez Jiménez, teníem tota la llibertat del món, els estrangers. Aquí no.

Vaig trobar una Catalunya i una Espanya tristes i pobres

Però l'Armentera ha anat canviant...

Oh, i tant! Quan vaig retornar l'any 1962, ja amb el meu marit, la vaig trobar més maca! No sé si era perquè venia amb en Joaquim, o potser perquè la gent ja estava una mica millor. M'hi vaig trobar més bé.

El viatge que vam fer va ser molt maco. El meu marit es va emocionar molt quan va trepitjar terra catalana. També vam anar París, on ens havíem conegut, i va ser molt especial. Això sí, l'any 62 encara Catalunya no estava ni de bon tros al nivell de vida que hi havia a Veneçuela. A més, nosaltres érem gent

Entrevista

intel·lectual, érem lluitadors per la llibertat. Havíem sobreviscut a dues guerres, i per nosaltres era molt fort venir aquí i trobar-nos aquella forma tan política de viure, aquella societat tan hermètica. L'any 1967 va ser la tercera vegada que vaig venir, també amb en Joaquim, per recuperar-nos del segrest del meu marit... En resum, el van segrestar perquè s'assemblava físicament molt al ministre de sanitat de Veneçuela. Per sort el van deixar anar, però al cap de dos dies van matar el ministre de sanitat. Vam decidir venir aquí per treure'ns l'ensurt i fins que es calmessin les coses. Ja l'Armentera era més maca! Els carrers estaven asfaltats, hi havia més progrés, el principi del *boom* turístic, la gent ja treballava i guanyava una mica més... Havia tornat a l'Armentera que a mi m'il·lusionava! Catalunya es veia diferent. Ens vam ambientar bé.

Arran del trasllat del seu marit a Madrid venien molt més sovint, oi?

Sí, l'any 1973 li van oferir la direcció de màrqueting de l'empresa on treballava però a Madrid, perquè estaven fent reestructuracions i mira, li ho van dir. Vam acceptar i vam venir a viure a Madrid. Hi vam estar 16 anys, fins que en Joaquim es va jubilar. Els meus pares ja estaven aquí, a Figueres, des de l'any 1968. Al principi d'estar a Madrid vam haver de sentir coses desagradables per ser catalans. Sembla mentida, però és veritat! El meu home tenia un accent català! Ens vam trobar amb tot de gent castellana, i que vinguessin catalans del que ells en deien "tercer mundo" a dirigir l'empresa, a algunes "personetes" no els va semblar gaire bé. Aquella sensació d'antipatia, de desconfiança... Però bé, a poc a poc es va anar guanyant la confiança de la gent, i vam ser feliços. Vam estar a Madrid fins l'any 1988, en què vam venir a viure a Figueres.

Vostè ha estat immigrant a l'Amèrica Llatina. Ara són els llatinoamericans els que vénen cap aquí. Què en pensa d'aquest fet?

Quan penso en nosaltres a França, on vam ser acollits amb moltes dificultats per les circumstàncies, recordo que "on était des espagnols", érem refugiats espanyols i prou. Teníem dificultats per ser estrangers. En canvi, Veneçuela va obrir-nos les portes i va ser la nostra casa. Els estrangers érem la classe mitjana. Ara aquesta classe mitja-

L'Otília Quer (al centre, amb vestit de flors) i part de la seva família a la platja de l'Armentera l'any 1956. La tartana era un mètode de transport habitual (Fotografia cedida per Otília Quer)

na ha desaparegut. Hi ha gent molt rica i, sobretot, gent molt pobre. Veig la gent que ve i penso que ve aquí per millorar la seva vida. Amb tot el que ha passat, m'agradaria que tinguessin totes les facilitats que jo vaig tenir a Veneçuela. Els immigrants que vénen a Espanya vénen humilment per treballar i, igual que van fer els gallecs que van venir a Veneçuela, per exemple, volen fer diners i entornar-se'n a casa seva amb un futur.

*Veneçuela va obrir-nos
les portes i va ser la nostra casa*

Hi ha espanyols que es queixen perquè treballen molt més barat que la gent d'aquí i els treuen la feina.

És veritat, ja ho entenc, però també disculpo els immigrants que vénen a treballar i no fan cap maldat. Per a tots els que vénen aquí, espero que puguin trobar una feina, enviar diners a casa i tornar-hi més endavant. Però n'han vingut tants que ara, amb la crisi, no poden trobar feina, i és un problema per al govern del nostre país... De seguida, al meu cap em ve el sentiment que nosaltres en vam tenir molta sort, de la gent de Veneçuela, i de la gent de tots els països que ens van acollir tan bé quan en vam tenir necessitat.

Entrevista

L'Armentera a vista d'ocell, des del terrat de la casa de l'Otilia Quer (a la foto), l'any 1970 (Fotografia cedida per Otilia Quer)

Som bons amfitrions, nosaltres?

Crec que sí, aquí a Catalunya... Encara que de vegades sento que hi ha com un menyspreu cap a aquesta gent perquè, en efecte, és gent més "atrasada". Agafo aquesta paraula perquè, potser, és la que més bé defineix la seva societat. "Atrasada" perquè vénen d'un país jove, no tenen tanta història com nosaltres.

En Chávez està fent molt mal a Veneçuela

Nosaltres tenim milers d'anys de cultura, aquí, ells només en tenen 500, i d'aquella manera... Això ho puc entendre perquè he viscut allà, perquè he llegit i me n'he volgut assabentar, i he volgut saber, però aquí hi ha gent que no ha fet aquest esforç.

Els espanyols els van esclavitzar i expoliar, històricament han estat sotmesos a governs de dretes, i han sobreviscut envoltats de molta pobresa. Veneçuela, per exemple, és un país molt ric, però també té una gran pobresa perquè no està ben administrat... Quan la gent es desperti i s'adoni de la injustícia que està vivint, hi haurà

una revolució tremenda. De fet, és el que està passant ara, amb tots aquests nous dirigents com en Chávez, l'Evo Morales... Però, és clar, aquests canvis costen de fer bé, i en Chávez està fent molt mal a Veneçuela.

Com és ara la seva Armentera?

Aquests últims anys he vist un progrés fantàstic. Sobretot des que estic a Figueres. La gent arregla les cases per dins i per fora, la gent viatja...

La televisió ha obert el món a la gent. Qui no ha sortit mai del poble ho coneix tot gràcies a la televisió! També l'Armentera s'està fent gran, però tampoc volem que es faci tan gran! Que es quedi petiteta, que ja és maca.

Encara que visqui a Figueres, hi vaig tots els estius a la casa que hi tinc, i hi sóc molt feliç. M'agrada el poble perquè m'hi sento bé, i hi trobo les arrels. Per mi, "arrels" no és solament una paraula. He viscut tantes coses, he estat a França, a Veneçuela, a Madrid, i he viatjat molt, però quan arribo a l'Armentera, ai, és el meu poble...

MERITXELL PLANAS

La població de l'Armentera al principi del segle XXI

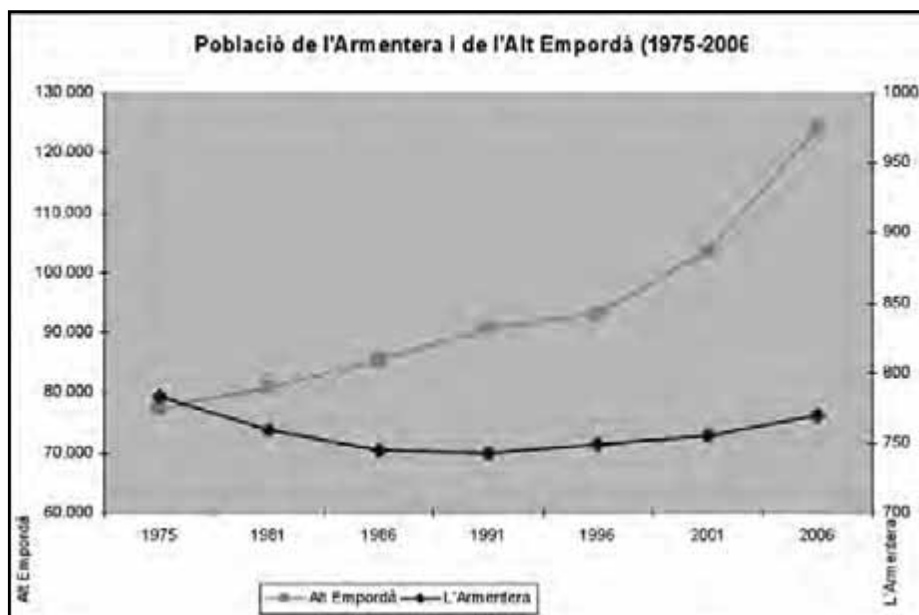
Segons l'Institut Nacional d'Estadística, l'1 de gener de 2007 l'Armentera tenia 783 habitants, els mateixos que havia tingut l'any 1975. Aquest aparent immobilitisme en la població de l'Armentera durant aquests 32 anys amaga unes transformacions molt importants que s'han produït, tant al poble com al seu entorn.

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE L'ARMENTERA (1975-2006)				
ANYS	L'Armentera	INDEX	Alt Empordà	INDEX
1975	783	100	77.449	100
1981	759	97	80.790	104
1986	745	95	85.398	110
1991	743	95	90.755	117
1996	749	96	93.172	120
2001	755	96	103.631	134
2006	770	98	123.983	160

Font: Idescat, INE (per 1975, 1981 i 1986, població de dret).

L'Armentera ha mantingut estable la seva població, amb dues fases: lleuger descens fins a l'any 1991 i també lleugera recuperació a partir de 1991 fins a l'actualitat. En canvi, el conjunt de l'Alt Empordà no ha deixat de sumar habitants, moderadament entre 1975 i 1996 i acceleradament a partir de 1996.

El creixement vegetatiu ha estat negatiu al llarg de tot el període analitzat a l'Armentera: únicament l'any 2006, amb 12 naixements i 5 defuncions, va donar un balanç positiu. Es trencava una tendència negativa que venia de molt lluny i que tenia una explicació en l'envelliment de la població.

Respecte al conjunt de la comarca, la diferència entre naixements i defuncions, que donava creixements naturals de 100 a 500 habitants per any, tampoc no explica per si sola les xifres de població que s'havien assolit l'any 2007.

La immigració, i en concret la procedent de l'estranger, ha estat l'element que ha influït en les xifres de població de l'Armentera i de l'Alt Empordà.

POBLACIÓ DE L'ARMENTERA I L'ALT EMPORDÀ PER NACIONALITATS (2007)					
NACIONALITATS	L'ARMENTERA	ANY 2007 %	ALT EMPORDÀ	ANY 2007 %	
ESPANYA	715	91,3%	98.581	76,3%	
EUROPA (resta d')	28	3,6%	13.969	10,8%	
ÀFRICA	27	3,4%	9.396	7,3%	
AMÈRICA	11	1,4%	6.663	5,2%	
ÀSIA I OCEANIA	2	0,3%	549	0,4%	
Total	783	100%	129.158	100%	

Font: IDESCAT

L'Alt Empordà tenia empadronats l'any 2007 un total de 30.577 habitants de nacionalitat estrangera. Una xifra que s'ha incrementat considerablement en els darrers anys i que explica el desenvolupament demogràfic de la comarca.

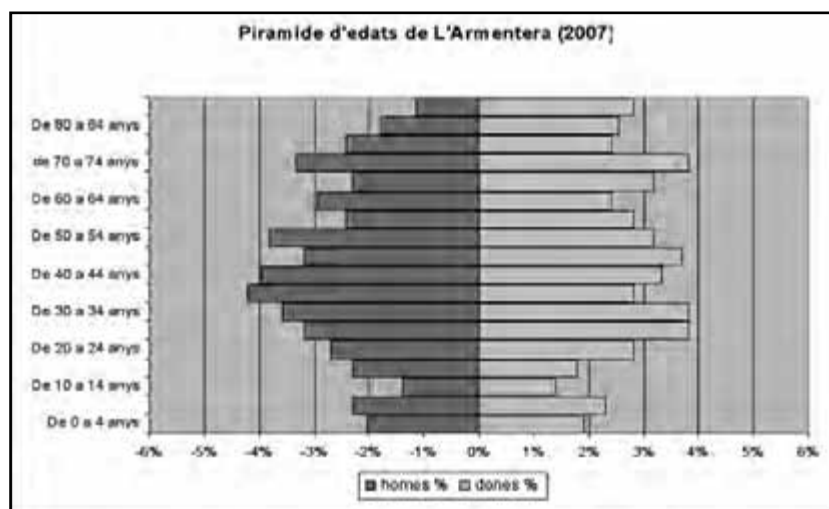
Si a finals de l'any 2000 el col·lectiu estranger representava aproximadament el 9% de la població, l'any 2007 aquest percentatge arriba al 23%. Els municipis que més han augmentat de població són els que han concentrat els percentatges majors d'immigració, superiors al 20%. El percentatge relativament baix d'estrangers empadronats a l'Armentera explica també el lleu creixement de la població recent, en contrast amb el del conjunt de l'Alt Empordà.

El poc dinamisme demogràfic de l'Armentera ha afectat la distribució per edats de la població, que tendeix cap a l'envelliment.

mitjana (sobretot per a les dones), la disminució de la natalitat i la baixa immigració són els elements explicatius d'aquesta situació.

És interessant observar com, tot i tenir el mateix nombre d'habitants, la distribució per edats entre 1981 i el 2007 és molt diferents. El 2007, l'11% dels habitants de l'Armentera tenen entre 10 i 15 anys, en contrast amb el 18% de 25 anys enrere.

En contrast, els 202 habitants de més de 65 anys que hi ha l'any 2007 representen el 27% del total de la població de l'Armentera, quan l'any 1981 n'hi havia 178, que representaven el 23%. El grup d'edat de la població activa s'ha mantingut estable fins al 1991 i a partir d'aquesta data ha començat a créixer, coincidint amb l'augment de la població total i amb la major incidència de la immigració.

L'ARMENTERA: POBLACIÓ PER SEXE I EDAT, GRANS GRUPS (1981-2006)				
Any	0 a 14 anys	15 a 64 anys	65 anys i més	Total
2007	89	482	202	783
2001	75	466	201	742
1996	88	465	196	749
1991	104	451	188	743
1986	121	435	189	745
1981	140	441	178	759

Aquestes dades conviden a reflexionar sobre el nostre poble, d'on venim i cap a on anem. És indubtable que la joventut és la millor garantia per al futur i per al manteniment dels serveis del municipi; també és veritat que en aquests anys de canvi de segle s'estan modificant molts comportaments de la població (on viu, on treballa, on té la segona residència...). En aquest nou escenari, l'Armentera es troba en una bona situació geogràfica i estructural per afrontar els nous reptes: la millora dels accessos i els equipaments, la dotació de nous serveis per als habitants, la promoció d'habitatges de protecció oficial que facilitin als joves establir-se al municipi són actuacions que des del consistori poden ajudar en aquests objectius.

MIQUEL PLANAS ROIG
HISTORIADOR

Pinzellades de la Girona del segle XX

Aquestes pinzellades de la interessant història de Girona podran tenir cert interès per a aquells qui, per haver-la viscut, n'evocaran també el record, mentre que els més joves potser les rebran amb curiositat.

Girona, la ciutat dels quatre rius

Aquesta ciutat històrica, acollidora i oberta, està encaixada en l'únic pas que les formacions muntanyoses de les Guilleries i les Gavarres deixen entre les comarques de la Selva i l'Empordà. Pel fet d'estar situada en la confluència dels rius Ter, Onyar, Güell i Galligans, se la coneix també com la ciutat dels quatre rius.

La província gironina gaudeix d'impressionants variacions comarcals. Al costat de les platges daurades i les muntanyes cànides, descobreix la bellesa serena del sotabosc mediterrani, que juga amb el gòtic de la ciutat de Girona i el romànic rural.

L'escriptor Joan Maragall deia de Girona: "un migdia clar amb un sol ben serè torna el mar més blau".

La Catedral i la Devesa

Destaca per sobre de tots els monuments de la ciutat la silueta majestuosa de la Catedral, retallada per un cel blau. Aquesta meravellosa joia, mare de totes les esglésies diocesanes, fa que es digui que Girona és una ciutat privilegiada per Déu, ja que la Catedral envia la pau, l'alegria i conserva intacte el tresor de la fe i amor a la seva ciutat i a la seva terra.

Si bé la Catedral és la llum que il·lumina la fe, la pietat i representa l'espiritualitat, la Devesa representa la Girona lúdica. Es pot considerar mare de les cerimònies i és el focus permanent d'activitats festives..., per a les fires i festes de Sant Narcís i moltes altres festes durant l'any és la Devesa el lloc escollit.

És un encís la Devesa, a la tardor, quan la llum traslluïda, com filtrada en cel-lofana, li dona un color groguenc descolorit característic, en què les aigües del Ter deien endevinar vagament la forma arrodonida de les pedres opaques del riu.

Però, al visitant, li provoca un involuntari calfred sentir ressonar les seves pròpies petjades damunt les fulles

Girona (Foto: Dolors Gibert)

seques amb trepig sonor. Encara que la realitat de la Devesa és que, per a algun dels arbres, la caiguda de la fulla serà definitiva.

La confluència a Girona dels quatre rius ha originat a la ciutat un seguit de problemes quan les aigües eren minses (sequera, epidèmies per manca de drenatges urbans), com també quan eren en excés i inundaven les cases, especialment l'angoixa i la preocupació principalment de les cases del barri vell durant els aiguats. I, d'una manera especial, l'aiguat de l'octubre de 1940.

L'Onyar és el riu característic de la ciutat, que forma part de la vida dels gironins; recorre Girona de sud a nord, partint-la pràcticament pel mig. A la dreta de l'Onyar hi ha l'arqueologia, la història, l'espiritualitat, la poesia, l'art i l'olor d'encens. A l'esquerra hi ha l'actualitat, el progrés, la indústria, l'economia, el treball, la prosa, el mal gust, el fum i la contaminació.

Sense la ciutat de la dreta, la de l'esquerra no tindria ànima. Sense la de l'esquerra, la de la dreta seria un fantasma, un reducte del passat. Les dues parts es necessiten; cada una és imprescindible per a l'altra. Per això, sobre l'Onyar, que les separa, s'han anat bastint vies de comunicació: ponts, pontets, guals, passarel·les i passeres, tots plens de vitalitat. Portant vianants o vehicles d'una banda a l'altra, fent-les imprescindibles perquè la vida ciutadana sigui plena, harmònica i equilibrada (Mirambell, 1987).

L'Onyar, que a vegades apareix tèrbol i empantanegat amb les aigües tan olioses i pútrides que no les volen ni les gavines que sobrevolen el riu i trenquen cada matí, amb cridòria eixordadora, l'augusta pau de la ciutat. Però quan les aigües llisquen fugisseres, netes i fluides, de cap a cap del llit d'aquest riu-mirall podem adonar-nos de l'embuix que exerceix sobre els gironins de totes les edats i condicions, que repenjats a la barana d'algun pont fiten ullpresos les tranquil·les aigües.

Són ciutadans, molts d'ells, que evocuen llurs desitjos absorts en els seus pensaments damunt les aigües-símbol de Girona.

A la tardor, al mes de novembre, l'Onyar sembla més fosc i les cases del barri vell, retallades al fons de les aigües del riu, requereixen el relleu marmori propi del dia de Tots Sants.

Els gironins i gironines viuen sota les influències beneficioses d'un clima variat, que fa que es respiri per tot arreu vitalitat i força. Les generacions que tenen la sort de néixer en aquestes terres són ben plantades i ben formades en consonància amb els ufanosos productes de la fèrtil terra.

L'escriptor i poeta Narcís Viñas i Serra (1876) descriu els gironins i gironines tot dient: "los hombres son de formas atléticas y en las brillantes páginas de su brillante historia tienen muy bien sentada su fama de valientes y emprendedores, laboriosos y sufridos, estudiosos y aprovechados, y, más que todo, celosos de su honra y de su suelo. Las mujeres son bellas y lozanas como sus florestas, robustas como Amazonas, frescas como la nieve de sus montañas y las fuentes de sus valles, enhiestas como las espigas de sus campos, y ágiles y risueñas como las ligeras aves que alegran con sus trinos las sombrías selvas y las floridas campañas".

Desenvolupament de la Girona dels feliços 60

Durant els feliços anys 60, el país es beneficià de "l'auge" sostingut de les economies europees, que provocaren una transformació important de la Girona tradicional. D'aquesta manera, la ciutat del 1970 (amb 50.000 habitants) no s'assemblava a la del 1940. Fou l'època del turisme, del canvi de costums, de la renovació conciliar, de la gran especulació immobiliària, de l'expansió urbana, del consumisme.

També es va aconseguir el vell somni de l'annexió a la capital provincial dels municipis de l'entorn per tal d'augmentar el nombre d'habitants, el de contribuents i alhora l'extensió del terme municipal, que solament era de 7 quilòmetres quadrats. S'afegiren Sant Daniel, Palau-Sacosta i Santa Eugènia de Ter, que foren absorbits el 1962 com a barris de Girona.

Més endavant, la política d'assimilar nous termes municipals pogué incorporar part dels de Sant Gregori i de Celrà, però topà amb la resistència de Salt, sobretot, i de Sarrià de Ter.

Pròxim

Margarita Pi Bagué
Miquel Gatiús Salart

C/ Ginjoler, 41 - Tel. 972 55 04 53 - 17472 L'ARMENTERA
Valveralla - Tel. 972 79 31 76 - 17473 VENTALLÓ
Mòbils: 607 48 49 63 - 649 38 31 30

MECÀNIQUES ARMENTERA S.L.

Pere Costa i Terms

C/ Santa Cristina, 30
Tel. 972 52 17 49 - Mòbil 626 99 71 04 - Fax: 972 52 17 50
17472 L'ARMENTERA
mecaniquesarmentera@hotmail.com

El creixement urbanístic anà acompanyat de la construcció d'escoles i centres públics d'ensenyament, fins llavors reduïts als del segle XIX i d'abans de la guerra: l'Escola Normal de Mestres (1965), l'Institut d'Ensenyament Mitjà (1966) i l'Escola de Vila-roja (1969).

Les inquietuds es feren especialment paleses a l'hora d'enaltir les lletres catalanes i defensar la cultura autòctona amb la creació del premi Prudenci Bertrana, sorgit com a contestació a la convocatòria del premi Immortal Girona (1967).

També l'any 1963 va resultar positiu per a la vida acadèmica de Girona, puix que –al cap de cent anys de la restauració dels estudis universitaris– s'engegà una altra etapa de vida universitària amb la creació d'un col·legi vinculat a la Universitat Autònoma de Barcelona, el qual va permetre cursar tres anys de diverses especialitats.

Aeroport Girona–Costa Brava

Al voltant dels anys 60 es començà a tractar la possibilitat de construir un aeroport comercial a les rodalies de Girona. Es proposaren diversos emplaçaments. Finalment es decidí quins terrenys ocuparia l'aeroport que portaria el nom de "Girona-Costa Brava".

Les operacions econòmiques, jurídiques, administratives i constructives es portaren a bon ritme. Aquesta obra es degué principalment a l'exemplar i excel·lent gestió del que en aquells moments ocupava la presidència de la Diputació, el senyor Joan de Llovet Llavari.

El dia 1 d'abril de 1967 s'inaugurava aquella gran obra, amb un acte molt solemne que aplegà una gran concurrència de gent de Girona i de totes les poblacions de la comarca. Aquella tarda es produí una de les aglomeracions humanes i un dels embussaments automobilístics més considerables de tota la història gironina.

Ja es pogueren emprendre vols regulars des del nostre aeroport cap a Madrid, Palma de Mallorca, Londres i altres llocs. Els vols xàrter, especialment a l'estiu, foren nombrosíssims. Després, l'èxit de l'aeroport no va estar el que s'esperava (Mirambell 1987).

L'escriptor i periodista Joan Carreras i Pera escriu en el *Diari de Girona* del 10-11-1991 que "l'aeroport de Girona-Costa Brava va néixer mig d'estranguis, com un fill no volgut. Els moments eren propicis i al capdavant s'imposà el sentir comú". "Es tractava d'una obra ingent, d'aque-

lles que acostumen a sortir de les butxaques de l'Administració, però en aquell cas s'hagué de construir amb els diners de la societat civil". "Tanmateix, el problema no era únicament fer-lo: instal·lacions, vols, promoció internacional requerien altíssims pressupostos. Aquí començà el calvari de l'aeroport Girona-Costa Brava. Després d'una dècada d'eufòria progressiva –gràcies a una situació turística òptima– inicià la davallada que, any rera any, s'ha anat agreujant fins arribar a l'anorreament actual" (1991).

Poc hom podia sospitar, aleshores, l'extraordinària importància que el destí donaria pocs anys més tard a l'aeroport de Girona-Costa Brava; no cal dir que l'aeroport ha afavorit i ajudat al desenvolupament del turisme a la Costa Brava.

No obstant això, altres disposicions sí que han estat desafortunades per al turisme, com el decret antipopular que suprimí el 15 de juliol de 1969 la línia del ferrocarril d'Olot a Girona, emprada per més de 600.000 usuaris a l'any.

La transformació de la ciutat de Girona durant els anys immediats a la crisi mundial prosseguí amb la construcció de nous agrupaments humans a la perifèria (urbanitzacions de Montjuïc, Palau, etc.), el viaducte elevat del tren (la nova estació fou inaugurada el juliol de 1973), la proliferació d'entitats financeres i l'edificació dels ponts del carrer del Carme, que degraden el sector.

En el marc d'una conjuntura econòmica favorable a nivell europeu, la burgesia especuladora i terratinent –vinculada al poder local o protegida per aquest– va modernitzar la ciutat amb pisos molt alts i privatitzà paratges que podien ser de domini públic, segons escriu l'historiador Josep Clarà (1993).

JOSEP GÒDIA RIBES
VETERINARI

TRANSPORTS PAU

- ÀRIDS I TERRES
- FORMIGÓ
- CÀRREGA GENERAL
- ISOTÈRMIC

Servei nacional i internacional
Tel. 610 29 24 65
TRANSPORTS_PAU_TPM@HOTMAIL.COM

Xavier Llinàs i Arnalot, mestre de nens de l'Armentera

Era el dia 20 d'agost de l'any 1922 quan el senyor "Javier" i la seva esposa, Josefina Gualdo, acabats de casar, arribaren a l'Armentera en viatge de noces.

Tots dos eren lleidatans, ell de la Seu d'Urgell i ella de Peramola. El Magisteri acabava d'adjudicar-li la plaça de mestre de l'escola de nens de l'Armentera i vingueren a casa meva a trobar l'alcalde, que era el meu avi, Pere Ros i Castanyer, per prendre'n possessió i també de l'habitatge situat al mateix edifici del carrer de la Mar número 19, en el qual igualment hi havia l'escola de nenes a baix, ja que en aquell temps era prohibit que nens i nenes anessin junts.

Jo tenia 11 dies de vida i la parella m'obsequià amb una moixaina afectuosa, i tal fet sembla com si fos el preludi dels 14 profitosos anys que van seguir, o sigui, gairebé tot els temps de la meva vida escolar.

El matrimoni rebé les claus i, allotjats al pis, treballaren de valent per tenir-ho tot ben arranjat i a punt amb els pocs dies que disposaven abans de començar "l'estudi".

El mestre admetia a l'escola els nens des de 4 anys fins a 14, que era l'edat que finava l'escolarització obligatòria.

Del lloc que ocupaven els més petits se'n deia "la cabanya", i només tenien uns quants bancs per seure, baixos i llargs, sense finestres, poca claror i res per jugar.

El mestre cada matí i cada tarda començava per ells, d'un en un, per ensenyar-los a conèixer les lletres i a llegir. "La cabanya" i l'aula gran eren afegides, sense cap porta. En una punta de la llarga sala el mestre hi tenia la tarima i des de la seva cadira donant-se de cara amb els alumnes sempre els veia tots.

A la part que donava al carrer hi havia un altre local amb un balcó que s'utilitzava per col·locar-hi tots els malendregos, però en un raconet hi

cabia una petita taula, una cadira i una màquina d'escriure portàtil, amb la qual apreníem mecanografia.

A l'estiu, a sotateulada, l'aula bullia i a l'hivern quasi ens glaçàvem, ja que només disposàvem d'una petita estufa que feia molt fum però escalfava ben poc.

L'excusat era al terrat, tenia poc més d'un metre quadrat, sense porta i per anar-hi si plovia t'havies de mullar.

El mobiliari consistia en unes quantes taules llargues atrotinades que anaven afegides als bancs per seure.

L'aula rebia claror de tres finestres que donaven al terrat i d'un balcó sobre el carrer en el qual col·locàvem la bandera en començar la classe del matí i la trèiem a la tarda quan acabàvem. En tal reduït espai de poc més de 100 metres quadrats, comptant "cabanya" i tot, va arribar a haver-hi quasi 100 nens, i mai érem menys de 80. Sembla impossible que un sol mestre pogués encarar-se cada dia i durant tants anys amb una feina de tal envergadura i, que jo recordi, no va faltar cap dia ni mai estigué malalt. Però el més sorprenent era que l'organització devia ser tan ben feta que hi havia temps per a tot i tot funcionava a la perfecció.

Petits a part, hi havia quatre seccions constituïdes segons edats i nivells, i mai no mancava feina a ningú; per exemple, mentre el mestre prenia les lliçons d'una secció les altres feien dibuix o problemes o repassaven la lliçó.

Quin munt de deixebles i quina quantitat d'assignatures: llengua, gramàtica i literatura catalana i castellana, aritmètica, àlgebra, geometria, geografia d'Espanya i del món, història d'Espanya, història de Catalunya, història natural, història sa-

grada, estudi del cos humà, educació moral i cívica, física, química, doctrina cristiana, cal·ligrafia (caràcters espanyol, anglès, "redondilla", gòtica), càlcul mental, dibuix artístic a ploma copiat o al natural, amb color o sense, dibuix al carbó, dibuix lineal o geomètric, cant, lectura, agricultura, agromensura i per als més grans, ja fora d'edat escolar, tenidoria de llibres i comptabilitat després de la classe de tarda. I a l'hivern es feien cinc o sis mesos de classes nocturnes per a adults.

Cada matí tothom rebia les seves llibretes degudament corregides i avaluades amb la nota corresponent. Sempre posava treball per a casa i lliçons que s'havien de portar apreses.

Els horaris de classe eren de 8 a 11 del matí i de 2 a 5 de la tarda, sense ni un minut d'esbargiment. D'11 a 12 hi cabia la conferència remunerada i voluntària per a alumnes de la quarta secció i altres més grans que ja no eren escolaritzats.

Les tardes dels dijous fèiem festa, però sovint les ocupàvem fent petites excursions al bosc, al riu, al camp o a la platja, sempre a peu i proveïts de berenar.

Quan la situació política no ho prohibia, els dissabtes a la tarda es resava el rosari, es cantava i, quan tothom havia sortit, per torn es quedaven quatre nois de la secció dels grans que havien d'escombrar l'aula.

Per mantenir l'autoritat sobre un nombre tan elevat de nens, aplicava una gran severitat i castigava durament d'una forma que avui no es toleraria; tots anàvem drets com un ciri tant a l'escola com al carrer, però, això sí, sempre comptava amb el suport dels pares.

La família del mestre s'anà engrandint amb quatre fills: Josep M., Magda, Dolors i Mateu, "lo xic", com li deia sa mare.

Tots van créixer sota la fèrria disciplina del seu pare, però alguna vegada també tenien rebequeries.

Tenia un hortet davant de casa seva que se'l cultivava ell sol i per tal d'aportar-hi matèria orgànica feia recollir al Josep M. els excrements dels cavalls que hi deixaven des de casa al pont del rec, dues vegades cada dia.

Al xicot l'averkonyia i se'n va fer un rodolí:

*En Josep M. Llinàs
collia merdes
amb una pala i un cabàs.*

Ell, ja gran, anava a cacera pels camps i un dia de molta calor, cansat i assedegat, descobreix un melonar, casualment, d'en Pep Lafont en una feixa del Cortal. Trià un magnífic meló i, tallada darrere tallada, se'l cruspeix tot. Fa un pilonet de les pells, hi posa la grana al damunt, clava una canya al costat i hi enganxa un paper que du escrit:

*Pepet, aquest meló
ha estat molt bo.
Podeu guardar la llavor.*

En una ocasió el Mateuet rebia les "carícies" del seu pare per culpa d'una malifeta. En plena es-tomacada el noi s'escapa, s'agenolla, estén els braços i diu: "Mátame y moriré por la Patria".

La família del senyor "Javier", i ell mateix, eren profundament religiosos; en esclatar l'alçament militar contra la República el 18 de juliol de 1936 i ser sufo-cat a Catalunya, el mestre, per evitar possibles mals majors, fugí ràpidament de l'Armentera cap a la Seu d'Urgell, on s'amagà a la casa familiar.

Aleshores, el Magisteri, fent una molt lloable feina de protecció dels mestres, a quasi tots els canvià de poble. Ell fou destinat a Gaserans i junt amb tota la família hi passaren els quasi tres anys de la Guerra Civil.

Acabada aquesta, l'1 d'abril de 1939 recuperà automàticament la titularitat de la plaça de l'Armen-tera. L'any 1946 va deixar-nos definitivament, per traslladar-se a Barcelona, on esgotà la seva docència.

Si bé la forma de fer-se obeir que emprava el mestre, vista amb la perspectiva actual i la distància de tants anys, ens pot semblar exageradament agressiva, també hem de reconèixer que en "Javier" fou un veritable fenomen de l'ensenyament i l'educació.

Tots aquells que vam ser alumnes seus li restarem agraïts i reconeguts mentre visquem.

PERE ROS

ESCOLA DE NENS DE L'ARMENTERA – CURS ESCOLAR 1929/1930

01.- Sr. Mestre XAVIER LLINÀS I ARNALOT
 02.- ROGELI DALFÓ I SANTAFLORNTINA
 03.- JOSEP VILARRODONA I FERRER....
 04.- JOAN POC
 05.- PERE PUIG I ALEC
 06.- PERE JANER I MATAÇÀS
 07.- JOAN COSTAL (PELACALS)
 08.- JESÚS SERRA I PORCALLES
 09.- JOAQUIM DURAN I BATLLE
 10.- ENRIC REIG I PAIRÈS
 11.- JAUME CARBÓ I FERRER
 12.- "FERNANDO" SAMPOL I CRUSET
 13.- "MIGUÉ"
 14.- JOSEP ISERN
 15.- SALVADOR ALBERT I TESTART
 16.- MATIES ARNAU I CASADEVALL
 17.- JULI RIERA I SERRA
 18.- "PAQUITO" SOLER I VIDAL
 19.- JOAN TORRENT I LLAC
 20.- JAUME COSTAL I TARRÉS
 21.- NARCÍS SOLER I GOU
 22.- ANICET BOFILL

23.- JOAQUIM SALLERAS I VERGÉS
 24.- JOSEP SAMPOL I CRUSET
 25.- JOAQUIM SALA
 26.- JAUME GIRALT I NOGUERA
 27.- JAUME ARGELÉS I LLAC
 28.- NARCÍS MASMARTÍ I PRATS
 29.- JOSEP M. ROCA I XARLES
 30.- JOSEP M. LLINÀS I GUALDO
 31.- EDUARD SALLERAS I SOLER
 32.- JAUME FERRER I BATLLORI
 33.- FELIP SITJÀ
 34.- PERE AUPÍ I PAIRÈS
 35.- JOAN COLOMER I LLAC
 36.- JOSEP COSTAL I TARRÉS
 37.- JOAN FONTANER I SALINER
 38.- JOAQUIM TARRÉS I TARRÉS
 39.- JAUME AYACH I DALMAU
 40.- JAUME TARRÉS I TARRÉS
 41.- JOSEP TORRENT I SERRA
 42.- CECILI MASMARTÍ I PAGÈS
 43.- JAUME GISPERT I TARRÉS
 44.- JOSEP FERRER I MORET

45.- PERE ROS I AULET
 46.- JOAN GATIUS I VILA
 47.- JOAQUIM ARMENGOL I LLACH
 48.- JOAN AUPÍ I PAIRÈS
 49.- JOAN MORERA I MATXA
 50.- JAUME FONTANER I SALINER
 51.- NARCÍS MASMARTÍ I PRATS
 52.- MIQUEL MARTÍ I BOSCH
 53.- ENRIC VERGÉS I SERRADELL
 54.- JOAQUIM ISERN I AUPÍ
 55.- ESTEVE JUNY I CARBÓ
 56.- JOAQUIM DALMAU
 57.- ENRIC ROS I BADRUNA
 58.- LLUÍS MATEU I SALLERAS
 59.- JOAN RIERA I FORCADA
 60.- JOAN TORRENT I LLACH (SALDET)
 61.- MARTÍ TORRENT I LLACH
 62.- EMILI ARESPI I ANGLADA
 63.- JOAQUIM BATLLE I ROS
 64.- JOSEP MASÓ I QUER
 65.- PERE VERGÉS I GODÓ
 66.- EMILI PLANAS I BADRUNA

Aquella trista guerra

Quan jo vaig néixer, el meu pare era secretari de l'ajuntament de l'Armentera. L'11 de maig de 1931, fou nomenat secretari de l'ajuntament de Salt, essent-ne alcalde Manel Termes, i prengué possessió del càrrec el 6 de juny.

Quasi immediatament ens traslladàrem a viure a Girona, primer al barri de Santa Eugènia i al cap d'un any a El Veïnat, a un edifici de dues plantes que uns amics dels meus pares acabaven de construir.

La meva mare havia rebut feia poc el dot dels seus pares, amb el qual va moblar el pis nou amb molta il·lusió. Erem una família feliç, treballadora i ordenada que pensava poder construir un bon futur per a tots els seus integrants.

Arribat el 18 de juliol de 1936 s'inicià la Guerra Civil. El pare encara segueix en el seu càrrec de secretari de l'ajuntament de Salt fins al 23 d'agost, data en què el deixà per no estar conforme amb els fets incontrolats que tenien lloc en aquells moments a la rereguarda.

Deixada la feina de secretari, el meu pare ocupà un nou càrrec dins el Comitè Central Antifeixista de Girona. El meu germà i jo ens inscrivírem a l'Institut Escola.

A casa s'hi van estar uns quants dies unes persones que estaven en perill a causa de l'actuació dels incontrolats. Recordo que hi havia un capellà i dos seglars.

El meu pare, que era membre del POUM, quan van tenir lloc els fets de maig de 1937 hagué de traslladar-se a Barcelona, mentre la guerra continuava cada vegada amb més dificultats i perills. Així, en començar els bombardeigs dels feixistes a Girona, els pares van decidir que el meu germà i jo estaríem més segurs a l'Armentera amb els avis.

Vàrem viatjar el meu avi Estragó, l'oncle Pere i en Robert, quasi germà del meu pare, amb tres carros tirats per cavalls que traslladaven

les nostres coses i mobles de Girona a l'Armentera.

Durant un temps va córrer el rumor pel poble que els objectes traslladats en els tres carros eren mercaderies robades. Nosaltres, tret de l'enrabiada inicial, vam considerar que els comentaris eren producte de l'enveja de gent malintencionada. Mentrestant, el meu germà i jo estàvem molt contents de poder viure i anar a l'escola a l'Armentera, inconscients de les greus circumstàncies que ens envoltaven.

La mare anava i venia de Barcelona mentre nosaltres érem feliços d'estar amb els avis i els amics, malgrat que, a vegades, alguns vaillets ens recriminaven que mengéssim el pa del poble, que era escàs, no tenint-hi dret perquè érem de Girona! Tots patíem la falta de tota classe d'aliments.

Amb els fills d'uns amics dels meus pares, que van estar uns quants dies a casa, anàvem a mar, a la platja de la Gaviola de Sant Pere, i dues vegades van presenciar els bombardeigs de Roses per part dels avions feixistes italians. Ho vam explicar als avis i aquests ens prohibiren tornar a la platja. També recordo que les nits que venien a bombardejar Roses i altres llocs a prop sortíem tots de les nostres cases i anàvem pels camps pensant que era més segur.

A casa dels avis hi havia molt malesstar. Arribà la notícia que el pare havia estat empresonat per les autoritats del govern comunista d'en Negrín, una conseqüència més dels fets de maig. La mare li portava tots els aliments que podia, mentre nosaltres, el meu germà i jo, que no compreníem totes aquelles injustícies que passaven, escrivíem cartes al pare per recomanar-li que vingués a l'Armentera, on estaria millor, missives que conservo com a exemple de la innocència dels infants.

El febrer de 1939, les circumstàncies aconsellaren sumar-se a l'exili que van patir tants compatriotes. La nit abans de marxar, el meu germà i jo vam ajudar la mare i l'avi a llençar

tota una colla de llibres d'història i política catalana, espanyola i francesa, al pou de la casa. Teníem por que aquells llibres podessin comprometre els avis que quedaven a l'Armentera.

Sortírem cap a França de nit, amb el carro que ens preparà el padri Estragó pensant que podríem arribar còmodament fins a la frontera. Venien amb nosaltres la dona d'en Rovira (amic del pare) i la seva filleta de pocs mesos. Arribats a Figueres ja no va ser possible continuar amb el carro.

Carregàrem només un paquet i una manta cadascú. El padri va tornar cap a l'Armentera i nosaltres a peu cap a la frontera de França, on vam arribar després de tres dies i dues nits de pluja, vent, fred i passades d'avions feixistes que, de tant en tant, metrallaven indiscriminadament la carretera. El que més recordo d'aquests fets és el fred, la pluja, la gana i... molta por.

Els avis quedaren al poble patint molt per tots nosaltres, ja que durant un bon temps no tingueren cap notícia d'on érem ni de com estàvem, com tampoc en tenien cap del meu pare. Aquest havia pactat amb la meva mare que si podia sortir de la presó, ja que el director els assegurà que els alliberaria, ens trobaria a Perpinyà a casa d'uns amics.

Finalment, el director de la presó, ubicada en un xalet a Badalona, que sabia perfectament que aquelles persones que tenia al seu càrrec eren membres del POUM, l'únic delictes dels quals era que en aquells moments feien nosa al PSUC, els alliberà quan les circumstàncies li ho permeteren.

Aquest alliberament, però, no comportà la immediata unificació familiar, perquè, mentre el pare arribava a Perpinyà, la mare, el meu germà i jo havíem anat a parar, en un tren francès de refugiats, a un poblet de la Bretanya.

OTÍLIA QUER

L'home petit

Els homes diuen: "això és meu"
tan convençuts que te'ls creuries!
És de la "seva propietat"
un camp, un bosc, una masia,
un tros de platja, quatre pins
o un gran castell del segle quinze.
Ai, pobra gent!, els camps i el bosc
són dels ocells i les formigues,
la platja sempre de la mar,
les ones blaves se'n refien.
El gran castell és de tothom,
i de tothom és la masia.
"Tothom" vol dir: la pluja, el vent,
la gent que passa i se la mira,
la gent que hi viu, els aranyots
que filen xarxes dalt les bigues,
el sol que esberla els porticons
i el gos fidel que la vigila.

Tot és de tots, no hi ha res "teu",
home petit, gran egoista!

No pots trobar-te al mateix temps
dins el castell i la masia,
nedant al mar, dormint al bosc
i al mig d'un camp segant espigues.
I, sobretot, quan ve la Mort,
que per a tots un jorn arriba,
de què et valdrà la "propietat"
si no et serveix a l'altra vida?
Te n'aniràs com has vingut,
però vestit i amb més malícia.
El bosc serà, com sempre ha estat,
d'aquell que va a passar-hi el dia,
i encara més dels esquiroles
i les estepes i les guilles.

Els camps, d'aquell que els ha sembrat,
també dels xais i les ortigues.
La platja sempre de la mar,
les ones blaves s'endormisquen
mentre l'escuma, amb dits de sal,
va fent bugada de petxines.
El gran castell... és massa gran!
Dins el taüt no t'hi cabria!

No tens res teu, tot és deixat,
i solament per quatre dies!

Tot és de tots, home petit,
no tenim nostra ni la vida,
doncs si fos nostra, en absolut,
ningú del món no es moriria!

LINA CASANOVAS

Comentari al poema

Estimats lectors,

Aquest petit poema fa molts anys que el vaig escriure; per cert que en molt poc temps (encara que tinc fama de "perfeccionista"). Sóc "lenta-pensadora" i des de sempre, quan em sembla que he acabat un treball, vull dir un escrit, el llegeixo una o deu vegades, si cal, fins que em sembla bé. Sort que no en visc d'això, ni ganes. La poesia és un "do" i els dons no es venen: es cultiven, te'ls estimes i, si ets com a mi m'han fet, els dones als altres tal com un roser dóna les seves roses a tothom.

Em va sortir tan de pressa perquè en tenia el "pap ple" d'observar, al llarg dels anys, el ridícul comportament de molts "homes petits", i també d'alguna dona, respecte a les "seves propietats", sobretot rurals. Bosc, camps, masies, platja particular, que només ells trepitjaven. Els caldria una boca més grossa per encabir-hi tants meus. Ah! però resulta que tot ho tenien per vendre, si els ho pagaven prou bé! Per contra, jo pensava: "doncs jo no vendria en 'Tom' o en 'Peret' (eren un gos i un gat) per tots els diners del món!".

Més d'un cop, venint a peu i carregada del poble, si algú d'aquests em trobava passant per un petit senderol que ens era a tots els veïns una dreuera, però, que consti, de la "seva propietat", em deia que anés a buscar el camí gran més enllà, per tal de no trepitjar les seves terres. Valgu'ns Déu! Que ridícul! Era d'aquells infeliços que "són tan pobres que només tenen diners".

Tots sabem que es diu el meu pare, la meua mare, per diferenciar-los dels noms d'un amic o veí, etc., i que ho diem amb tot l'amor i que mai no els vendríem, oi?

L'home petit del poema, que no és una invenció meua sinó una llastimosa realitat viscuda, és mesquí, egoista, garrepa; per no donar, no dóna ni el "bon dia" a un pobre que li passa pel costat si, casualment, ell va a peu alguna vegada, inspeccionant les "seves propietats".

Oh, si es veiessin amb els meus ulls! Si almenys un cop a l'any s'aturessin a pensar que no tenim res nostre, que tot és deixat, que tot és de tots, i tan sols per "quatre dies", que és el que dura una vida!

D'aquest poemet tinc algunes anècdotes: una vegada, quan el deia en una festa a petició d'uns amics (això fou en un local públic), una parella que ho escoltava des de la quarta fila es van aixecar i se'n van anar.

Algú que els coneixia bé ens comentà a uns pocs "que no ho podien resistir i que eren molt rics". O d'aquells tan pobres que només tenen diners, vaig pensar jo. Quina pena!

Voldria deixar molt clar que mai no he tingut res en contra de qui és propietari del que sigui, sinó dels qui posseint béns heretats o guanyats amb el seu esforç se n'envaeixen amb orgull exagerat i es comporten com avars, mancats d'educació i de bons sentiments envers d'altres persones de classe social modesta o molt humil.

També us vull comentar que quan el vaig escriure, durant un temps, fou comentat i publicat en petites revistes i fulletons d'alguns pobles de l'entorn, i més d'un universitari el duia a la cartera o dins d'un llibre, per comentar-lo amb els seus amics.

El jovent el va rebre molt bé i se'l féu seu tot seguit; per moltes raons i suposo que perquè les idees clares i senzilles solen ésser molt entenedores i plenes de sentit comú.

Ningú no pot dir que quan tanqui els ulls s'endurà amb ell els seus camps, els seus boscos, el seu castell. Dins del taüt no hi caben pas! Fins i tot un nen ho sap. I sort n'hi ha!, ja que si, per desgràcia, això fos possible, a segons quins llocs, propietats de "segons qui", quan aquests es morissin no hi quedaria un grapat de pastura per a un bou.

En aquest nostre món tan complicat, mal repartit i foll, hi ha de tot i molt!, però quan més visc més impossible, més utòpic se'm fa el concepte d'un món just, equilibrat, sàviament distribuït entre tots... i feliç!

Una forta abraçada per
a tots els amics armenterencs!

LINA CASANOVAS

Modest Frigolé

Ctra. Roses 5 - 17472 L'ARMENTERA (Girona)

Tel. 972 520 148 - Mòbil 636 432 561

www.rusticsantacristina.com

Els nostres artistes

PAQUITA SALLERAS

La seva pintura se centra en una temàtica: el paisatge de l'Empordà. Aprofita la llum de la comarca per reflectir de manera harmònica la suavitat i l'equilibri de la naturalesa que l'envolta.

La seva capacitat d'observació copsa molt fidelment el perfil de les formes i transparències dels ambients, com és en aquesta obra que presenta dels Aiguamolls de l'Empordà.

MARGARITA SAMPOL BATLLE

Nascuda a l'Armentera, quan tenia 21 anys va anar a treballar a Girona. Sempre li han agradat el dibuix i la pintura. Durant 3 anys va anar a l'Institut Vell de Girona a dibuix figura, amb el professor Carreras. Més tard, amb una altra companya varen decidir anar a pintura amb la pintora Glòria Cortina i amb la professora Mariona Niell.

JOAN ARGELÉS

Es va dedicar a la pintura pràcticament des que va néixer a causa, sobretot, dels antecedents artístics familiars. De formació autodidàctica, habitualment utilitza la tècnica de l'oli i de l'esmail, encara que també, en ocasions, ha emprat l'acrílic, sempre, però, sobre tela, amb una certa atracció pel fauvisme. En una primera etapa pinta paisatges tant rurals com urbans i, a partir dels anys vuitanta, s'apropa, cada vegada més, a l'expressionisme. En l'actualitat combina l'expressionisme i desenvolupa, alhora, propostes tant figuratives com abstractes, fet que provoca una insòlita fusió d'ambdues tendències. El color i el seu personal estil continuen essent els protagonistes de la seva obra.

AGUSTÍN HERNÁNDEZ

Viu a Cerdanyola del Vallès (Barcelona). Té la seva segona residència a l'Armentera des de desembre de 1997, poble que ja freqüentava des de principis dels anys 1980. Pel que fa a la seva obra, a la pintura, es considera autodidacta i li agrada pintar, sobretot, paisatge i mobiliari urbà. La tècnica que fa servir ara és pintura acrílica sobre fusta.

FRANCESC PASCUAL SEGARRA

Nascut a Gràcia (Barcelona) el 31 de març de 1929, ha estat dissenyador gràfic de 1944 al 1993. Ha viscut i treballat a París de 1957 al 1971 i va cursar estudis en l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona i l'Escola de Belles Arts de París. Encara que la major part del seu temps l'ha dedicat a la publicitat, la pintura ha estat un mitjà important en la seva vida. En aquests darrers 25 anys hi ha hagut una evolució que va d'un figuratiu imaginatiu a l'abstracció, fins aparèixer la necessitat de donar volum a les seves idees, fet que l'han portat a descobrir la forma i el color. La Mansarda de l'Armentera és el lloc on treballa.

XAVIER ESCRIBÀ

Què hi ha més: pintura aplicada o pintura recuperada? Existència paral·lela o indissociable? Lectura autònoma o conjunta? Cobrir per descobrir. Cada capa de pintura és una imatge i cada superposició de capes és una imatge que ignora la precedent, a la recerca d'una darrera capa/imatge vàlida; però tot seguit la reprèn, fa una incursió en la seva memòria, excava en el seu present, en constata l'origen. Quan grata pensa en el dipòsit de la pintura com a disciplina: el seu dipòsit històric, conceptual, matèric, etc. Vol conèixer i fer conèixer el que hi ha darrere les coses.

DOLORS GARCÍA CADARSO

Dolors García es dedica a la modalitat pictòrica de l'aquarel·la des de fa molt de temps, sense oblidar una altra tècnica que l'apassiona, el dibuix.

Havia dibuixat des de petita. Més tard, es va aficionar a la pintura a l'oli per, finalment, tornar al dibuix i a l'aquarel·la. Després d'aprendre a barrejar els colors, va aprendre a mirar a través de l'Acadèmia Aurea de Figueres, mentre que el mestre Pepe Martínez Lozano li va ensenyar a sentir...

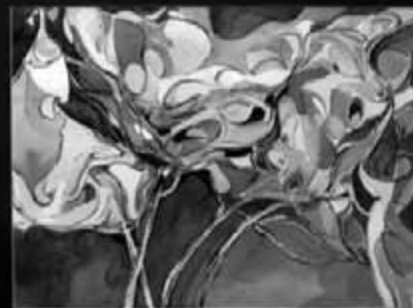
El seu treball és una subtil reivindicació de l'aquarel·la com una tècnica que, malauradament, està considerada, per a molts, com a menor, sense tenir en compte que, de ben segur, és la més delicada i més difícil de resoldre.

PAKI GOIKOETXEA

La pintura li ofereix, d'alguna manera, la possibilitat d'expressar-se. Sempre s'ha trobat còmoda en aquesta espècie de joc, on els colors i les formes van suggerint, engrescant...

Hi ha hagut qui l'ha apropada a ella, com l'Àurea o en Pepe Martínez Lozano, als quals deu un gran respecte i "carinyo". També té la sort de compartir amb bons amics aquestes ganes d'entendre i respectar el treball que cadascú realitza d'una manera tan pròpia.

Textos extrets de les aportacions i presentacions dels mateixos artistes.

El petó Als meus fills

He somniat amb un petó
ja no sé quantes vegades...

Un petó dolç i suau
que m'arribés a l'ànima,
i que fos tan clar i tan blanc
com la neu de les muntanyes;

tan flairós i tan senzill
com violetes boscanes
que, amagades humilment
sota les fulles amples,
ens embriaguen amb perfums
de coses belles i santes...

Quan l'infant s'ha despertat
i a sa mare ha besat,
ple d'amor i d'esperança,
el somni s'ha realitzat
en aquell petó somniat
tantes i tantes vegades...

MARIA TEIXIDOR I TORRENT
VÍDUA DE JOAN POCH I LLACH

Esperança

A la saleta de casa
cosint a prop del balcó,
veig les plantes de l'eixida
sense fulla i sense flor.

L'hivern amb ses gebrades
els ha robat vida i color,
i ara marcides i tristes
esperen un temps millor.

La primavera quan torni
embolcallarà nostres cors
d'alegria i esperança,
esperant temps millors,
que la lluita de cada dia,
la pena i la incomprensió
han deixat marcats i tristos,
sense joia ni il·lusió.

MARIA TEIXIDOR I TORRENT
VÍDUA DE JOAN POCH I LLACH

La Cobla de l'Armentera Els Reis

Hauríem de situar-nos a l'any 1870 per entrar en el temps que aquesta formació musical va ser fundada pels dos germans Duran Llombart, un dels quals, en Joan, casat amb n'Elvira Deulofeu de l'Escala, s'instal·là a l'Armentera.

La Cobla Els Reis. Aquesta preciosa fotografia, que sapiguem, és l'única que existeix de la cobla Els Reis. L'ha aportada na Quimeta Alsina i Cornellà, que l'ha tinguda guardada perquè el músic de la dreta que toca el flabiol era en Miquel Vila, rebesavi seu per part de pare. El Carbassó agraeix la seva col·laboració

El 1873 els nasqué un noi, Joan Duran i Deulofeu, que des de petit s'interessà per la música i rebé lliçons del seu pare i del mestre Mundí.

Ja de ben jove s'integrà a la cobla Els Reis al costat de l'oncle i del pare. Anys després va ser-ne el director i els companys que en formaven part eren: en Joan Armengol i Forcada, que tocava el fiscorn i feia de fuster; en Peret Ferrer i Falgàs, tiple i sabater; Narcís Casanovas i Estragués ("l'esparter vell"), fiscorn i contra-

baix; Miquel Vilà i Colombrera, flabiol i paleta; Miquel Albert, de Viladamat, tenora, de qui es deia que posseïa una veu que en cantar missa ressonava com un orgue; en Ramon Serra i Olivet, trompeta.

La cobla dels Reis no tenia nom registrat, el nombre d'elements no era fix ni aquests eren sempre els mateixos, car depenia de les disponibilitats de personal.

A vegades, per sortir del pas, algun músic havia de fer seguir més d'un instrument.

Josep Pineda i Comas, "Pep Lludrigo"

Joan Duran i Deulofeu, "El Rei"
Director de la cobla. Músic i barber
Tocava el tenor i el tible

Narcís Casanovas i Estragués
Músic i esparter
Tocava el fiscorn i el contra baix

Miquel Vilà i Colombrera, "Miquel Uan"
Músic flabiolaire i paleta

Els lloguers es comprometien de paraula, que en aquell temps era tant o més que un document firmat i segellat. Quan havien de tocar en un altre poble hi anaven amb tartana si era una mica lluny o a peu si era a prop, però mai no es deixava de complir el tracte.

Si hem de fer cas de la cançó que els dedicà en Salvador Quer, el conjunt Els Reis devia tenir algunes mancances:

L'Esparter deia a la verra / tan bon "músic" que sóc jo / i no pots sofrir que et toquin, / sempre fas el mateix to. / "Pops i raps" només faig, / el fiscorn o la verra tocant, / parraquets blancs i nets, / fa en Ramon Serra del Mas Renegat, / de xiulets i de galls / ja se'n cuiden els altres companys.

Joan Armengol i Forcada
Músic i fuster
Tocava el fiscorn

O d'aquesta anècdota:

En ocasió de la festa major del Remei, a Saldet hi tocaven sardanes.

Un músic perdé el punt de la solfa i preguntà al del seu costat:

– Pep, on som?
 – A Saldet, noi. Fes com jo, arrapa't allà on puguis.

A desgrat de les ironies que hi hagué en el seu moment, la nostra memòria des de l'actual perspectiva en guarda un molt gran record.

JOAQUIM ARMENGOL

SERSALL
95 S.L.

17486 CASTELLÓ D'EMPÚRIES
 Aptat. de Correus, 8
 Tel. 972 15 87 42
 Fax 972 15 87 43

sersall@sersall.com
 www.sersall.com

Imma Bofill Gimeno. Arquitecta. Arquitecta.

C/ Pau Casals 4 17472 L'Amerleira (Alt Empordà) Girona Spain
 Tel. (34) 972 520190 Mòbil. (34) 639 005727 nomada@coac.net

Les paraules de l'Armentera (II Part)

En memòria de na Dolors Salleras Puig

Començo l'escriptura de l'article d'aquest any poques hores després de l'enterrament de la meva sogra Dolors. Res no he de dir d'ella, ja que era prou coneguda per tota la gent del poble d'una certa edat. Els sentiments envers la seva persona i la família varen quedar ben palesats, amb la gran quantitat de gent que ens va voler acompanyar en l'últim adéu i en les nombroses mostres de condol, molts dies després.

Aleshores, les paraules recollides en aquesta anyada –també molt profitosa– cobren doble importància, ja que esdevenen pòstumes i, possiblement, siguin les últimes que recullo, ja que perdo la principal font de paraules de l'Armentera que tenia, aquelles d'un altre temps.

En paraules d'en Fidel Isern i també d'en Josep Planas i Saló, quan tota la gent del poble (grans i joves) es trobaven al cafè de la plaça, hi havia un contacte riquíssim d'intercanvi: els grans gaudien de la rauxa d'alguns dels joves, i aquests de la saviesa i experiència dels primers. Aquest frec encomanava una manera de parlar, de fer i de veure la vida. Ara amb la modernitat tothom queda endreçat al seu lloc, uns encara al cafè o a casa i els altres al Casal d'Avis. S'hi pot fer alguna cosa? No ho sé pas.

Sorgeixen iniciatives per donar a conèixer i recuperar aquestes paraules de la nostra manera particular de parlar a l'Alt Empordà. En Ramon Iglésies –periodista, portbouenc de soca-rel i

excompany de l'Institut Nocturn del Muntaner– ens informa des del seu dietari dominical del *Diari de Girona* de la creació del Gran Diccionari Interactiu Altempordanès:

<http://gdia-e.blogspot.com>

Segons les seves paraules cada dia hi ha més nens que juguen amb *joguines* i no amb *joguets*, que pocs *brenen pa amb tomata* sinó *berenen pa amb tomàquet*, i molt pocs queden tips com un *rèneg*. És un plaer que hi hagi un lloc, diríem no oficial però oficiós, en què es recullen mots com *aiga* en lloc d'*aigua*, *xíndria* per *síndria*, *aviam* per *veure*, *esbergínia* per *albergínia*, *carrota* per *pastanaga*, *jaure* per *jeure*, *nyafres* per *nafres*, *tronja* per *taronja*, *Tresa* per *Teresa*, *t'estimot* per *t'estimo*, *ja m'ho suposut* per *ja ho suposo*, *quants ne té* en lloc de *quants en té...*, i moltes més. Paraules perfectament conegudes però que, amb aquestes petites variants, fan la nostra manera de parlar un xic diferent: "Ja estava tip d'haver de donar explicacions a aquests gironins dels nassos sobre la meva paraula", afirma en Ramon.

Iniciativa que va sorgir espontàniament d'una colla d'amics relacionats amb el món de l'ensenyament. Varen començar a apuntar les paraules en una llibreta i quan en tingueren unes quantes es decidiren de publicar un blog a internet.

El Gran Diccionari Interactiu Altempordanès conté un glossari

amb les paraules comentades més amunt i moltes més, organitzades en ordre alfabètic, un llistat de característiques lingüístiques pròpies de la nostra manera de parlar, d'expressions, de gentilicis i un munt de comentaris que la gent pot enviar. Totalment recomanable.

Però potser l'emprèstit més notable que he pogut trobar és el llibre del llançament de Lluís Feliu i Pumarola, titulat *Recull casolà. Quasi tot escoltat i sentit a Llançà, a l'Alt Empordà*, editat per Brau edicions el gener de 2008.

Fruit del treball d'onze anys (1996-2007), en Lluís no s'ha limitat a fer un simple recull de paraules de la seva vila natal que avui dia no es diuen gaire, per no dir gens. Ell, a més, ha recollit dites, frases fetes, locucions, adagis, remeis, rodolins, contes i cançons que s'han encabint en un magnífic llibre de 367 planes.

A partir d'ara, a la gent que ens agrada escriure, a més a més de fer servir el diccionari de llengua catalana i el diccionari de sinònims i antònims, haurem d'incorporar-hi el *Recull casolà...*, per afegir als escrits que fem aquestes paraules tan nostres i amb un greu perill d'extinció. Li fariem un gran bé a la nostra llengua.

L'obra està prologada pel Sr. Josep M. Salvatella, mestre jubilat, antic alcalde de la Vila de Llançà i bon articulista. Entre altres coses, ens recorda els versos del poeta Salvador Espriu: "Però hem viscut per salvar-vos els mots, / per retornar-vos el nom de cada cosa...". Mai més ben dit.

L'artífex, cambrer de professió, troba a faltar que li demanin *un llet i cafè* (expressió molt catalana). Ara tothom demana *un cafè amb llet* que coincideix exactament amb el castellà *café con leche*. El mateix passa amb la típica infusió que abans es demanava com *una aigua de poliol*, desbancada totalment pel *menta-poleo* o *poleo-menta*.

Esgriueix les dues raons que el varen embarcar a escriure el llibre. La primera és perquè gaudeix molt amb el tema que tracta, i que ha considerat que ara era el moment adequat per recordar aquella altra manera de dir les coses, feta servir anys enrere. I no pas com ara que vivim manats per la pressa, la desconfiança i el poc ingeni, amb la por de semblar poc cultes i de poble. Jo, en els primers moments que em sorprenia amb les paraules de la Dolors, es pensava que me'n reia d'ella, però amb el temps es va adonar que la cosa era seriosa.

La segona és que a l'autor li agrada molt discutir, en el sentit de debatre, d'expressar idees i opinions, que poden ser encertades i compartides, o no. I uns dels temes que generaven o generen més debat és el dilema d'on es parla millor el català. A Llançà, i ben segur a tots els petits pobles turístics, hi ha un cert pic-pic en el tema lingüístic amb la gent de Barcelona.

La majoria dels primers estiuejants barcelonins que varen venir parlaven poc el català i només amb la gent del poble, ja que entre ells parlaven exclusivament en castellà.

Deixa clar que, d'un temps cap aquí i, sobretot, entre els fidels que vénen tot l'any, hi ha una clara i sana disposició a canviar d'actitud. El que va ser molt bo és que amb la normalització lingüística ben aviat molta gent de la capital es va veure

en cor de rectificar-te: "Escolti!, això que vostè diu, en català és diu així". I la televisió catalana dels primers temps va acabar de promocionar aquella manera de parlar tan rígida i acadèmica, que semblava que anaven a buscar les paraules més enrevessades que trobaven al diccionari.

L'escriptor critica la tendència de la capital de voler fer prevaler la seua manera centralista de parlar el català, convertint la normalització amb sistematització. Reivindica el dret dels estudiants més joves de cada zona a llegir en els llibres de col·legi, des de la base, amb paraules pròpies del lloc com: *fressa, lleixa, guilla, tomata, joguet, espàrgol, afogar, clivilla, teua, meua, xerxa, aiga, nuc, fandilla, llapit*, etc.

El fet de no estar en els llibres de text fa pensar que estan mal dites o que no són nostres, i acaben finalment perdent-se i produint un irreparable empobriment de la llengua. I afegeix que ha estat elaborat en base d'un munt de records personals, amb paraules escoltades a casa, amb petits apunts escrits ja fa anys, però sobretot amb la tasca d'escoltar amb atenció la parla quotidiana i natural de la gent.

Que si algú hi troba alguna paraula nova que no havia sentit mai o que la seva lectura no li resulta del tot indiferent, el seu objectiu s'haurà complert amb escreix. Com ja hem dit anteriorment, el volum incorpora, a part de paraules, cançons infantils de sempre que jo havia sentit tota la vida però recordades de manera incompleta. Pel seu interès, voldria donar-ne uns petits exemples:

*Mà manetes, repica-les teta,
repica-les tu, que són boniques
la babill, la baball,
la cueta de la gallineta*

*la babill, la baball,
la cueta del nostre gall.
El nostre gall és cantador,
canta de dia, canta de dia,
el nostre gall és cantador,
canta de dia i de nit no.*

*La sardana de l'avellana
pica de peus i balla de gana,
la sardana de Ripoll
mata la puça i deixa el poll.*

*Arri, arri, burriquet,
anirem a Saldet *,
posarem el porc en sal,
i la truja a la semal,
el gall dins de la fresquera
i la gallina a la pastera,
per dinar,
per sopar,
i per en (el nom del nen),
no n'hi haurà!*

*En la versió original del llibre hi posa Maçanet, però a l'Armentera es canta Saldet.

*Una polla picapolla, xica mica,
camacurta i pellerica,
va tenir tres polls picapolls, xics mics,
camacurts i pellerics.
Si la polla picapolla,
no hagués sét xica mica,
camacurta i pellerica,
Els tres polls picapolls,
no haguessin sét xic mics,
camacurts i pellerics.
A en Pepito nas de mico,
l'han posat a la presó,
per anar a robar faves a l'hort
del senyor rector.*

Com et dius?

- Miranius.

- Com et deies?

- Miraneias.

- Doncs m'ha dit el teu pare;
que t'estiri un pam les orelles!

L'opuscle esmentat demostra que la cultura popular també pot donar cabuda al bon humor, com

amb les mostres següents, que ens han provocat la hilaritat en més d'una ocasió.

- *És com el cavall d'en Trampa, que sempre tira i mai no arranca!*

Diu una antiga cançó:

- *Pepet, Pepet, on tens la dona?*

- *La tinc al llit, que no està bona.*

- *I què li dons de medicina?*

- *Quatre pets i una veixina...*

- *És una noia tan maca, tan fina i tan rica que el cul li fa "musique".*

- Els aires del matí són frescos i saludables, però si tu pots dormir, que matinegin els altres.

- *Li resarem l'oració d'en Batllori, si vol viure que visqui i sinó que es mori!*

- *La vida és un tango i si no balles t'arremango.*

- *Sembla un sant Ambrós, llarg de cames i curt de cos.*

- *Sant Bartomeu, qui l'agafa és seu.*

- *Si cagues a l'hort, el millor és llempiar-te (fregar-te, eixugar-te) el cul amb una fulla de blada (en contraposició dels netejar o rentar que diuen la gent de Barcelona).*
- *Una dona treballa molt, "dugues" la meitat i tres ja no fan res!*

- De la dona que treballant té les maneres d'un home, li diguem una rebenta perols.

Com a comentaris que podem afegir de l'excel·lent faïment del Sr. Lluís Feliu i Pumarola és que es podria haver titulat *Quasi tot escoltat i sentit a Llançà...*, o a qualsevol poble del nostre Empordà, ja que moltes de les paraules, dites i cançons ens són

comunes, amb les particularitats de cada contrada. Reconec que la lectura del llibre m'ha ajudat a recordar mots que deien la Dolors, els meus avis i el meu pare, que no havia parat l'atenció de recollir. De fet, en els nombrosos comentaris de la gent a l'esmentat anteriorment Gran Diccionari Interactiu Altempordanés, persones del Baix Empordà també reivindiquen com a seves, també, algunes paraules que s'hi registren.

Pensin que el que aquí exposo només és una mostra del que el tractat ens ofereix.

Molt recomanable.

PARAULES DE L'ANYADA:

Tresqueres: Racons, detalls, interioritats (per exemple: *Tu que coneixes les tresqueres de...*).

Xurina: Renyar, reprendre (per exemple: *Fotre xurina*).

Encogonit/da (pronunciat *acogonyit/da*): Reclòs, acovardit (per exemple: *Des que va estar malalt, ha quedat encogonit a casa*).

Trencadella: Tendre (per exemple: aquesta carn és trencadella).

Encimbellat: Ple fins a dalt de tot (per exemple: *Té el plat encimbellat d'arròs*).

Patates viues: Patates fregides.

Espaimat: Enfredolit.

Tenir cori mori: Tenir gana.

Sembla un gall amb garbera: Expressió que es fa servir quan veiem una persona tibada, altiva, amb aires de superioritat.

Pruna de l'ou: Rovell de l'ou.

Herbassegar: Lloc on hi ha molta herba. Paraula derivada d'herbassar i herbesseguer, que signifiquen el mateix.

Vaques a muntanya: Expressió que assenteix una persona que tens al costat o un mateix, quan estàs refredat i aspirem cap endins els mocs o birones que tens al nas.

Pallaus: Roba vella, amb esparrecs.

Pellingat: Una peça de roba desfeta.

Fer nou hores: Acció de llevar-se en sortir el sol per fer la sega, menjant lleuger (un ou cru, un vas de moscatell) i cap a les nou del matí fer un esmorzar més consistent a base de pa i embotits.

Balsera: Un piló de palla, escuma.

Tenir treballera: Tenir ganes de treballar.

Tan net, tan net, tan net..., vol dit brutet: Expressió que vol dir que si has hagut de netejar tant, és que estava molt brut.

Ha anat amb en perrot i guillot: Expressió que es diu quan una persona ha anat amb molts homes o dones.

Quillo/a: Maco/a, elegant.

Credo: Reguera dels pits de la dona (escoltada del Dr. Argemí).

Espignet: Crit o veu molt aguda (per exemple: *Aquesta noia té un espignet que Déu n'hi do*).

Agafar pius: Situació en la qual et quedes, quan beus més del compte (algun beuratge alcohòlic).

Això és un domenendom: Allò que ens dona molts de beneficis sense tenir que esforçar-nos gaire.

Babarulles: Moviment que fa la flama d'una espelma o una bombeta quan baixa la tensió. També quan la visió es fa borrosa diem: *l'ull em fa babarulles*.

Sagí: Greix d'animal.

Gropada: Tempesta sobtada de vent i aigua de molta violència.

A la llep-llep: Fer una cosa pel cim, sense posar-hi gaire cura.

Estuba: Xafagor.

Feliu/a: Persona curta d'enteniment o de molt bona fe.

Engiponat: Persona que porta la roba posada de qualsevol manera.

Fer carica: Fer cara de malalt o de tristesa.

Fer passeres: Fer el mateix trajecte moltes vegades.

Acatuar: Acció d'abrigar a algú que ja està encabit al llit.

Gormando: Persona a qui li agraden molt les gormanderies.

Gormanderies o gormandisses: Requisits i menjars que són molt bons, molt laminerers, i són els que ens agraden o preparen especialment.

Qui té mossos i no els veu, es fa pobre i no s'ho creu (escollat d'en Salvador).

Anar a torris i borris: Fer una feina de qualsevol manera (escollada de Jaume Salleras).

Cabòssia: Forma de dir al cap (escollada de Josep Palou Salleras).

Tenir que menester: Necessitar (escollada de la meva família de Vila-sacra).

Dur: Portar, menar (escollada de la meva família de Vila-sacra).

Cagar un llibant: Anar de ventre i fer una cosa semblant a un llibant o corda gruixuda, molt gruixuda, feta d'espart (escollada de l'avi Francisco).

Mentre no em diguin cul d'olla: Expressió feta servir per donar a entendre que no ens interessa

entrar en discussió amb la persona que ens ha malparlat (escollada de l'avi Francisco).

El cardat, en Vellana: El que pateix o queda més perjudicat és sempre el més dèbil o, molt sovint, el que no té cap culpa de la situació (escollada del meu pare Víctor).

Xuiada: Tallada de cabells (escollada a la perruqueria de Roses).

Muscle: Espatlla (escollada del Sr. Peret Ros).

Fer bancí: Fet d'ajuntar un grapat de dues tiges curtes i fer-ne una de més llarga per poder lligar una garba (escollada del Sr. Peret Ros).

Mongeta de pell i gra: Mongeta tendra (escollada d'en Josep Planas Roig).

Carric-carrac: Tallarina (Escollada d'en Josep Planas Roig).

Esterrejar: Fregar (escollada de la Montse d'en Pep. La diuen a cal seus sogres).

Val més treballar al costat d'un caganer que d'un picapedrer: Quan en Fidel talla la carn i li salta una tallet d'os a la cara el seu pare, en Quimet, li ho diu (escollada d'en Fidel Isern).

Té la dot d'en Comelles, cul i mamelles: Sense comentaris (escollada d'en Joan Desplans).

Endavant les atxes: Expressió que es diu per començar una feina amb bons ànims (escollada d'en Josep Sanz Pujol, de Castelló d'Empúries).

Ignot: No conegut (escollada d'en Miquel Gelis).

FRANCESC BURGAS

Coneguem la natura

L'Empordà, un paradís del vent i l'energia eòlica

Els molins de la discòrdia

La tramuntana és, sens dubte, un dels elements més característics de l'Empordà, un vent ratxat que pot arribar a bufar amb molta violència, i del qual es diu que marca el caràcter del nord de Catalunya. Des de fa més d'una dècada, han estat diversos els projectes que han volgut aprofitar aquest recurs per tal d'instal·lar a la comarca parcs eòlics, uns projectes que, val a dir-ho, fins ara no s'han dut a terme, i que en moltes ocasions han topat amb el rebuig dels moviments ciutadans.

ALGUNS APUNTS SOBRE LES ENERGIES RENOVABLES

L'energia eòlica és la tecnologia i aplicacions que aprofiten l'energia cinètica del vent per convertir-la en energia elèctrica o mecànica, segons la definició de l'Institut Català de l'Energia. Se'n pot fer ús amb instal·lacions aïllades, que no estiguin connectades a la xarxa elèctrica, per tal de bombejar aigua o bé subministrar electricitat a l'habitatge, i, evidentment, tenim les instal·lacions connectades a la xarxa, conegudes com a parcs eòlics. La base d'aquests parcs són els aerogeneradors, els grans molins que en moltes ocasions han passat a formar part del nostre paisatge, que estan formats per grans rotors que capten l'energia del vent i un sistema que converteix aquesta energia mecànica en elèctrica.

A Catalunya, el primer parc es va construir l'any 1984 a Garriguella, un parc experimental format per cinc aerogeneradors que va constituir el primer parc de tot Espanya connectat a la xarxa elèctrica; però es va desmantellar només quatre anys després, quan es va considerar que havia demostrat el potencial d'aquesta tecnologia. Al 1991, i també com a prova, se'n va construir un altre a Roses amb sis aerogeneradors que produïen sis vegades més energia que els primers de Garriguella.

LES PLATAFORMES CIUTADANES, PRINCIPALS OPOSITORES

Alguns dels primers enfrontaments oberts contra aquesta mena d'instal·lacions van sorgir amb el projecte del parc de Portbou: la Plataforma Cívica Antimolins d'aquesta població va emetre, ja l'any 2006, un manifest en què s'oposava a "la manca de transparència informativa a la ciutadania", "a la pèrdua de l'espai natural de la muntanya de Portbou" i "a la pèrdua de valor d'immobles i terrenys com a conseqüència de l'impacte brutal del parc eòlic".

Els opositors també al·leguen que el rendiment de les aeroturbinas és molt reduït, ja que no pot aprofitar més del 59 per cent del vent que hi incideix; per aquest motiu, es desconfia que la tramuntana sigui el tipus de vent més adequat per a aquestes instal·lacions: sovint bufa a velocitats massa elevades perquè es pugui aprofitat, i és que els aerogeneradors tenen un sistema de seguretat que els fa aturar quan el vent és superior a uns determinats quilòmetres per hora, que anirà en funció de les característiques i generació del propi aerogenerador. A més, no és un vent prou constant per assegurar el gir continu de les aspes dels molins. Cal tenir en compte que el 5,7 per cent de l'energia generada a tot Espanya és de procedència eòlica, però només suposa un 0,5 per cent del seu consum total, per tant, hi ha un 5,2 que es perd, no s'utilitza, segons dades extretes de l'Instituto para la Diversificación y Ahorro de Energía, del Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (Vivir del Viento de Alberto Vázquez Figueroa).

EL PARC EÒLIC A LA SERRA DE VENTALLÓ

El darrer front obert es troba en la serra entre Ventalló, Viladamat, Albons, la Tallada d'Empordà i Belcaire pel projecte d'un parc eòlic de 10 molins de més de 120 metres d'alçada cadascun. A principis d'any s'ha constituït una plataforma cívica –Salvem el

Coneguem la natura

Una de les marxes de protesta contra el parc eòlic, al seu pas pel castell de Sant Feliu de la Garriga (Foto: Salvem el Terraprim)

Terraprim— que s'oposa al projecte tant pel seu impacte ambiental com pels greuges que pot causar en la seva construcció al patrimoni natural, històric i social d'aquesta serra, ja que per a la instal·lació d'aquests aerogeneradors, entre d'altres aspectes, cal la construcció de nous vials de més de 10 metres d'amplada i que, entre tot plegat, perjudicaria tant als ancestrals camins de pedra seca com a jaciments arqueològics, esglésies preromàniques, pous de calç i de glaç, entre d'altres punts d'especial interès. A més, la plataforma incideix en el fet que el parc se situaria en una serra que va patir un incendi l'any 2006 i vulneraria la llei que impedeix el canvi d'ús de sòl cremat fins a, com a mínim, trenta anys després de l'incendi.

En aquest cas, a més a més, se situaria just a tan sols cinc quilòmetres del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, que constitueix un hàbitat privilegiat per a diverses espècies d'aus; aquest nou parc eòlic projectat podria suposar un gran perjudici per a totes aquelles aus migratòries que estan de pas o bé nidifiquen als voltants.

Alhora, Salvem el Terraprim és partidària —i demana a les administracions— que els veïns expressin la seva opinió en una

consulta popular com ja es va fer, per exemple, a l'Horta de Sant Joan, a la comarca de la Terra Alta.

Conciliar energia neta i paisatge, un problema de difícil solució. L'oposició creixent a aquesta mena de parcs té algunes cares conegudes entre les seves files, com l'escriptor Alberto Vázquez Figueroa. En el seu llibre *Vivir del viento* ha arribat a afirmar que l'energia eòlica és un negoci brut, el percentatge de benefici del qual només és superat pel tràfic de drogues. Sense ser tan radicals, el que és constatable és que actualment a Catalunya hi ha tan sols 298 aerogeneradors, la majoria al camp de l'Ebre; però per arribar a produir l'energia prevista en el Pla d'Energia 2015 caldrien 4.635 molins, és a dir, multiplicar per quinze la quantitat actual d'aquestes instal·lacions.

Com se sap, l'energia eòlica és una energia renovable, neta, que no genera residus i que és molt fàcil d'obtenir i així, per exemple, ho defensen, també, diverses entitats ecologistes com, per exemple, Ecologistes en Acció o Greenpeace, que afirmen que "la implantació de parcs eòlics persegueix augmentar la participació de les energies renovables i autòctones en la cobertura de la demanda elèctrica de Catalunya, i aquest és un objectiu compartit i desitjat per diverses associacions ecologistes". I és que la gran majoria d'entitats ecologistes no s'oposen a la creació de parcs eòlics, encara que la majoria d'aquestes entitats volen, evidentment, fer compatible el desenvolupament de l'energia eòlica amb el respecte al territori i, per tant, al seu medi ambient.

La solució, segons els col·lectius de defensa del medi ambient, doncs, passa per la potenciació d'energies netes que reduïssin el consum d'altres energies fòssils, però no pas a qualsevol preu, i, sobretot, per un canvi en el model d'energia del país i del consum que en fem tots els ciutadans.

**MARTA PALLARÈS
CARLES B. GORBS**

L'esparver cendrós ha escollit el nostre municipi per establir-s'hi

Trets definitoris d'un ocell que ens visita quan arriba el bon temps

L'esparver cendrós (*Circus pygargus*) és un rapinyaire que, després de passar els mesos d'hivern a l'Àfrica subsahariana, arriba a les nostres terres per nidificar. L'au, d'aproximadament 120 cm d'envergadura, es comença a veure al mes de març i se'n torna a les darreries d'agost i al llarg de tot el setembre.

El nombre de parelles nidificants a Catalunya no arriba al centenar, i es troben bàsicament concentrades al pla de Lleida, la zona del Montsià i la plana empordanesa. A l'Empordà, les parelles establertes poden voltar la desena, tot i que amb notables oscil·lacions segons els anys.

El niu és un petit tou de branques i tiges seques fet a terra, on la femella diposita entre 3 i 5 ous. La incubació i l'alimentació dels polls és a càrrec de la femella, mentre que el mascle és qui caça i porta l'aliment.

L'ocell deu el seu nom al color cendra del mascle, tot i que té els extrems de les ales negres. La femella, tanmateix, és de color marró i amb el carpó de color blanc. Els que mai l'hàgiu vist, el podreu reconèixer pel seu vol suau i lliscant a poca alçada dels sembrats, sempre atent a la presència de petits rosegadors o ocells terranejants dels quals s'alimenta.

La problemàtica associada al seu costum de nidificar als camps de cereal

Aquesta au, qualificada d'espècie molt sensible i d'especial interès, té com a principal problemàtica el fet que en les darreres dècades moltes de les parelles que ens visiten s'han acostumat a fer el seu niu al bell mig dels camps de cereals, de manera que l'època de sega coincideix amb la fase en què encara al niu hi ha ous o polls incapaços d'escapar a l'embat de les màquines. Val a dir que el període d'incubació s'allarga uns 30 dies, i que els polls en tarden 30 més a fer les primeres volades.

Joves de gairebé un mes d'edat en un camp de l'Armentera l'any 2008, ja a punt de fer les primeres volades (Foto. Ramon Fortià)

És per això que l'ocell està abocat a un dramàtic extermi, llevat que es localitzin els nius i es reservi un tros de sembrat sense segar tot esperant que els polls puguin volar. Amb aquest objectiu, l'administració de la Generalitat, competent en matèria de gestió de la fauna, destina alguns recursos tant a retribuir les necessàries tasques de prospecció i de recerca de nieres com també d'indemnització dels agricultors amb parelles establertes als seus conreus.

Així, el protocol que s'estableix és el de prospectar els territoris on l'ocell acostuma a nidificar, que se situen entre els municipis d'Avinyonet de Puigventós —al nord— i Verges —al sud—, i tot seguit avisar l'agricultor per tal que el dia de la sega deixi aproximadament mitja hectàrea per permetre que la nidificació no es vegi interrompuda de forma dramàtica.

Amb vista a l'any 2009, la Diputació de Girona ha mostrat també un especial interès a col·laborar en aquests treballs de localització i salvaguarda de les parelles així com en el suport a la pagesia, raó per la qual els recursos destinats a indemnitzar els agricultors que participen en tan noble tasca poden veure's incrementats de forma substancial.

Polls de pocs dies amb el cos totalment recobert de plomissol. Durant aquestes primeres fases del creixement, la femella resta al niu amb els petits cendrosos (Foto. Ramon Fortià)

La dificultosa tasca de localitzar les nierades

Per tal de localitzar els nius de l'esparver cendrós no hi ha altra forma que patricular o fer esperes a les zones cerealistes en les quals es té constància de l'existència de parelles en anys anteriors o bé allà on l'experiència ens diu que els pot agradar per establir-s'hi. Sovint sota un sol de justícia, vigilarem els espais oberts atents al pas d'algun exemplar. Si es tracta d'un mascle, caldrà seguir-lo per conèixer cap allà on es dirigeix. En qualsevol cas els mascles no ens donen gaire informació, perquè poden caçar a força distància del niu. Amb tot, si duen menjar segur que van en direcció al niu a portar-lo a la femella, que durant el període d'incubació surt ben pocs cops al dia, just per recollir l'aliment.

Així, amb la presa a les potes el mascle passa damunt del niu, moment en què surt la femella. El traspass del menjar es produeix a l'aire en una acrobàcia d'allò més espectacular. Si al niu encara hi ha ous, la femella va a alimentar-se en un marge qualsevol per retornar tot seguit de forma ben discreta. En cas que els polls ja hagin nascut, els hi porta directament al niu. És només en aquest moment que la femella retorna que podrem prendre una referència del lloc on s'atura i així localitzar la nierada.

L'esparver cendrós al municipi de l'Armentera

Durant la dècada dels anys 70 i 80, les parelles d'esparver cendrós a les nostres comarques es localitza-

ven a la zona de Borrassà, Ordís, Navata, Lledó i Vilanant, sempre en cultius de cereal. La mentalitat de l'època i la migradesa de recursos portà l'espècie a la pràctica extinció de les nostres comarques. Afortunadament, l'any 1990 hom localitzà algunes parelles en ambients de garriga als termes d'Avinyonet de Puigventós i Vilanant i també del massís del Montgrí. De llavors ençà aquestes petites poblacions s'han mantingut, tot i que amb substancials oscil·lacions.

Paral·lelament, d'ençà l'any 2001 reaparegueren a la plana empordanesa algunes parelles nidificants en conreus. Primer foren als municipis de Viladamat i Riumors, i més tard es desplaçaren d'una banda a l'altra, ara a Albons i més tard a Rabós, Ventalló, Vilamacolum...

L'esparver cendrós fa el niu al bell mig dels camps de cereals, on construeix una petita tassa per dipositar-hi entre 3 i 5 ous (Foto: Ramon Fortià)

El 2007, però, es localitzà una parella al terme de l'Armentera, l'única en conreu de cereal de tot l'Empordà. El 2008, foren tres les parelles que nidificaren en aquest municipi, conjuntament amb una a la Tallada i una altra a Cabanes. Val a dir que en aquests dos anys que els cendrosos s'han instal·lat a l'Armentera la col·laboració de la pagesia ha estat fonamental, amb una gran predisposició dels propietaris per preservar aquest magnífic ocell. És així com volem agrair de forma pública l'interès de Miquel Isern (pare i fill), Pere Aupí, na Carme Vilardell, Miquel Roca i Josep Planas. A tots ells –i als que en un futur puguin acollir l'esparver cendrós als seus sembrats–, el nostre més sincer reconeixement.

RAMON FORTIÀ
JORDI MARTÍ-ALEDO

El pessebre interior

Josep Maria de Sagarra, en *El poema de Nadal*, ens convida a passar d'aquest pessebre amb molsa i arboç, amb els reis i els pastors, al pessebre interior, al de la nostra ànima.

Així, el rabadà del pessebre de molsa, "el rabadà –que dorm sempre a la palla, al sarró una llesca de pa, i al cor una escorrialla de cançó per mandrejar–", és el signe de les nostres mandres, dels nostres ulls cecs per veure l'àngel que anuncia tot el misteri de Nadal.

I els pastors representen allò que hi ha en nosaltres d'humil, d'atrevit, ens ensenyen que cal un cor senzill per veure i sentir l'àngel. I que cal caminar en plena nit per trobar la cova.

Tot en el pessebre fa referència al nostre món interior, fet també de camins, "Serps d'encantària, que fan més amable el feix del que es vol lliurar d'ell mateix, de la seva tristesa solitària".

Però no ens parla només del món interior, el pessebre també ens parla del món que ens envolta i en el qual, d'una manera o altra, hi ha coses que amaguen l'anunci de l'àngel o que el desvirtuen.

De vegades som nosaltres mateixos o les nostres institucions que fem veure que no l'hem sentit, que aquelles paraules de l'àngel "I a la Terra pau als homes de bona voluntat" no van per nosaltres. I ens refiem més de la mentida, de l'escarni o de la força que de la veritat.

Ens ha tocat viure una èpo-

ca especialment complicada i difícil. Patim menys per les coses materials que en altres èpoques, tenim el que necessitem, però sembla que ens oblidem de les coses de l'esperit. I la fressa que ens envolta no ens hi ajuda gaire.

Menys idíl·lic que el pessebre de molsa, el nostre pessebre interior és un pessebre amenaçat. Cada any, d'una manera o altra, el rabadà fa de les seves. O és la guerra, o és la hipocresia, o la mentida, o l'orgull..., tants noms que hem donat al pecat.

Tornem-nos a mirar el pessebre, símbol del que passa en aquesta nit de Nadal.

Mirem-nos-el amb silenci interior, de manera que també a nosaltres, com al poeta, "Aquest pessebre de molsa i arboç ens faci sentir unes ganes molt pures, ens faci venir un desig de debò de portar coses al noi de la mare. Coses que vinguin de dintre del cor...

Què li darem a n'el noi de la Mare? Què li darem que li sàpiga bo?".

Tenim Jesús altra vegada, petit, nu i a la cova. Si algu-

na cosa falla no és ell, som nosaltres, és el que hi ha a dintre del cor. Què hi tenim al nostre pessebre interior? Quina figura l'encapçala? És el rabadà que dorm sempre a la palla? O són els pastors?

Ningú, llevat de Déu i nosaltres, no pot judicar aquest nostre cor, cap altra mirada que la nostra ens dirà si els nostres pastors han sentit l'àngel i s'han posat en camí. Cap altra mirada ens dirà si el nostre camí porta a Betlem o si gira sobre nosaltres mateixos.

N'hi haurà prou, això sí, de mirar-nos amb amor aquest infant ajagut entre Josep i Maria perquè la seva llum esvaeixi la nostra fosca. Perquè calli el nostre rabadà i trobem la força per fer com els pastors o els reis, i comencem de caminar, encara que sigui de nit, cap a la cova.

MN. JOAQUIM GIOL I AYMERICH

Ctra. de L'Escala, 3
17472 L'Armentera (Girona)
Tel.: 972 52 01 75 - Fax: 972 52 01 76
e-mail: 00750189@bancopopular.es
www.bancopopular.es

DEFUNCIONS

Des de desembre de 2007 fins a novembre de 2008

Teresa Bofill i Grau	2 de desembre de 2007 a l'edat de 82 anys
Maria Vergés i Serradell.....	15 de gener de 2008 a l'edat de 86 anys
Josep Vilarrodona i Ferrer.....	6 de febrer de 2008 a l'edat de 89 anys
Salvador Casanovas i Torrent.....	7 de febrer de 2008 a l'edat de 78 anys
Isabel Díaz i Torres	9 de febrer de 2008 a l'edat de 46 anys
Rosa Corominas i Güell.....	14 de febrer de 2008 a l'edat de 99 anys
Jesús Giol i Bayona	9 de març de 2008 a l'edat de 85 anys
Jacinta Ferran i Bofill.....	24 de març de 2008 a l'edat de 86 anys
Maria Avellanet i Salvador.....	12 d'abril de 2008 a l'edat de 78 anys
Eustasi Dalfó i Mendoza	29 d'abril de 2008 a l'edat de 93 anys
Genoveva Torrent i Palou	5 de maig de 2008 a l'edat de 65 anys
Esteve Planas i Pagès	29 de maig de 2008 a l'edat de 86 anys
Pere Vázquez i Díaz	11 de juny de 2008 a l'edat de 60 anys
Joana Teixidor i Noguera	11 de juliol de 2008 a l'edat de 103 anys
Vicenç Martí Joher.....	23 de juliol de 2008 a l'edat de 94 anys
Trinitat Venge i Calvo.....	12 d'agost de 2008 a l'edat de 98 anys
Caterina Puig i Alech.....	16 de setembre de 2008 a l'edat de 91 anys
Josep Isern i Vilar	25 de setembre de 2008 a l'edat de 86 anys
Pilar Olmos i Atarés	3 d'octubre de 2008 a l'edat de 73 anys
Narcís Puig i Teixidor	10 d'octubre de 2008 a l'edat de 93 anys
Dolors Salleras i Puig.....	12 d'octubre de 2008 a l'edat de 76 anys

DEP

L'evolució de la poma

Costa Brava

Costa Brava Fructicultors S.L.:
Ctra. Torroella de Montgrí a Verges Km. 1,2
17140 ULLÀ (Girona) Spain
Tel. +34 972 755 025 - Fax +34 972 757 162

Direcció Postal:
Apartat de Correus, 13 • 17257
TORROELLA DE MONTGRÍ (Girona)
costabrava@costabrava.coop
www.costabrava.coop

PASTÍS FI DE POMA

Preparació: 15 minuts

Coccio: 15 minuts

Ingredients (per a quatre persones):

- 150 grams de pasta de full congelada
- 2 pomes
- 1 llimona
- Canyella en pols
- Mel líquida
- 10 grams de mantega

Preparació:

Una estona abans cal escalfar el forn a 220° C. Unteu una safata per a pastissos amb la mantega, que abans haureu hagut de fondre. Estireu la pasta fins que quedi ben fina. Tot seguit, tal·leu cercles de 15 a 18 centímetres de diàmetre i poseu-ho a la safata.

A continuació, peleu les pomes i traieu-ne el cor i les llavors. Ratlleu la llimona i espremeu-ne el suc.

Cal tallar la poma a làmines regulars i després esquitxar-les amb el suc de la llimona. Poseu el suc que sobri en un bol i barregeu-lo amb dues cullerades de mel.

Col·loqueu les làmines de poma sobre els cercles de poma en forma de flor. Regueu-les amb la barreja de llimona i mel i després afegiu-hi la llimona ratllada barrejada amb una mica de canyella.

Poseu a coure els pastissos al forn durant uns 15 minuts, aproximadament. Els deixarem refredar una mica abans de servir... i bon profit!

LAURA QUER

PURÉ DE CASTANYES

(ideal com acompanyament per a carns)

Ingredients (per a quatre persones):

- 500 grams de castanyes bullides i pelades
- Crema de llet
- Sal i nou moscada

Preparació:

Passeu les castanyes pel passapuré. Un cop bullides i encara calentes, posarem el puré dins un bol i el treballarem amb la crema de llet, la sal i la nou moscada. Servir.

LAURA QUER

AMANIDA DE BOLETS AL VINAGRE DE CAVA

Ingredients (per a quatre persones):

- 4 rovellons mitjanets
- 1 escarola arrissada i enciam
- 200 grams de rossinyols de pi
- Uns quants créixens
- 2 llenegues negres
- 8 potes de perdiu
- 4 cullerades soperes de vinagre de cava
- Alls i pebre blanc
- 4 carlets

Preparació:

Netegeu els bolets amb un drap humit per no aigualir-los i conservar-ne millor el gust. Tal·leu-los en làmines fines –excepte els rossinyols de pi, que els deixarem sencers– i poseu-los en un bol d'acer inoxidable. Marineu-los amb oli d'oliva verge i el vinagre de cava i salpebreu-los al gust.

A continuació, renteu les verdures a dues aigües, deixeu-les escórrer i tal·leu-les a una mida mitjana.

Munteu el plat col·locant les verdures al mig i cobrint-les amb els bolets marinats, que procurarem repartir perquè quedi tot ben amanit.

LAURA QUER

Golden Gate, San Francisco

El tres de març sortim de l'Armentera en direcció a París, on agafem un altre avió que a través de l'Atlàntic ens conduirà a la nostra destinació. Però, oh, sorpresa! tot de sobte passem per damunt de gel. És el Pol Nord? No, però quasi. Passem sobre Groenlàndia. Maquíssim.

Després de moltes hores de vol, arribem a Los Ángeles, la ciutat del cinema; per tant, ens toca veure molts llocs relacionats amb aquesta indústria, com Hollywood, Beverly Hills, el cafè Hard Rock..., sembla que estiguem dins d'una pel·lícula o a la tele.

L'endemà, i passant pel desert, arribem a Las Vegas. Això sí que és un espectacle de llums i colors. Sembla que no tenim prou ulls per mirar a tot arreu. Com por ser que enmig del desert es pugui trobar una ciutat com aquesta? Cada hotel un casino, cada casino ple de gent, i això durant les vint-i-quatre hores; sembla que no pugui ser. Però tenim molta feina i marxem dels llums, músiques i escenaris en direcció a un altre espectacle de naturalesa, calma i tranquil·litat com és el Grand Canyon del Colorado.

Los Ángeles, Las Vegas, San Francisco...

**Aquest any la fem llarga i,
per què no, també interessant.**

No sé què dir, quedem bocabadats i astorats. Això no és un sol canyó, sinó tot un conjunt de canyons que al llarg del temps s'han anat formant a partir del riu Colorado. És immens. Anem a la gran plataforma que fa pocs anys han construït i que està regentada pels indis. Quina por! No pels indis sinó perquè la plataforma és de vidre i sembla que pots caure de dalt a baix de les roques que tens a sota teu. Però amb aquesta panoràmica sembla que encara no en tenim prou i per això lloguem uns helicòpters i fem una bona passejada admirant el panorama.

Tornem en autocar cap a Las Vegas passant pel pantà Hoover, una gran obra que subministra l'aigua a Las Vegas i Los Ángeles. Sembla estrany trobar això al bell mig del desert. Un cop tornem a l'hotel, ens porten a veure l'espectacle *show* de revista "Jubilee". Fantàstic. Ni a París no he vist una cosa així. Tot el grup vam anar-hi, però el que no sé és si tot el grup va gaudir de l'espectacle, perquè mirant al voltant es veien alguns cops de cap. Més de la meitat estaven pesant figues. Que no és maco? Sí, però després d'arribar del Gran Canyó estàvem una mica cansats.

I ara farem el tros més llarg. Marxem cap al Yosemite Park passant pel desert de Nevada: ara entenc els pobres colonitzadors quan veien allò tan sec i tan gran.

Passem per la Ruta 66, que va ser la primera carretera que van fer per anar del Canadà fins a Mèxic. Parem a dinar acompanyats pels conductors d'aquells grans camions.

Arribats al Yosemite National Park ens allotgem en un hotel al costat del riu Merced. L'endemà visitem el parc. Aquí t'adones que a Amèrica tot és gran: les ciutats, els deserts, els parcs, aquells fantàs-

Yosemite Park

tics arbres que estem contemplant i aquestes sequoies centenàries o mil·lenàries. És una passada, un regal per a la vista. Veiem arbres gegants, salts d'aigua preciosos, fins i tot... neu. Però hem de tornar, que encara hi ha feina per fer. Carre-

Ruta 66 del Canadà a Mèxic

tera i cap a Sant Francisco. Esperem que no ens trobem amb terratrèmols mentre veiem la posta de sol.

L'endemà visitem el Fisherman's Wharf, que és un preciós port molt típic i ple de restaurants i botiguetes.

Allà agafem un vaixell que ens portarà a l'illa d'Alcatraz, on hi ha la famosa presó (ara sense mafiosos), interessant. Tornem cap a San Francisco i anem a sopar a Chinatown, ple de restaurants i botigues xineses.

El dia següent ens dirigim cap als boscos de Muir, plens d'arbres gegants, i al poble costaner de Sausalito, preciós. Però, sorpresa, amb què hi anem? Doncs amb diverses *limousines*. Bon cotxe, bon bar, bon xofer. Per on passem? Pel famós pont Golden Gate.

San Francisco és preciós. Penso que és la ciutat més bonica que hem vist. Les cases victorianes, els carrers amb grans pendents i aquells tramvies tan típics.

I ara tirarem cap avall seguint la costa del Pacífic, molt respectuosa amb la natura: arbres, roques, platges i cap gratacel vora l'aigua. Molt bé! Veiem Monterrey, Santa Bárbara, Carmel, pobles molt macos en els quals vàrem visitar les missions fundades per Frai Juníper Serra.

Ja tornem a Los Ángeles; la cosa s'acaba, però encara aprofitem el temps per fer un sopar de comiat en un restaurant de luxe en un mirador d'un gratacel.

És hora de tornar a casa, però s'ha d'aprofitar fins a l'últim segon i, mentre esperem per anar a l'aeroport, fem una caminadeta fins a l'estadi de Los Angeles Lakers, on juga el nostre Pau Gasol.

S'han acabat els dies i no queda altre remei que tornar a l'Armentera fins a l'any que ve, si Déu vol.

MERCÈ COMPTE

Segona pel·lícula

Mercè Comte amb Francesc Orella

Es fa a Girona i som deu persones que ens presentem, i per sort m'agafem a mi. No és un gran paper, però, com a experiència, per a mi està molt bé.

Es titula *Tres días con la familia*, serà dirigida per Mar Coll i protagonitzada per la Naussica Bonnín (*Cor de la ciutat*), Pere Eduard Fernández (guanyador d'un Goya), Phillipine Leroy-Beaulie (francesa), Francesc Orella (*Alatriste* i altres), Ramon Fontseré (Els Joglars) i també per Isabel Rocati (de *Vent del Pla*), en fi, un bon repertori d'actors i actrius.

Serà produïda per Escándalo Film, associada a l'Escola de Cinema de Barcelona (ESCAC). Les localitzacions estan gravades tant a Barcelona com a Girona i Blanes.

Com que el rodatge va ser a finals de juliol i el mes d'agost, no cal dir que va ser molt dur; els horaris eren molt llargs (de 8 del matí a 8 del vespre amb una hora per dinar), la calor era intensa, sobretot al migdia i a la tarda a les escales de Sant Fèlix de Girona, on es gravava tant a l'interior com a l'exterior.

No podia ser d'altra manera, el meu paper és curtet. La pel·lícula passa durant la mort de l'avi de la casa i jo que sóc una criada vella que he estat amb ell des de

Aquesta vegada, no em truquen per anar a filmar directament una pel·lícula, sinó per fer una prova.

Doncs anem-hi.

jove explico als fills i néts com es van conèixer l'avi i l'àvia durant la Guerra Civil. Una història maca a la vegada que trista.

La directora, Mar Coll, havia treballat en l'àmbit dels curtmetratges i té diversos premis. Aquesta vegada, a més de la productora Escándalo Films, compta amb la coproducció de Televisió de Catalunya i el suport de l'Institut de Cinematografia i Arts Audiovisuals, així com l'Institut Català de les Indústries Culturals i la participació de Televisión Española.

I res més, haurem d'esperar fins a la pròxima, si és que demanen la meva col·laboració.

MERCÈ COMPTE

La Mercè amb l'actriu Isabel Rocati i l'ajudant de direcció, Renata Lutti

Àlbum de fotos

Fotos de **Martí Puig Roig**

Làpida funerària medieval al pont del Carrer Nou

Placa d'una façana del Carrer Nou

Àlbum de fotos

Argolla del Carrer Ginjolars

Balda de la porta de Can Poch

Façana del Carrer de l'Església

Picaporta amb placa religiosa

Espardenyes a l'estenedor

Ull del Pont del Rec del Molí

Programa d'activitats de les festes nadalenques

ACTIVITATS	DATES	ORGANITZADORS
Playback	13 i 14 desembre 2008	Comisió de festes
Quines	7 desembre 2008	Club de Futbol l'Armentera
	21 desembre 2008	
	25 desembre 2008	
	26 desembre 2008	
	28 desembre 2008	
	1 gener 2009	
	4 gener 2009	
	6 gener 2009	
Festa del tió	19 desembre 2008	CEIP Fluvianets de l'Armentera
Gran torronada	18 desembre 2008	Casal de la Gent Gran
Arribada patge dels Reis	27 desembre 2008	Ajuntament de l'Armentera
Cavalcada de Reis	5 gener 2009	Ajuntament de l'Armentera

